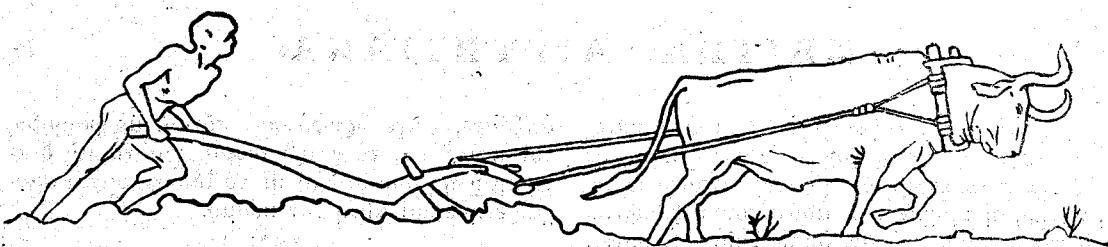

ΛΑΙΟΣ

ΜΕ ΤΗΝ ΙΔΙΑ ΣΚΕΨΙ
ΥΠΟ Ε. ΙΩΑΝΝΙΔΗ

(Άπο τα 'Ελληνικά έργα της 'Εκδόσεως της Ρώμης)

ΤΑΝΔΘΗΝΔΙΔ

ΕΤΟΣ ΙΑΝ 31
ΜΑΡΤΙΟΥ 1911

ΕΛΕΓΕΙΟ ΣΤΟΝ ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗ

Μιὰ σιωπή, καὶ τόρα ἔχει περάσει
Στ' ὄνειρο μέσα ἡ πλάστρα σου ἡ ζωή.
Πνοή, ποὺ δὲ χαιδεύει πιὰ τὰ δάση,
Σβυσμένη στ' ἀκρογιάλι μουσική.

Καὶ σὲ ρωτῶ, καλέ μου, ἀξέχαστέ μου,
Πέ μου, θὰ σὲ ξανάειδω ἄλλη φορά,
Θὰ σὲ μαντέψω πουθενά, ἡ ποτέ μου,
Καὶ σ' ἔχασα ἀπ' ὀλοῦθε, ἀληθινά;

Ἄλλι στὴ σκέψη τὴν τυραγνισμένη
Ποὺ τ' ἀπιαστα νὰ πιάσει πολεμᾶ!
Δεσμὸς κανένας τόρα δὲ σὲ δένει
Μὲ τὰ καθημερινὰ τ' ἀνθρωπινά...

Τὸ πνέαμα ἐκεῖνο-ἐκεῖνο! — σφραγισμένο
Μὲ τὴ λευκὴ σφραγίδα τοῦ φωτός,
Ἐσβυσε, πάει, ἡ νὰ τὸ περιμένω
Νὰ μὲ ξαναφωτίσει μ' ἄλλο φῶς;

Ομως, ίδου, τοῦ βράχου ἐκείνη ἡ ἀκρη
Πόσες φορὲς οἱ δύο μας, ἐδ' ἐκεῖ
Δὲν ἀπονυχτωμήκαμε, τὰ μάκρη
Τῆς θάλασσας κυττάζοντας μαζί!

Τῆς πίστης σου κι' ἀν τὰν μιὰ σταγόνα
Στὴν ἀπιστη νὰ στάξει μου καρδιά,
Τέτιο βάρυ κι' ἀνίκητον ἀγῶνα
Δὲ θὲ ν' ἀγωνιζότανε ἡ φτωχιά,

Μαζί! μὰ τόρα οὔτε ἥσκιος ἀπὸ σένα,
Οὔτε δση μιᾶς ἀνάσας ταραχή,
Στὰ μάτια μοναχὰ τὰ λυπημένα
Σὲ φέρνει ἀχγόνη ἡ μαύρη διαλογή.

Καὶ τὴν ἐλπίδα σύντροφη ἐλεοῦσα,
Θὰ κλειοῦσα ἐγὼ στὰ βάθη τῆς ψυχῆς,
Κ' ὑπομονετικὰ θὰ καρτεροῦσα
Τὴν ὥρα γὰ σὲ βρῶ καὶ νὰ μὲ βρῆς.

Μὰ τέτια χάρη — ἀλίμονο κι' ὕιμένα!
Κανεὶς ποτὲ δὲ μούδωκε θεός,
Κ' ἡ μοῖρα μου νὰ ηλιώ τόρα κι' ἐσένα,
Σὰ νὰ σὲ πῆρε ἀγύριστα ὁ χαμός.

ΧΙΑΣΙΑΝΟΣ ΚΙΤΣΟΥΡΑ

Μ. ΜΑΛΑΚΑΣΗΣ

ΣΚΙΤΣΑ ΑΙΓΥΠΤΙΑΚΑ

Ενας τεχνίτης του λόγου, πού έκαμε άνω κάτω απέθανε, πήγε κρυφά και πότισε μὲ φαρμάκι, τού καλού της τὸ νεκρὸ σῶμα, γιὰ νὰ μὴ διατηρηθῇ ἡ μούμια. Καὶ μὲ τὸ ἴδιο φαρμάκι ἀποχαιρέτησε καὶ αὐτὴ τὸν κόσμο.

Ἐπρεπε νὰ ἔλθω εἰς τὸ Κάιρον, νὰ ἐπισκεψθῶ ἐνα δημόσιον κῆπον, διὰ νὰ μάθω διτὶ οἱ ὁραῖες πιπερίες τῆς λεωφόρου Ἀμυλίας λέγονται ἐπιστημονικῶς Schinus Molle καὶ διτὶ κατάγονται ἀπὸ τὸ Περού.

Παράγοντες δυνάμεως, ἀκμῆς, γοήτρου, αἱ ἐλληνικαὶ Τράπεζαι εἰς τὴν Ἀλγυπτον. Ἐστίαι ἡλεκτρικαὶ, ποὺ δίνουν φώμην καὶ ἔντονον τὰ νεῦρα τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς βιομηχανίας. Ἡ Τράπεζα Ἀθηνῶν, ἡ Τράπεζα τῆς Ἀνατολῆς, ἡ Τράπεζα Μιτιλήνης τῷρα τελευταῖα. Κέντρα συνδετικὰ τῆς Ἑλληνικῆς ζωῆς μὲ διευθυντὰς ἔναν καὶ ἔναν: Σχίζας, Ζαφειρίου, Ροδοκανάκης, Ταμβακόπουλος, Βασιλόπουλος, Μπαλάνος καὶ ἄλλοι. Κάτι μὰ ζητοῦσα ἀκόμη ἔγω. Τὴν καθοδήγησιν τοῦ Ἑλληνος ἐμπόρου. Ἐπιμελήτηρια διωργανωμένα μὲ εὐφυτέρων ἀποστολήν: διδασκαλίας καὶ μορφώσεως, μὲ διολέξεις, μὲ ἐκδόσεις, πρὸς ἀντιμετώπιον τῆς ἐπιστημονικῆς προπαρασκευῆς, ποὺ ἔχει ὁ Ἐνρωπαῖος. Τότε μὰ είναι εὐνοιώτερος ὁ συναγωνισμός καὶ δὲν ὁ ἀκούωμεν Ἰωσᾶ τὰ αἰώνια παράπονα τῶν Ἑλλήνων καὶ δταν ἀκόμη, δπως ἐφέτος, ἡ παραγωγὴ τοῦ βαμβακιοῦ είναι 38 ἑκατομμύρια λεροῦς. Καὶ δταν μάθη νὰ είναι ἐμπόρος, μὰ πανσῇ νὰ είναι κερδοσκόπος.

Ἔτος αὐτὸν νὰ είναι ἔργον κυβερνητικόν. Ἐγώ γράφω ἀπλῶς ἐκεῖνο, ποὺ ἀντελήθη μητρικά.

Λέγουν πὼς δταν πιῆς τοῦ Νείλου τὸ νερό, πίσω στὴν πατρίδα σου δὲν ἔναναγνοῦζεις. Ἰσως καὶ νὰ τὸ πιστεύουν. Θὰ είναι καὶ ἐδῶ ἡ αἰώνια ἰστορία, αὐτὴ ποὺ ζωγονεῖ τὸ καθετή καὶ ποὺ κάμνει τοὺς ἀνθρώπους νὰ βλέπουν τὰ πράγματα πιὸ ἔμορφα ἀπὸ δ, τι μπορεῖ νὰ είναι. Καμιὰ ἀμφιβολία. Ἰσως, ἐπειδὴ δὲν ἥπια ἔγω τὸ νερὸ ἀυτό, — ἀπὸ φόρβον ἢ τυχαίως — δὲν ἥμποροῦν νὰ ἔχουν πολλὴν σημασίαν αὐτά, ποὺ γράφω. Τὸ τραγοῦδι δμως τῶν Σειρήνων ἀπὸ μακρυά ἔμαγενε τὸν Ὁδυσσεα.

Ἡ Ζίσκα-Σαρμαζέλ, χορεύτρια, ἐνίκησε ἐνα στρατηγὸν τοῦ Ἀμεν-Χοτέπ. Τὸν νίκησε μὲ τὴν ἀγάπη τῆς. Ἐξῆσαν πολὺν καιρὸν εὐτυχισμένοι. Μά, δ ἔρως είναι θεός καὶ εἰς τοὺς θεοὺς δὲν ἀρέσουν καὶ πολὺ τὰ δεσμὰ τὰ γήινα. Τώρα δ Ζίσκα κλαίει τὸ δνειρό, ποὺ τὴν ἔκανε ν ἀγάπησῃ τὴν ζωή, καὶ θέλει νὰ ἔκδικηθῃ. Περίμενε χρόνια, πιστὴ στὸν σκοπὸ τῆς καὶ στὴν ἀγάπη της, τὴν περιφρονημένη. Καὶ δταν δ στρατηγὸς

ἀπέθανε, πήγε κρυφά καὶ πότισε μὲ φαρμάκι, τού καλού της τὸ νεκρὸ σῶμα, γιὰ νὰ μὴ διατηρηθῇ ἡ μούμια. Καὶ μὲ τὸ ἴδιο φαρμάκι ἀποχαιρέτησε καὶ αὐτὴ τὸν κόσμο.

Ἐπρεπε νὰ ἔλθω εἰς τὸ Κάιρον, νὰ ἐπισκεψθῶ ἐνα δημόσιον κῆπον, διὰ νὰ μάθω διτὶ οἱ ὁραῖες πιπερίες τῆς λεωφόρου Ἀμυλίας λέγονται ἐπιστημονικῶς Schinus Molle καὶ διτὶ κατάγονται ἀπὸ τὸ Περού.

Παράγοντες δυνάμεως, ἀκμῆς, γοήτρου, αἱ ἐλληνικαὶ Τράπεζαι εἰς τὴν Ἀλγυπτον. Ἐστίαι ἡλεκτρικαὶ, ποὺ δίνουν φώμην καὶ ἔντονον τὰ νεῦρα τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς βιομηχανίας. Ἡ Τράπεζα Ἀθηνῶν, ἡ Τράπεζα τῆς Ἀνατολῆς, ἡ Τράπεζα Μιτιλήνης τῷρα τελευταῖα. Κέντρα συνδετικὰ τῆς Ἑλληνικῆς ζωῆς μὲ διευθυντὰς ἔναν καὶ ἔναν: Σχίζας, Ζαφειρίου, Ροδοκανάκης, Ταμβακόπουλος, Βασιλόπουλος, Μπαλάνος καὶ ἄλλοι. Κάτι μὰ ζητοῦσα ἀκόμη ἔγω. Τὴν καθοδήγησιν τοῦ Ἑλληνος ἐμπόρου. Ἐπιμελήτηρια διωργανωμένα μὲ εὐφυτέρων ἀποστολήν: διδασκαλίας καὶ μορφώσεως, μὲ διολέξεις, μὲ ἐκδόσεις, πρὸς ἀντιμετώπιον τῆς ἐπιστημονικῆς προπαρασκευῆς, ποὺ ἔχει ὁ Ἐνρωπαῖος. Τότε μὰ είναι εὐνοιώτερος ὁ συναγωνισμός καὶ δὲν ὁ ἀκούωμεν Ἰωσᾶ τὰ αἰώνια παράπονα τῶν Ἑλλήνων καὶ δταν ἀκόμη, δπως ἐφέτος, ἡ παραγωγὴ τοῦ βαμβακιοῦ είναι 38 ἑκατομμύρια λεροῦς. Καὶ δταν μάθη νὰ είναι ἐμπόρος, μὰ πανσῇ νὰ είναι κερδοσκόπος.

Ἔτος αὐτὸν νὰ είναι ἔργον κυβερνητικόν. Ἐγώ γράφω ἀπλῶς ἐκεῖνο, ποὺ ἀντελήθη μητρικά.

Χρόνια καὶ χρόνια ἡ Σφίγγα ἀκούει μέσα στὴ σιγὴ τὸν ωυθὺν τοῦ κόσμου. Στὴ μορφὴ τῆς τίποτε δὲν διαβάζεις ἵδια πάντα καὶ ἀμετάβλητη. Τίποτε στὴ σάσι τῆς. Τὸν πόδο μονάχα — τὴν νύχτα, δταν φωτίζει τὸ σκοτάδι τὸ πρόσωπό της — νὰ ἐνωτισθῇ τὸ παντοτεινὸ μυστικό.

“Οποὺ σταυρῆς, κάποιος ἀράπης, Αἰγύπτιος ἡ Ἰνδός, θὰ σὲ πλησιάσῃ νὰ σου πῇ τὴν τύχη σου. La bonne fortune, δπως τὴν ὄνομαζουν οἱ νέοι αὐτοὶ περιπατητικοί. Ἡ πρόσφροησις πληρώγεται ἀναλόγως τῆς ευτυχίας ἡ τοῦ πουνγγιοῦ τοῦ ἔνεου. Ἀπὸ μίαν λίσσαν ἔως ἔνα σελίνι. Καὶ λιγότερα ἐν ἀνάγκῃ. Ὁλες οἱ τέχνες ἔπεσαν. Μιὰ φρεάτη ἐπήγαγαν δι ἀνθρώπων εἰς τὸ μαντείον φόρτωμένοι μὲ ἀναθήματα.

KIMON MIXAHALIDES

ΣΤΘ ΣΚΩΤΑΔΙ

Ο Σταύρος ἀνοίκει τὰ μάτια, κοίταξε δλόγυρα στὴν δύσια κάμαρα καὶ βόγγησε. Θέλισε νάνασηκωθεῖ, μὰ πόνεσε καὶ δὲν μπόρεσε. Κατάφερε μονάχα νὰ γυρίσῃ ἀπὸ τὸν πλευρό. Καὶ ξανάλεισε τὰ μάτια. “Ἐνα νιαούρισμα δύμως ἀπὸ τὴν κούνια, ποὺ ἔπεκε δίπλα στὸ στρῶμα του, τὸν ξαναξύπνησε. Γύρισε πάλι μὲ κόπο ἀπὸ τὸν πλευρό, ἀπλωσε τὸ χέρι καὶ κούνησε. Μὰ τὸ μωρὸ δὲς σώπαινε. Στὸ τέλος βραζέθηκε, βλαστήμησε καὶ ξαναπήρε τὸ χέρι του.

Τὸ μωρὸ ἔκλαιγε πάντα καὶ δ Σταύρος κάρφωσε τὰ μάτια του στὴν πόρτα. “Ἡ μέρα δέξω εἴτανε θολὴ καὶ βροχερὴ καὶ δηλιος, ποὺ τὸν εἴχε πάντα γιὰ σημάδι, δὲ σερνόταγε σήμερα σὲ ἀστιαφτερές στενόμακρες λουρίδες χάμω στὸ χῶμα τοῦ σπιτιοῦ. Εἴτανε κοντὰ τὸ μεσημέρι; Καθὼς δλες τὶς μέρες, τρεῖς μῆνες τῷρα ποὺ εἴτανε στὸ στρῶμα, τὸν φαινότανε καὶ σήμερα πῶς πέρασε ἀκέριος χρόνος ἀπὸ τὴν ἀνγή, ἀπὸ τὴν ὥρα ποὺ ἔγινακα τὸν ἔκλεισε τὴν πόρτα πίσω της καὶ πάει, ἀφοῦ τὸν ἔσιαξε λίγο τὸ στρῶμα, ἀφοῦ τὸν ἔδωσε καὶ ἤπιε λίγο γάλα καὶ βύζαξε καὶ τὸ μωρό.

Τέλος ἀνοίκει ἡ πόρτα καὶ χύμησε μέσα ἡ βροχή. Κ’ ἔνα κρύο ἀνεμοφύσημα τὸν ἀνατοίχισε.

“Ἐμπα, διάολε, γλήγορα καὶ κλεῖσε, φώναξε δινατά, νομίζοντας πὼς εἴτανε ἡ γυναίκα του.

Μὰ κανδὼς ἀνασηκώθηκε, εἶδε πῶς εἴτανε διφλός του δ. Ἀντώνης καὶ τιναζόταν ἀπὸ τὴν βροχή, ποὺ τὸν εἴχε μουσκέψει.

“Ἐλα τῷρα καὶ μὲ πούντιασες», ξαναφώναξε. Εκεῖνος ἔκλεισε τὴν πόρτα:

«Καιρὸς ἀνάθεμα τον», εἶπε καὶ τράβηξε ἵσια στὴ γυναίκα. «Δίχως φωτιά είσαι; Κι αὐτὸν τ’ ἔχει καὶ σκούζει;»

Ο Σταύρος τὸ βλαστήμησε.

«Τι δρο είναι;» ωρτησε υστερα.

«Γίμα», εἶπε δ. Ἀντώνης καὶ ἤρθε στὴν κούνια καὶ βρόντησε μὲ τὴ γροθιὰ στὸ πλευρό της.

«Δὲ φοβάται ἀπὸ τέτοια. Σὰ θέλεις, κάμε το μονάχα παραπέρα. Μοῦ τρύπησε ταῦτιά», εἶπε δ. Σταύρος.

«Νά, πάρε σὺ πρώτα καὶ μὲ γύρεψες, εἶσκυψε καὶ τοῦ ἔδωσε δι ἀλλος ἔνα μικρὸ μπουκάλι.

Ο Σταύρος τὸ πῆρε καὶ λάμψανε τὰ μάτια του. Τὸ ξεβούλωσε καὶ τόφρεσε στὸ στόμα.

Ο Ἀντώνης γύρισε στὴν κούνια καὶ σήκωσε τὸ μωρό. Τὸ πῆρε στὴν ἀγκαλιὰ καὶ περιπάτησε πέρα δῶμας κάμποσες φορές. Τὸ παιδί σώπασε καὶ δ. Ἀντώνης ἤρθε καὶ κάθησε στὸ σκαμνί

κοντὰ στὴ γυναίκα. Τὸ μωρὸ τοῦ είχε πιάσει τὸ δάχτυλο καὶ τὸ βύζανε.

«Πῶς είσαι σήμερα; ωρτησε τὸ Σταύρο.

«Σὸν πάντα», εἶπε καὶ κούνησε τὸ κεφάλι. «Ηρθε διατρός;»

«Ηρθε προφές.»

«Καὶ τί είπε;»

«Τί νὰ πει! Τὰ ίδια. Η θέρμη θὰ πέσει σὸν κλείσῃ ἡ πληγή.»

«Είναι καὶ τοῦτος δ παλιόκαιρος. Γδάρτης μὲ τὰ σωτάτα, εἶπε δ Ἀντώνης.

Τὸ μικρὸ ἀρχισε νὰ κλάψει πάλι.

«Εἶπες είναι γιόμα καὶ κείνη ἡ γυναίκα δὲ φαίνεται», κλαύντηκε πάλι δ Σταύρος.

«Θὰ σὲ πείνασε», τοῦ εἶπε δ Ἀντώνης καὶ σηκώθηκε νὰ ξαναπερπατήσει τὸ παιδί.

Ο Σταύρος πῆρε τὸ μπουκάλι καὶ ἤπιε. Ακούγοντας μέρης τῆς λέγονται τὸ βούλωσε βιαστικά καὶ τόκρυψε τὸ σκέπασμά του.

Εἴταν ἡ Στέλια, ἡ γυναίκα του πὸ μπῆκε. Κρατοῦσε τὰ παπούτσια της στὸ χέρι καὶ γιὰ φαίνεται», κλαύντηκε πάλι δ Σταύρος.

«Θὰ σέ πείνασε», τοῦ εἶπε δ Ἀντώνης καὶ σηκώθηκε νὰ ξαναπερπατήσει τὸ παιδί. Εἴταν είναι τὴν εἰδὲ, ὀρμησε μὲν πετάξει.

«Γίνηκε λούτσα», τῆς εἶπε δ Ἀντώνης καὶ τὴν κοίταξε στὰ πόδια, ποὺ εἴτανε σὰ νὰ βγῆκε.

«Δὲν τοῦ ἀπάντησε. Αφησε στὸ τραπέζιον εἴνα πιάτο πὸ μαστοῦσε τοῦ ποδιά της καὶ πῆρε τὸ παιδί.

«Πῶς είσαι;» ωρτησε τὸν ἀντρα.

«Πείνασα», εἶπε καὶ κείνης: «τί ἔφερες;»

«Λίγο χταπόδι σήμερα Παρασκευή», τοῦ ἀπάντησε.

«Σούφρεα γώ μιὰ ψύχα κρέας», πετάχτηκε δ Ἀντώνης. «Ἐλα, ἀναψε γλήγορα φωτιά καὶ ψήσο το», εἶπε τῆς Στέλιας.

Αὐτὴ τὸν κοίταξε.

«Δό μου το δῶμα ἐγώ βαστάω τὸ παιδί», ξαναπίπε δ Ἀντώνης.

«Η Στέλια στεκότανε.

«Δές το κεῖ, μωρή», τῆς φώναξε δ ἀντρας της. Θέλησε νὰ καθήσει νὰ τὸ βύζαξε πρῶτα, μὰ ἔκεινος τὴν βλαστήμησε.

«Αναψε τὴ φωτιά καὶ γώ ψένω τὸ κρέας», τῆς εἶπε δ Ἀντώνης καὶ τῆς ἄδραξε τὸ παιδί ἀπὸ τὰ χέρια.

⁴ Η Στέλια πήγε κ' ἔφερε ξύλα. ⁵ Αναψε τὴ φωτιά. ἔβγαλε τὸ βρεμένο φόρεμά της, τὸ ἀπλωσε καὶ πλάι στὴ γωνιὰ σ' ἔνα σκαμνὶ γιὰ νὰ στεγνώσει καὶ πήρε τὸ παιδί καὶ κάθισε ἀπάνω στὸ σκαμνὶ καὶ τοῦ ἀνοιξε τὸ στῆθος.

Οὐ Αντώνιης ἔσκυψε νὰ βάλει τὸ κρέας νὰ ψηφίσει. Ἐβλεπε ἀπὸ κεῖ μόνο τὶς πλάτες τῆς καὶ τὸ γερμιένο τῆς κεφάλι. Οὐ Σταύρος, ζαλι- σμένος, μισόκλειστος τὰ μάτια κοιτάζοντας τὴν φλόγα στὴ γωνιά. Σὲ λίγο τὰ ξύλα γίναντε θράκα καὶ δὲν τιστισθῶσαν πιά. Δὲν ἀκουγόταν ἀλλο ἀπὸ τὸ γουγούνισμα τοῦ μαροῦ ποὺ βύζαινε καὶ εὐγαροστημένο κουνοῦσε τὸ μικρό του πόδι, ποὺ ἔβγαινε δέξιο ἀπὸ τὰ σπάναγα.

Ο Αντώνης ἀπλωσε τὸ χέρι καὶ τὸ γαργάλισε στὴ φτέονα.

«Αστο νὰ φάει», τοῦ εἶπε ἡ Στέλια δίχως νὰ γνοίσει.

«Τί μᾶς ἔστριψες τὶς πλάτες»; τῆς μουρι
οισε δὲ Ἀγιώνυμη στοίβαντας ἐκεῖθις.

Καὶ ἔναντις οὐρανοῖς ἐκεῖνε.
Καὶ ἔναντις οὐρανοῖς τὸ πόδι τοῦ παιδιοῦ.
Ἐκεῖνο ἔσπειρτε καὶ ἀπέστη τὸ στῦφος

Ελατον ζωντιστηκε πι αρησ το στηνος.
»Αστο σουπά νά φάει», ξαναειπε ή Στέλια.
Μά έκεινος δὲν την άκουσε. Θυμωμένη πι αυτή
τοῦ χτύπησε τὸ χέρι καὶ μὲ τὸ δικό της σκέπασε
τὴν φέρονα τοῦ παιδιοῦ.

"Αξιαρνά δόμις ένοιωσε τὸ ἔδιο χέρι νάγγιζει τὸ δικό της πόδι κάτω ἀπὸ τὸ σκαμνί. "Εκοψε τὸ παιδί καὶ πετάχτηκε δρόμῃ καὶ γύρισε κεῖθε. "Ο ἄντρας τῆς εἶχε τὰ μάτια του κλειστά, δ' Ἀντώνης τῆς χαμογελοῦσε συιμένος στὴ γωνιά.

Πήγε, ἀπίθιστος τὸ παιδί στήν κούνια καὶ πῆρε καὶ ἔστρωσε χάμιο, δίπλα ἐκεῖ ποὺ εἴτανε πεσμένος δ ἄντρας της. Τὸν ξύντηνος, δ Ἀντώνιος ἔβγαλε τὸ κρέας ἀπὸ τὴν φωτιὰ καὶ καθήσανε καὶ φάγανε καὶ οἱ τρεῖς.

Πρῶτος σηκώθηκε ὁ Ἀντώνης καὶ ἔφυγε. Ἡ Στέλια σήκωσε τὰ πιάτα, φόρεσε τὸ φουστάνι της καὶ πάσι κι αὐτή.

Βγαίνοντας στὸ δρόμο εἶδε τὸν Ἀντώνη ποὺ τὴν περιμένει. Δὲν τοῦ μίλησε. Φώναξε ἀντίκου μιὰ γειτόνισσα καὶ βιαστικές, βουτώντας γυμνόποδες μὲς τὰ νερά ποὺ πλημμυρίζανε τὸ δρόμο, τραβήξανε στὴν ἀποθήκη ποὺ δουλέβανε καὶ οἱ δύο.

Τὸ βράδι, ποὺ ἡρθε πάλι σπίτι, βρῆκε τὸ Σταύρο καὶ κοιμότανε. Τονὲ σκούντησε καὶ τὸν Εὐπνυσε.

«Υστερα θέλει νὰ τοῦ κρατοῦμε συντροφιὰ δληγύχτα», που ομούρισε.

^{τηρητα}), ποιεῦμον διότιο.

Ἐκεῖνος τὴν βλαστήμησε καὶ γύρισε νὰ ἔσανα-
κοιμηθεῖ. Μὰ ἡ γυναικά του εἶχε φέρει ἀπὸ
ἔναν κῆπο φρέσκα σεσκούλφυλλα γιὰ νὰ τοῦ
ἀλλάξει τὴν πληγή. Σὰν τὴν ἀλλάζει, δὲ βά-
σανε τὴν σκόνη καὶ τις γάζες ποὺ εἶχε διαταγ-
μένα ὁ γιατρός. Τὰ φυλάγανε μονάχα γιὰ τὴν

ἥμέρα ποὺ λογαριάζαν πώς θαρεῖ καὶ τὶς ἄλλες φρεσὲς βάζανε μιὰ ἀλοιφὴ ποὺ ἀγοράσανε ἀπὸ κάποια γιάτρισσα.

“ Ή Στέλια τὴν πῆγος ἀπὸ τὸ ντουλάπι, ἀλειψε
μὲ αὐτὴ τὰ δροσερὰ πλατειὰ φύλλα καὶ ἤρθε
στὸ στρῶμα τοῦ ὄφωστου καὶ ἔπιασε νὰ τονὲ
γνωίσει, νὰ τὸν ἔαπλώσει καλὰ δίπλα, στὸ πλευρό.
Μὰ καθὼς τοῦ σήκωσε τὸ πρόσωπο, ἡ ἀνάσα
του τὴ χτύπησε ζεστή, βαρειά. Τοῦ ἄφησε τὸ
κοριμὸν νὰ πέσει καὶ τινάχτηκε δρῆ οτά γόνατα,
κοιτάζοντάς τον ἀφρωνη, τρεμουλιαστή :

«Ποῦ τόδιρηκες, ποὺ τόδιρηκες;» μπόρεσε κ' ἥθρε τέλος τὴ φωνῇ: «Πάλε, πάλε! Δὲν ἄκουσες τί εἴπε δι γιατρός;»

Ἐκεῖνος τὴν βλαστήμησε.

«Πές μου, ποῦ τόθρηκες; Ποῦ; »Ηθελα νὰ
ξέρω!» Αγρίεψε καὶ ἔπιασε τὶς πλάτες του καὶ
τὸν τίναξε.

Μὰ ἔνας στοχασμὸς σὰ νὰ τῆς φώτισε ἄξα-
φνα τὸ γού;

«Ἐκεῖνος τῷφρες αῖ; Ἐκεῖνος!» φώναξε.
«Οἶστον θὰ τὸν πετεῖξω δὲν ἔσαναπατήσος» ἐδῶ. Θὰ
κλειδώνω τὴν πόρτα πίσω μου σὰ φεύγω.
Ἀκούς! Δὲν τονέ θέλω νὰ ἔσανάμαι ἐδῶ! Δὲν
τονέ θέλω ἀγούς!»

Γονατισμένη μπροστά του έτρεμε καὶ τίναζε τὶς γορδιώτες της στὸν ἀέρα.

Ο Σταύρος τὴν ἔσπρωξε καὶ ἐαναβλαστήμησε.
Ακκούμπτησε στὸν τοῖχο κ' ἔκρυψε τὸ πρό-
σωπο στὰ χέρια τῆς. Ἔπειτα γύρισε καὶ τοῦ

· Κι αυτή καὶ κείνος δὲν ἀλλάξανε πιὰ λόγο τη βραδιά δῆ.

* * *

* * *

Τὴν Κυριακὴν πρωΐ, δυὸς μέρες ὕστερα, ἡ Στέλλα ἔσιαξε τὸ σπίτι, συγχρόστηκε λίγο κι αὐτή καὶ περίμενε νάρθεῖ ὁ γιατρός. Πολλὴ πίστη δὲν τοῦ εἶχε πιά, μάλιστα ἀπελπιστεῖ κι ἀπὸ τὴν γιατρισσα ποὺ τῆς πούλησε τὴν δλοιφή. Κόντεβε νὰ πιστέψει πώς καὶ κείνη τῆς ἔδωσε τὸ γιατρικὸ μόνο γιὰ νὰ πάρει χοήματα, δπως κι ὁ γιατρός. Τουτουνοῦ τοῦ εἴχανε δοσμένα ὅws τώρα δυὸς δεκάρια καὶ θάκανε νὰ λάβει ἀκόμη ἄλλο ἔνα. Γι' αὐτὸς λοιπὸν τὸν περίμενε δξω στὴν πόρτα, νὰ τοῦ μιλήσει ἔστερα καὶ νὰ γυρέψει νὰ τῆς πεῖ καὶ κείνος καθαρά: ἔχει καμιὰ ἐλπίδα τώς θὰ γιάνει ὁ ἀντρας της ή δχι; Κι ἀνίσως καὶ δὲν ἔχει, τότες τί θέλει καὶ ἔρχεται; "Αλλες δραχμιές δὲν ἔχουνε νὰ τοῦ δίνουν. Τύχη τους τοῦ βρέθηκε καλὸς κι ὁ ἀφεντικός, ποὺ δουλέβανε στὴν ἀποθήκη του, καὶ πλέωσε κείνος ὃ ἔνα τὸ δεκάριο καὶ κοντά σ' αὐτὸς καὶ τὰ γιατρικά. "Α δὲν εἴτανε καὶ ἡ γυναίκα του πονόψυχη καὶ δὲν τῆς ἔδινε πότε τὸ ἔνα πότε τάλλο, ποτὲ πάει, δὲν θὰ μπορούσανε νὰ τὰ βγάλουν αέρα. Πῶς θὰ τὰ βγάζανε! Μὲ τὴν μιὰ καὶ εἴκοσι,

ποὺ παίρνει μεόδοδούλι αὐτή; Μιὰ στιγμὴ κόντεψε νὰ κατεβεῖ καὶ κεῖνο στὴ δραχμή, μὰ ὁ ἀφεντικὸς τὴ λυπήθηκε καὶ δὲν τῆς ἔκουψε αὐτῆς τὰ εἴκοσι λεφτά, καθὼς τόκαμε στὶς ἄλλες. Τῆς τὰ δίνει ἀπὸ κεῖνες κρυφά. "Ολα τοῦτα θέλει νὰ τὰ πεῖ τοῦ γιατροῦ καὶ νὰ τοῦ βγάλει ἀπὸ τὸ στόμα τὴν ἀλήθεια: Θὰ γιατρευτεῖ ὃ ἀντρας της ἡ ὅντι: Κι ἂ δὲ γιατρευτεῖ — !

καὶ ἔξανάφυγε, πούλησε τὸν γκρὰ γιὰ ἔνα δεκάρικο καὶ τράβηξε μὲ αὐτὸ νὰ βρεῖ τὴ Στέλια καὶ νὰ τὴ στεφανωθεῖ. Μὰ ἡ Στέλια εἰχε χαδεῖ. "Απὸ τὶς ἄλλες τὶς γυνάικες ἔμαθε πώς τὴν πήρανε κάποιοι φαντάροι καὶ κάμανε πρὸς τὸ ρωμαῖκο. Καὶ κίνησε κοντά τους ωτώντας καὶ γυρεύοντας. Τὴ βρῆκε τρεῖς βδομάδες ὑστερα μονάχη της κάπου κοντά στὴν Πούντα. Τὴν

Μπροστά της, ἐκεῖ πού καθότανε στὸ κατώφλι, δὲ ήλιος ἔλαμπε σήμερα στὶς μουσκεμένες φράχτες τῶν ὀλόγυρα σπιτιῶν καὶ ἡ νότια σηκωνύτανε ψιλὸς τρεμουσιαστὸς ἀγνὸς ἀπάνωθε τους στὸν ἀέρα. Τὰ πρῶτα φυλλαδάκια σκάζανε χλωρόδεξανθοὶ κόμποι στάγριόβατα, ποὺ πλεκότανε στὶς φράχτες, καὶ τὰ σπουργίτια πηδούσανε στὰ κλαδιά τσιμπώντας, ἀφίνοντας ψιλές, κομένες, τρυπητὲς λαλιές. Τὸ μωρὸ στὴν ἄγκαλιά τῆς Στέλιας σκιρτοῦσε ἀκούγοντάς τα, ἀνοιγε τὰ μάτια γελαστά, τάκλεινε ἀπὸ τὸν ἥλιο θαμπωμένα, τὰ ξανάνοιγε, γουγούνλιζε κι ἅπλωγε τὸ γέοι γιὰ νὰ πιάσει τὰ πουλιά.

«Ἐλα π^τλί, ἔλα π^τλάκ^τ. ἔλα στὸ παιδί», τοῦ
ἔκανε ἡ μάννα κι ἀπλωνε κι αὐτή τὸ χέρι καὶ
καλούσσε τὸ πουλὶ κ^τ ἥθελε νὰ γελάσει στὸ μωφό,
ἡ ψυχή της δύμως εἴτανε θολωμένη μὲ τὸ στο-
χασμό πώς μπορεῖ νὰ μὴν ξανασηκωθεῖ ὁ ἄν-
τοις της.

Τὸν εἶχε συνηθίσει μὲ δὴ τὴν κακήν, τὴν δύστυχην ζωὴν ποὺ πέρασε μαζί του. Μὰ καὶ πρωτήτερα, δίχως αὐτόν, ἡ ζωὴ τῆς δὲν εἴταινε καλήτερη ἐκεῖ στὸ λασποχώρι, κοντά στὸν "Αραχτό, ἀπόξει ἀπὸ τὸ ρωμαϊκὸ τὸ σύνορο, ἀπόπου εἶχε θρεῖ. "Ολημερίς στὸν ἥλιο καὶ στὰ κρύα, μισόγυμνη, ἔνπολντη, δούλεβε καὶ κεῖ, καθὼς καὶ δῶ· κι ὁ πατέρας της, τάδερφια, ἡ μάννα τῆς τὴν βλαστημούσαν καὶ τὴν δέρνανε καὶ κεῖ. "Οἶω στὰ χωράφια ποὺ θερδίζανε, στὰ νεφά ποὺ σκάφτανε μαζί τονέ γνώρισε τὸ Σταύρο καὶ τὰ σιδέσανε. Εἶχε θρεῖ ἀπὸ κάπου ἀπὸ τὸ τούρκικο βαθύτερα κι ὁ πατέρας της, φτωχοκολλήγας σ' ἔνα τσιφλίκι, δὲν ἦθελε νὰ τοῦ τὴν δώσει, γιατὶ δὲν ἤξερε ποῦθε κρατᾶ ἡ σκούφια του. Μὰ στὸν πόλεμο, ἄμα δὲ Ἑλληνικὸς στρατός, ποὺ εἶχε περάσει τὰ σύνορα, ἔνανάψυγε καὶ μαζί του λακίσανε κι ὁι χωρικοί, μέσα στὴν ἀντάρα τοῦ γενικοῦ φρεγυιοῦ, ὁ Σταύρος τὴν ἔκλειψε καὶ μπήκε στὸ ρωμαϊκό. Τις πρώτες μέρες γύρεψε νὰ ξῆσει σὰν πρόσφυγας μὲ τοὺς πολλούς. Μὰ σὰν εἶδε πώς ὁ στρατὸς ἔναναπτῆκε στὸ τούρκικο καὶ πώς πολλοὶ πηγάνιανε κοντά του γιὰ πλιάτσικο, ἄφησε τὴν Στέλια μὲ τὰλλα γινναικόπαιδα σ' ἔνα χωριό κοντά στὸν "Αρτα, κρέμασε στὸν ὄμιο τὸ τουφέκι ποὺ τοῦ δώσανε ἀπὸ τὴν ἀποθήκη τοῦ στρατοῦ καὶ ἔναντέρασε τὸ γεφύρι μὲ τοὺς ἄλλους τοὺς ἀντάρτες. Γλήγορα δύμως γύοισε πάλι μὲ ἄδεια χέρια μαζί μὲ τὸ στρατὸ

πάς ή θέρμη θὰ κοπεῖ σὰ γιάνει δλότελα ή πληγή. Τοῦ μπόδισε νὰ πίνει σπίρτο, δὲν τοῦ δίνει οὔτε κρασί. Τὸν πρῶτο μῆνα, ὅσο εἶταν τὸ πολὺ κακὸ μὲ τὸ βήχα καὶ τὴ θέρμη, βάσταξε ὁ ἄρρωστος δὲ γύρεψε νὰ πιεῖ. Μὰ σὰν τοῦ φάνηκε πῶς πήρε λίγο τὸ καλήτερο, ἀρχιος νὰ πιθυμᾶ τὸ σπίρτο. «Μιὰ σταλιὰ μονάχα, μιὰ σταλιὰ γιὰ νάποκουμηθῶ», φώναξε δλη τὴ νύχτα ποὺ δὲν μποροῦσε νὰ κλείσει βλέφαρο. Τὸν λυπήθηκε κι αὐτὴ, ἀπόκαμε κιόλας κ' ή ίδια μὲ τὴν κακονύχτια κ' ἔνα βράδι πήγε καὶ τοῦ ἔφερε. Μὰ δυνάμωσε ὁ βήχας καὶ δὲν τοῦ ξανάδωσε. Προτιμοῦσε νάκονει τὰ βογγητὰ καὶ τὶς βλαστήμιες τοῦ. Στὴν ἀρχὴ ἔρχότανε συχνὰ ἔνας πατριώτης του καὶ τοῦ κρατοῦσε συντροφιὰ κι ἀγρυπνοῦσε πλαΐ του τὴ νύχτα. Μὰ πιὰ δὲν εἶναι δῶ ἐκεῖνος, ἔφυγε ἀπὸ τὸν τόπο. Τώρα, κανένα μῆνα πρίν, παρουσιάστηκε ὁ Ἀντώνης. Εἶταν φύλοι μὲ τὸν ἀντρα της, μὰ πρωτήτερα δὲν ἔρχότανε στὸ σπίτι. Δουλέβανε μαζὶ στὴν ἀποθήκη. Ἀπὸ τὸν καιρὸν ἀκόμα ποὺ εἶταν καλὰ δὲν ἀντρας της ἀρχιος νὰ τὴν πειράζει, νὰ τῆς πετᾶ λόγια σὰν τὴν ἔβρισκε πουθενὰ μονάχη. Μὰ δὲν ἥθελε μῆτε νὰ τοὺς δεῖ στὰ μάτια της. Τὸν ἤξερε πῶς εἶχε πρωτήτερα μιὰ παντρεμένη. «Ἐπειτά μάλλωσε μὲ κείνη κ' ἔπιασε μιὰ κοπέλα σὲ ἄλλη ἀποθήκη. Καὶ δὲν ξαναφάνηκε ίσα μετὰ στερνὰ ποὺ τὴν ἀπάντησε στὸ δρόμο καὶ τὴν ξαναπείραξε. Καὶ μιὰ μέρα παρουσιάστηκε στὸ σπίτι νὰ δεῖ τί κάνει ὁ ἀντρας της. Ἐπειτα ξανάζηθε πάλι φορτωμένος πορτοκάλια. Ὁ ἀντρας της στὸ πρῶτο δὲν τὸν εἶδε μὲ καλὸ μάτι, ἔπειτα δύμως, σὰν τοῦ ἔφερε δυὸ ψάρια καὶ κρασί, τοῦ ἀρεσε. Αὐτὴ δὲν ἀρφησε τὸν ἀντρα της νὰ πιεῖ κ' ἔκαμε καυγὸν μὲ τὸν Ἀντώνη. Μὰ δὲν ἀντρας της ἀρχιος νὰ τὴν βλαστημᾶ. Ἐκεῖνος δὲν ξανάρερε κρασί, μὰ δὲν ἔπιαψε νὰ φέρονε πάντα κατιτὶς καὶ νὰ τὴν πειράζει δπου τὴ βρεῖ. Μιὰ βραδιὰ τὸν ἔβρισε δῶσε στὴν πόρτα, μὰ ἐκεῖνος γέλασε καὶ τῆς εἶπε πῶς θὰ γίνει δικῇ του διτι καὶ νὰ κάνει. Τὸν ἔκαμε καμιὰ βδομάδα, μὰ τῶρα πάλι παρουσιάστηκε προχτές.

«Τάχα θὰ ξανασηκωθεῖ;» συλλογιέται ὁστόσο η Στέλια καὶ περιμένει τὸ γιατρό! Μὰ τοῦ ἀντρός της ή φωνὴ τὴν ἔκραξε ἀπὸ μέσα. Σηκώθηκε, ἄνοιξε καὶ μπήκε.

«Ποὺ εἶσαι, μωρή; Καλὰ τὶς ἄλλες μέρες, εἶσαι στὴ δουλειά. Μὰ σήμερα ποὺ κάθεσαι; Τι μ' ἀφίνεις μοναχό;»

Καὶ βόγησε ὁ Σταύρος κι ἀναστέναξε.

«Ἀπόξω δῶ εἴμοινα. Καθόμουνα μὲ τὸ παιδὶ στὸν ἥλιο· νὰ πάρει ψίχα ἀγέρα τὸ φτωχό», μουρμούρισε ή Στέλια σὰ νὰ ἥθελε νὰ δικαιολογηθεῖ. Τὸν λυπήθηκε, τῆς φάνηκε στάληθινὰ κακὸ πῶς τὸν ἀφίνει μοναχό. Τῆς φάνηκε κακὸ ἀκόμα καὶ πῶς καρτεροῦσε

τὸ γιατρὸ νὰ τοὺς φωτήσει ἀπὸ αὐτὸν κρυφά. «Τὸ παιδί! — Ποὺ ἔκριθε πὲς ή γλώσσα σου στὴ γειτονιά», εἶπε κεῖνος.

Τὸν κοίταξε ἀφωνη μιὰ στιγμή. Κάθησε υστερα σὲ μιὰν ἀκρη κ' ἔσκυψε τὰ μάτια καταγίς. «Δὲ μ' ἄναιφες οὔτε φωτιά», ξανακλαύτηκε ὁ Σταύρος.

«Σήμερα φωτιὰ μὲ τέτοιον ἥλιο! » Η λὲς περσέβουνε τὰ δύλα;» μουρμούρισε ή Στέλια.

«Οξω εἰν' ὁ ἥλιος. Ἔγω ποὺ νὰ τοὺς βρῶ! Μ' ἀφίνεις νὰ παγώσω. Θέλεις νὰ πεθάνω, νὰ πάρεις ἄλλονε.»

Μέσα της θύμωσε ή καρδιά, μιὰ δὲ μίλησε. Τὸν ἀφησε νὰ λέει. Μὰ σὲ λίγο τῆς φάνηκε πῶς ἀκουσε πατήματα δῶσε ἀπὸ τὴν πόρτα καὶ πετάχτηκε νὰ βγεῖ.

«Ἄντε δῶ πάλε», τῆς φώναξε τραχιὰ δὲν ἀντρας της: «ἄντε δῶ νὰ δεῖς. Ποιὸς ξέρει ποιὸς σὲ καρτερεῖ. Μὴ δὲ σὲ ξέρω;»

«Ἀλλες φορές, σὰν εἶτανε στὰ πόδια του καὶ τῆς ἀρχικὲς τέτοια λόγια, σώπαινε. Σώπαινε γιατὶ γνώριζε πῶς δὲν τὸν ἀγρίειτε περισσότερο, θὰ ξεθύμαινε τὸ κακὸ στὴν ὄρχη της. «Ἐπειτα, σὰν ἔπεισε στὸ στρῶμα κ' ή γκρίνια του πῆρε κι ἀψωνε, σώπαινε πάλι γιατὶ τοὺς δύπτανε. Τὴ στιγμὴ αὐτὴ δύμως, σὰ νὰ πνίγηκε κάθε λύπη μέσα της, δὲν μπόρεσε νὰ κρατηθεῖ. Καὶ σὰ δὲν εἶχε πιὰ τὸ φόβο του, γύρισε πίσω κι ὀρμησε ίσια πάνω του:

«Ἀχάριστε! ἀχάριστε!» τοῦ φώναξε σφίγγοντας τὴ γροθιὰ μπροστὰ στὸ πρόσωπο του καὶ στάθηκε ἀγριεμένη ἔκει.

«Σκρόφα! Σκρόφα!» μάνιωσε κι ὁ ἄρρωστος κ' ἔκαμε νὰ τὴν πιάσει. Μὰ μὴν μπορώντας, ἀρπάξε τὸ μπουκάλι ποὺ εἶχε κάτω ἀπὸ τὸ σκέπασμά του καὶ τὸ σήκωσε ἀπάνω της.

Η Στέλια ἔστριψε πίσω γλήγορα γιὰ νὰ φυλάξει τὸ παιδὶ ποὺ εἶχε στὴν ἀγκαλιὰ καὶ τὸ μπουκάλι ἔστασε στὴν ὄρχη της. Μὰ καθὼς γύρισε, εἶδε μπροστά της τὸν Ἀντώνη ποὺ ἔμπαινε στὴν πόρτα.

«Οξω ἀποδῶ! » Οξω ἀπὸ τὸ σπίτι μου!» φώναξε χυμόντας κατ' αὐτόν. «Ἐσύ τὰ φταίς, ἐσύ σαι ή ἀφοριμή!»

Ο Ἀντώνης στάθηκε ἀκούνητος καὶ τὴν κοίταξε. Στὸ ἔνα χέρι κρατοῦσε μιὰ μποτίλια μὲ κρασί καὶ στάλλο ἔνα κομάτι κρέας.

«Οξω ἀποδῶ! Μὴ στέκεσαι!» τοῦ ξαναφώναξε ή Στέλια.

«Χύμησε νὰ μὲ σκοτώσει, νὰ μὲ πνίξῃ ή ἀτιμη», φώναξε τὴν ίδια ὥρα δὲν Σταύρος ἀπόπισε της.

«Αὐτὸς ἔδω, αὐτὸς θὰ σὲ σκοτώσει», ἔδειξε ή Στέλια τὸν Ἀντώνη.

«Τί ἔχετε; τί πάθετε;» ἔκαμε νὰ μπεῖ στὴ μέση τοῦτος, μὰ ή Στέλια εἶχε ἀγριεψει:

«Εἴτ' αὐτὸς θὰ φύγει ἀμέσως εἴτε γώ. » Η τοὺς διώχνεις ή δὲ θὰ μὲ ξαναϊδεῖς, φρώναξε πάλι τοῦ ἀντρός της καὶ τοὺς κοίταξε σὰ νὰ καρτεροῦσε τὴν ἀπόφασή του.

«Δὲν πᾶς στὸ διάλο; Δὲν πᾶς ἔκει ποὺ πήγες καὶ τὴν ἄλλη —»

Δὲν περίμενε νάκούσει δῶ τὸ λόγο του. Χύμησε δῶσε μὲ τὸ παιδὶ στὴν ἀγκαλιά.

Τράβηξε πέρα στὰ χωράφια. Ποὺ πήγαινε δὲν ξενεύθε. Βρέθηκε μπροστὰ σ' ἔνα λογγάκι μὲ μουριές καὶ θέλησε νὰ μπεῖ ἔκει. Μὰ τὴν ξαφνίσανε φωνὲς — κάποια συντροφιὰ γλεντοῦσε — καὶ βγῆκε γλήγορα πίσω καὶ πάσι μακρήτερα στὸν κάμπο. Εἴταν ἔρημος σήμερα. Μόνο παιδιὰ λογνούσανε δῶ καὶ κεῖ μικρὰ μπουλούκια καὶ στένανε ἀξόβεργα γιὰ πουλιὰ καὶ μερικὰ κοπιάδια βόσκανε. Φοβότανε τοὺς σκύλους κ' ἔστριψε ἀλλοῦθε σὰν τὰ ξαγνάτικε ἀπὸ μακριά. Μιὰ στιγμὴ βρέθηκε κοντὰ στὰ σπίτια τὸ μωδὸ καὶ κοίταξε καμιένα μπόρος της. Πέφαθε ἀπὸ τὴ σεματιὰ τὸ λιβάδι ἀπλωνότανε στρωτὸ καὶ στὴν ἀρχὴ τοῦ νεροῦ φυτρώνανε λιγαριές καὶ βίστα κι ἄλλα θάμνα, τούφες τούφες. Τὰ θάμνα μόλις εἶχαν πάρει καὶ χλοίζανε, μὰ τὸ λιβάδι τὸ πλούμζαν τὰ λουλούδια. Υφάδι κρόκινο πλεκότανε μὲ τὸ πράσινο τὸ βάθος σὲ ἀπάλο στρῶμα χυστόρω καὶ μέσα δᾶσποι, ἄλικοι, γαλάζιοι, βυσινοί καὶ κρεμεῖοι, βαθοί, ἀνοιχτοί, περίσσοι. Η Στέλια πάσκισε νὰ ξέχασε τὸ μωδὸ της μὲ τὰ «λουλούδάκια». Μὰ ἔκεινο γύρεβε τὸ στήθος της. Τοῦ τὸ ἄνοιξε καὶ σφίγγοντάς το ἔκει ἔσκυψε κι αὐτὴ καὶ συλλογιότανε.

Τὸ νερὸ περνοῦσε μὲ σμικτὴ βουή μπροστά της. Μόνο σὰ σκόνταβε σ' ἔνα κλαδὶ μιᾶς λυγαριάς, ποὺ ἔγερνε ἀπάνω του, καὶ πότε ἥθελε νὰ τὸ πηδήσει, πότε νὰ τὸ συνεπάρει, ξεγώριζε μέσα στὴ βουή ἔνα ψιλό, κομένο φλιάφλισμα, δύμοι μὲ πάσκισμα πουλιοῦ ἀπλεροῦ νὰ κελαπήσει. Η Στέλια σὰ νάκονγε αὐτὸς μονάχα, κοίταξε τὸ νερὸ ποὺ σούρφωνε, παιγνίδιζε, γλυπτροῦσε τριγύρω στὸ κλαδό, καὶ συλλογιότανε. Σὰ νὰ τὴν ἔσερε κι αὐτὴ ἔνα δύμοιο κῆμα. Όλα θολὰ εἶτανε στὸ νού της ὡς τὴν ώρα ἐκείνη, θολὰ σὰν τὸ νερὸ ποὺ κοίταζε. Εφευγε χωρίς νὰ ξέρει ποὺ, χωρίς νὰ ξέρεις ἀπὸ ποιόνε φεύγει; Απὸ τὸν ἀντρα της; Πρώτη φρόδα δὲν εἶταν ποὺ τὴν ἔβριζε. Μὴ δὲν τὴν ἔδιωξε συχνὰ κι ὁ ιδιος δταν ἔρχότανε μεθηματικός στὸ σπίτι; Καὶ μιὰ φρόδα δὲν τὸ ἀποφάσισε κι αὐτὴ νὰ φύγει, σὰν τὰ μισόρτιασε μὲ κάποιον ποὺ δουλεύεινε στὴν ἀποθήκη μαζὶ; Τότε δὲν εἶχε ἀκόμα τὸ παιδὶ καὶ πήγε καὶ τὸν ἔσκυψε ξανά, παρέκει ἔνας δρα-

νὰ τὴν ἔχει μοναχά ὅταν τοῦ χρειαζότανε. Ἀμα
τὴν παραφορτώθηκε, τονὲ φοβέριξε πῶς θὰ τὸ
πεῖ τοῦ ἀντρός της καὶ ἔμεινε μὲ τοῦτον. Καὶ
τοῦ τὰ βάσταξε δῆλα κι ὅσο εἴταινε γερός καὶ
τώρα ποὺ ἔπεσε. Καὶ τὸν περίμενε νὰ γιατρευτεῖ.
Καὶ τὴν αὐγὴν ἀντὴ ἀκόμια μή δὲν ἔκλαιγε μέσα
της σὰ στοχαζότανε πῶς δὲ θὰ ἔναστηκωθεῖ;
Τὸν ἔναντιφέρει μπροστά της χάμιν στὸ στρῶμα
του πεσμένον, καὶ ἡ καρδιά της πῆρε νὰ λυπηθεῖ.
Μὰ ἡ θωριὰ τοῦ Ἀντώνη βγῆκε ἀνάμεσα καὶ
τὴν ἀγρίεψε. Αὐτὸς ὁ ἀνθρώπος εἴται μπρο-
στά της σὰ βρυκόλακας, σάνη ἥσκιος ποὺ τὸν
εἶχε σταλμένο ἡ κόλαση. Ἀπὸ τὴ στιγμὴ ποὺ
τὸν πρωτοεῖδε ταράχητηκε, κυνάδα πέρασε βαθιά
της σὰ νὰ τῆς εἴχε γγίξει σύδερο τὴν καρδιά.
Ἡ ματιά του τὴν τρόμαζε κι ὅταν τὸν ἔβλεπε
νὰ μπαίνει σπίτι τούς, θαρροῦσε πῶς μαζί του
σύμωνε κάποιο κακό. Τὸ βράδι ἐκείνο ποὺ τὴν
ἔπιασε στὴν πόρτα της καὶ τῆς ἔσφιξε τὸ κέρι
καὶ τῆς εἴπε πῶς θὰ γίνει δικῇ τούς μὲ δσα καὶ
νὰ κάνει, τῆς πάγωσε τὸ αἷμα. Μπήκε στὸ σπίτι
τρέμοντας καὶ τὴ νύχτα τὸ γέλοιο του τῆς ξά-
φνιζε τὸν υπνο. Τὸν ἔναντιβλέπει μπροστά της
τώρα, καθὼς τὸν ἀφησε πίσω στὸ σπίτι νὰ
στέκει δρόμος στὴν πόρτα, καὶ τὴν πιάνει δὲν ἔδιος
τρόμος καὶ δὲ συλλογίεται ὅλο, παρὰ πῶς νὰ
φύγει μακριά, δσο μπορεῖ μακρότερα του. Μὰ
νοιώθει νὰ μὴν τὴ βαστοῦν τὰ πόδια της καὶ
γέρνει, σκύβει πάλι τὸ κεφάλι καὶ κλεῖ τὰ μάτια
καὶ συλλογίζεται.

"Αμά τὰ ξανάνοιξε, εἶδε τὸ παιδί της ποὺ κοιμότανε· στὸ στῆθος της. Τῆς φάνηκε πώς κι αὐτὴ εἶχε κοιμηθεῖ, τῆς φάνηκε πώς εἶχε δύνειρευτεῖ κιόλας. Τί ὅμως δὲ θυμότανε. Ψηλά δ ἥλιος ἔπαιπον νὰ βασιλέψει κ' ἔγερνε πέρα στὰ βουνά. Κάπου ἐκεῖ πίσω μακριὰ ἤξερε πώς εἴταν τὸ χωριό της. Καὶ τῆς φάνηκε πώς εἶχε ξεκινήσει νὰ πάει ἐκεῖ. Νόμισε ἀκόμα πώς αὐτὸ εἶχε δύνειρευτεῖ δταν κλειστήκανε τὰ μάτια της. Καὶ ποὺ ποὺ ἔτρεχε σὰν τὴν τρελλὴ στὸν κάμπο, τὰ χωράφια, οἱ φραγές, τὰ νερά, τὰ βώδια, τὰλλογα, δλα σὰ νὰ τῆς εἴχανε ξυπνημένη τὴ λαχτάρα τῆς ζωῆς ποὺ πέρασε στὸν κάμπο τοῦ χωριοῦ της φυτρωμένη, κολλημένη ἐκεῖ, ἔνα πρᾶμα του κι αὐτή, ἔνα κομάτι του, ἔνα κλαριό νὰ πεῖς ή ἔνας σβῶλος γίς. "Ερημός κιόλας καθὼς εἴτανε σόμιεοα. τῆς γέννησε μέσα

της κάποιον παρόμοιον τρόμο σὰν ἔκεινον ποὺ
ἔνοιωθε πάντα ἐκεῖ στὸν τόπο της σὰν τύχαινε
καὶ βρισκότανε στὴν ἐρημιὰ δλομόναχῃ. Ἀπὸ
τότε ποὺ τὴν πήρανε οἱ νιζάμιδες καὶ τὴ φέραν
ὅξω στὰ χωράφια καὶ περάσαν τὴν νυχτιὰ μὲ
αὐτὴ καὶ μὲ τὴ μάννα της, δὲ διάβηκε ποτὲ
ἀπὸ φράγτη δίκως τρόμο, δὲν εἶδε κλαδὶ νὰ
σείεται, ἥσκιο νὰ σέρνεται, δὲν ἀκούσε ποτὲ τῆς
τὸν ἀέρα νὰ φυσᾶ στὴν πόρτα της, νὰ τοῖται
ὅξω στὰ φύλλα, δίχως νὰ μὴ φοβηθεῖ πῶς δὲ
θὰ ξαναφανεῖ μπροστά της φέσι κόκκινο καὶ
δὲ θιάπλωσουν ἄγρια χέρια νὰ τὴν ἀγκαλιάσουνε.
Μὲ τὸν τρόμο αὐτὸ ἔφυγε ἀπὸ τὸ χωριό. Καὶ
θυμήθηκε κείνη τὴν νύχτα καὶ θυμήθηκε ὑστερα-
τὴ μάννα της. Τὴν εἶχε ἀφῆσι ἀρρωστη ὅταν
ἀκολούθησε τὸ Σταύρο. Ἐπείτα ἔμαθε πῶς
πέθανε ἀπὸ τὴν κακοπάθεια στὸ φευγιό. Ἐκλαψε
τότε λίγες μέρες, μὰ ὕστερα τὴ λησμόνησε
κι αὐτή, δπως ὅλα. Ἀπὸ τοὺς ἄλλους τοὺς δι-
κούς της, τοία χρόνια τώρα ποὺ ἔφυγε ἀπὸ κεί-
νους, δὲν ἀκούσε, δὲν ἔμαθε. Δὲν ἦξερε ἀν
ἀκόμα ζεῖ δι πατέρας της κι ἀν εἶναι στὸ χωριό.
Κάποιοι, ποὺ εἶχανε ωδεῖ ἀπὸ κεῖνα τὰ μέον,
τῆς εἴπανε πῶς ἄμα πέρασε δι πόλεμος κι οἱ
χριστιανοὶ ξαναγυρίσανε στὰ χωριά, δὲν εἶδανε
νὰ γυρίσει μὲ τὶς ἄλλες κι ἡ δικῇ της φαμελιά.
Κάποιες φορὲς τὴ γύρεψε μὲ τὸ νού της, στο-
χάστηκε ἄλλα μέρη, ἄλλα τοιφλίκια, δπου λογά-
ριαζε δι πατέρας της νὰ πάει σὰν τοὺς διώχνανε
ἀποκεῖ ποὺ εἴτανε. Καὶ κάποτε σὲ στιγμὲς
ἀπελπισμένες τῆς φάνηκε πῶς γυρνώντας καὶ
ρωτώντας τὴ βρῆκε στὸ στερνό. Μὰ πάντα
τρόμαζε σὰ φανταζότανε πῶς στέκει στὴν πόρτα
τοῦ πατέρα της. Τὸν ἔβλεπε νὰ τὴν παίρνει μὲ
τὸ ξύλο, ἔβλεπε τὸν ἀδερφό της νὰ τὴν κυνηγᾶ
μὲ τὶς κλωτσιές. Θυμότανε πόσες φορὲς τὴν
εἶχε δείρει δι ἔνας σὰν τὴ μάδαινε πῶς κρυφο-
σμίγει μὲ τὸ Σταύρο, θυμότανε πῶς δι ἄλλος
τὴ γύρεβε νὰ τὴ βρεῖ νὰ τὴ σκοτώσει σὰν
ἀκούσε πῶς πέρασε κλεμένη τὰ σύνορα. Καὶ
τώρα τὰ ξαναθυμήθηκε κι εἶδε νὰ στέκεται στὴν
πόρτα τοῦ πατέρα της μὲ τὸ μωρὸ στὴν ἀγκα-
λιά. Καὶ ξανατρόμαξε καὶ ρωτήσε ἀν ἀλήθεια
κίνησε γιὰ κεῖ. Κι ἀ δὲν κίνησε γιὰ κεῖ, τότε
γιὰ ποῦ; “Ολος δι κόσμος τῆς ἀπλώθηκε μπρο-
στὰ σὰν ἐρημιὰ τρανῇ κι ἔγυρε τὸ κεφάλι
κι ἄρχεισε νὰ κλαίσι.

ΚΩΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΠΙΚΑΙΡΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ — Η ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΤΩΝ ΕΕΝΩΝ

Περιηγηταί — Ἀρχαιοτήτες — Ἄλλαι χῶραι — Ἑλλὰς ἐπὶ Τουρκοκρατίας — Τὰ Μουσεῖα — Ἐλληνες ἐπισκέπται — Τὰ ἐξ αὐτῶν διδάγματα.

Πάντες σχεδόν οἱ περιηγηταὶ συμφωνοῦσιν,
ὅτι οἱ ποιηταὶ κυρίως ἐνέπενυσαν, κατὰ τὰς
ἀρχὰς τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος, τὸν
πρὸς τὴν Ἰταλίαν πόθον τῶν περιηγήσεων καὶ
ἐδημιούργησαν τὸ πρὸς τὴν χώραν ταύτην ἀκα-
τάσχετον δεῦμα δλοκλήρων καραβανίων ξένων
ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς, ἐκ πάσης φυλῆς καὶ
γλώσσης. Οἱ ἐρωτόροπος λόρδος Βύρων, ὁ ποιη-
τὴς συνάμα καὶ μαχητής, ἐπάγλως ἔμελιψε τὰς
ψυχικὰς καλλονὰς τῆς Ἰταλίας καὶ τῶν Ἰταλί-
δων, ὁ δὲ Τεύτων ποιητὴς Γκαΐτε διὰ τοῦ *Βίλ-
χελμ-Μάϊστερ*, ἐν ᾧ ἔξοχως ἔπλεξε τὸν μῦθον
τῆς «Μινιόν» ψαλλούσης τὸ ἡδυπαθὲς καὶ γοη-
τευτικὸν ἐκεῖνον:

«Kennst Du das Land wo die Citroneu blühen?»

«Γνωρίζεις τὴν χώραν ὅπ' ἀνθοῦν αἱ λεμονέαι;»

ἐνέβαλε τοῖς Γερμανοῖς ἀκατανίκητον τὸν πό-
θον τῆς Ιταλίας.

Τοῦτον αὐτὸν συνέβη καὶ παρὰ τοῖς Γάλλοις διὰ τοῦ μουσολήπτου Ἀμβροσίου Θωμᾶ, τοῦ γλυκυτάτου συνθέτου τοῦ μελιόδραματος «Μινιόν», δπον αἱ λεμονέαι τοῦ Γκαΐτε μετεβλήθησαν, ἵσως ἐπὶ τὸ ποιητικώτερον, εἰς πορτοκαλλέας.

«Connais-tu le pays où fleurit l'oranger»
le pays des fruits d'or et des roses à merveille
ou la brise et plus douce et l'oiseau plus léger?

‘Αλλ’ δέ τι ή πάσησις ἔπραξε διὰ τὴν Ἰταλίαν, τοῦτον δέ την φύσις ἔπραξε διὰ τὴν ἔρημον ἴστορικῶν ἀναμνήσεων Ἐλβετίαν, τὴν πατρίδα τοῦ ἥρωος Βίλχελμο Τέλλο, τοῦ ἐλευθερωτοῦ τῆς Ἐλβετίας. Αἱ ἀείποτε χιονοσκεπεῖς Ἀλπεις, αἱ ἀργυροκύανοι λίμναι καὶ αἱ θαυμάσιαι εὐκολίαι τῆς συγκοινωνίας τῆς διαιμονῆς καὶ τῆς τέφρωσεως, τὸ ἐπιτυχὲς καὶ ἀξιοπρεπὲς πολίτευμα, δὲ ὑπέροχος ἐν γένει πολιτικὸς καὶ ἐθνικὸς βίος, δὲ ἀτομικὸς τῶν κατοίκων χαρακτήρ, τὰ πάντα ἀπὸ κοινοῦ καὶ ἐν ἕκαστον κατ’ ἰδίαν, συνετέλεσαν εἰς τὸ νῦν προσελκυόντων ἐπήσιώς χιλιάδας περιηγητῶν, ἔξ διὸ ἔκατον μύρια δλα προσόδων, ὡς θὰ λαλήσωσι περαπτέρω οἱ ἀφιθμοὶ τῆς ἔηρᾶς μὲν, ἀλλὰ καὶ λίαν πρακτικῆς στατιστικῆς. ‘Αλλ’, ἐν τῇ Ἐλβετίᾳ καθὼς καὶ ἐν Ἰταλίᾳ αἱ κυβερνήσεις δρῶσιν ἐκ παραλλήλου πρὸς τοὺς ἴδιωτας καὶ τοὺς ἐπιχειρηματίας. Ἐκεῖ ἰδρυθησαν ἔταιρεῖαι προσελκυόσεως ἔνων. Ἐκεῖ διὰ μέσου τῶν δασῶν ἀνοίγονται εὐπρεπεῖς δρόμοι, ἐν οἷς κατ’ ἀποστάσεις ἀνάκεινται καθίσματα καὶ ἀναψυκτήρια, ἐπὶ τῶν δχθῶν τῶν κορηπιδουμένων

λιμνῶν καὶ ἀνεγείρονται καταστήματα λουτρῶν καὶ ἄλλα ἱδρύματα διασκεδάσεως, πλοιάρια καὶ ἀτμόπλοια διασταυροῦνται καθ' ὅλα τὰ σημεῖα, ἥ μουσικὴ παιανίζει συνεχῶς, ἐκεῖ οἱ ποταμοὶ κυθίστανται πλωτοί, ὁ σιδηρόδρομος ἀνέρχεται καὶ ἐπὶ τῶν ὁρέων, θέατρα καὶ συναυλίαι λειτουργοῦσι διηγεκῶς, τὰ ξενοδοχεῖα τυγχάνουσιν ὑφ' ὅλας τὰς ἐπόψεις τῆς εὐμαρείας καὶ ἀνέσεως ζηλωτά, τὰ Μουσεῖα οὕτως διεσκευασμένα, ὡστε ἐλκύουσι καὶ ἀκοντάς τοὺς ξένους, οἵτινες διὰ τῶν ἐπὶ τούτῳ μηνιαίως ἐκδιδομένων ὀδηγῶν τῶν πόλεων, εἰκονίζουσιν οὕτω τὰ καθ' ἔαυτούς, ὡστε οὐδὲ λεπτὸν χάνουσιν τοῦ χρόνου των μάτην! Ἄλλ' ἐκεῖ τὸ ἀγγυλικὸν *confort* καὶ ἡ γερμανικὴ *gemüthligkeit* ἔφθασαν εἰς ἀξιοζήλευτον σημεῖον. Ἐντεῦθεν ἡ βιομηχανία τῶν ξένων ἔφθασεν εἰς τὸν κολοφῶνα.

Αλλ' ίδιως προκειμένου περὶ τῆς χερσονήσου τῶν Ἀπεννίνων, αὗτη, ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω συνθηκῶν, ἔχει καὶ ἐνδόξους ἀναμνήσεις τῆς ἴστορίας, ή δ' ἀρχαιολογία ἐν αὐτῇ εὑρίσκει τὸν πρῶτον πυρῷνα τῶν σπουδῶν. Αὐτόθι πρῶτον ίδρυθη τὸ «Ἀρχαιολογικὸν Ἰνστιτούτον» κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ΙΘ^ρ αἰώνος καὶ μόλις κατὰ τὸ 1846 ίδρυθη ἐν Ἀθήναις. ή Γαλλικὴ Ἀρχαιολογικὴ Σχολή, ή δοῦσα τὴν πρώτην ὠδησίν εἰς τὴν ἀρχαιολογικὴν τῆς χώρας ἔξερεύνησιν καὶ εἶτα ή Γερμανικὴ (1877) καὶ τέλος ή Ἀγγλικὴ, ή Ἀμερικανικὴ, ή Αὐστριακὴ καὶ ή Ἰταλικὴ καὶ δοσονούπω ἐνυαθίσταται καὶ ή Ρωσσική.

Η Ἱταλία ἔχει τὴν «ἀδίοιν πόλιν» τὴν Ρώμην, τὴν νύμφην τοῦ Ἀδρία, τὴν ιστορικὴν Βενετίαν, τὸ Ἡράκλειον καὶ τὴν Πομπήιαν καὶ τὰ παντοδαπὰ Μουσεῖα ἀπὸ τῶν φυσιολογικῶν μέχρι τῶν ἐσχάτων ἀντικειμένων τῶν ὑποπτόντων εἰς τὰς αἰσθήσεις τοῦ ἀνθρώπου. Τὰ ἀρχαιολογικὰ ἰδίως ἔξεχον σι διὰ τῶν ἐν αὐτοῖς πλούτον τῆς ἀρχαίας τέχνης. Εἴτα τὰ τῆς μεσαιωνικῆς καὶ νεωτέρας τέχνης. Αἱ βιβλιοθήκαι τοῦ Βατικανοῦ, ἡ Μαρκιανὴ τῆς Βενετίας, ἡ τῆς Φλωρεντίας (Λαυρεντιανὴ) καὶ ἡ τῶν Μεδιολάνων (Μιλάνου) Ἀμβροσιανὴ ἐγγλείουσιν ἀνιπολόγιστον θησαυρὸν εἰς χειρόγραφα καὶ ἔντυπα ἐκ τῶν σπάνιωτάτων τῆς πρωτογόνου τυπογραφικῆς τέχνης τῆς θαυμαστῆς ταύτης ἐφευρέσεως τοῦ Γούτευβεργού.

^{τοῦ Πατέρων}
Ἐπειτα δὲ ἡ Ἱταλία τῆς Ἀναγεννήσεως τοιαύτην τινὰ ἀνέπιτυξε τέχνην, ὥστε αἱ καλλιτεχνίαι συλλογαὶ αὐτῆς (ζωγραφικῆς καὶ γλυπτικῆς) ἀμιλλῶνται πόδις τὰς πρωτίστας τοῦ κόσμου.

Τοιαῦται λοιπὸν οὖσαι αἱ δύο μημονευθεῖ-
σαι χῶραι, Ἰταλία καὶ Ἐλβετία, δικαίως προσ-

ελκύουσιν ἐτησίως τὰς μυριάδας τῶν ξένων καὶ σὸν αὐτοῖς μεγάλον πλοῦτον, συντελοῦντα εἰς τὴν εὐδαιμονίαν τοῦ τε Ἐθνους καὶ τοῦ ἴδιωτον, τοῦ φροδολογουμένου πολίτου. Εἴτον τοῦ Ἐθνους καὶ σπενδώ εἰς ἔξήγησιν φροβούμενος τὰς παρεξηγήσεις. Τὸ Κράτος, εἰς δὲ ἀνήκουσιν αἱ σιδηροδρομικαὶ γραμμαί, εἰσπρόστει ποσὰ κολοσσιαῖς, ἐπειτα δὲ καὶ τὰ Μουσεῖα αὐτὰ παρέχουσιν αὐτῷ μεγίστας προσόδους ἐκ τῶν ἐπὶ πληρωμῇ εἰσιτηρίων, πλὴν τῶν Κυριακῶν, καθ' ἃς καὶ εἰς αὐτὰ ἡ εἰσοδος εἶναι ἔλευθρα διὰ τὸν λαὸν καὶ τὸν στρατόν. Καὶ εἶναι ὅντας θαυμάσιον νὰ βλέπῃ τις τὰ τέκνα τοῦ λαοῦ ἀποθανιαζόντα τὰ ἔργα τῶν προγόνων αὐτοῦ, τὸν στρατιώτας, τὸν ἐπαρχῶν τοῦ Κράτους ὁδηγούμενος ὑπὸ λογίων ὑπαξιωματικῶν, ἔξηγούντων αὐτοῖς τὰ ἐν τοῖς Μουσείοις, ἰδίως ἐν τοῖς Ἐθνολογικοῖς, ἔνθα εἶναι ἐκτενεῖμένα σχέδια μαχῶν, σημαῖαι, δύλα καὶ πολεμεφόδια, διαρραγέντα παρὰ τῶν ἔχθρῶν, ὡς ἐν τῷ παρ' ἥμιν ἄνω πατώματι τοῦ Μετσοβείου Πολυτεχνείου ἐγκαθιδρυμένῳ Μουσείῳ τῆς Ἰστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἐπαιρείας τῆς Ἑλλάδος. Επειτα πλὴν τῶν προσόδων τούτων ἔρχεται καὶ ἡ ἐκ τῆς παλήσεως τῶν ἐκμαγείων τῶν γλυπτῶν καὶ τῶν ἀντιγράφων τῶν καλλιτεχνικῶν ἔργων, ἀτινα ὑπερεπλήρωσαν τὰ Μουσεῖα τῆς τε Ἀγγλίας καὶ Ἀμερικῆς.

Οἱ τι εἴπομεν διὰ τὰς δύο εὐθωπαῖκας χώρας, τοῦτο αὐτὸ δυνάμεια νὰ εἴπωμεν σήμερον καὶ διὰ τὴν Αἴγυπτον, διὰ τὴν χώραν τῶν Φαραώ καὶ τῶν Πυραμίδων. Τὸ κλῖμα, ἡ ουγκοινωνία, ἡ εύνομία — ἰδίως ἀπὸ τῆς ἀγγλοκρατίας καὶ ἐντεῦθεν, προσελκύουσιν ἐτησίως μυριάδας ὀλας Εὐρωπαίων καὶ Ἀμερικανῶν, οἵτινες διασκῶνται τρεῖς ἡ τέσσαρας μῆνας τοῦ ἐνιαυτοῦ διέρχονται αὐτόθι χάρις εἰς τὴν ἐπὶ πᾶσιν ἐπικρατοῦσαν τάξιν. Συγκοινωνία, ταχυδρομεία, τηλεγραφεία, τὰ πάντα λειτουργοῦντα μετὰ μαθηματικῆς ἀκριβείας τὰ μεγάλα καὶ ἀπανταχοῦ μὲν τῆς χώρας, ἰδίως δὲ ἐν Καΐρῳ ἰδρυμένα ἐνεδοχεῖα, παρέχουσιν δὲ τοῦ ἐπιθυμεῖ. Αἱ Πυραμίδες καὶ τὰ Μουσεῖα τῆς Γκεζέρας. Τὰ ἔξωραϊστικὰ ἔργα τοῦ παραβόλου Ἰσμαήλ πασᾶ, δοτις οὐδενὸς ἐφείσθη πρὸς μεγαλοπρεπεστέραν παράστασιν τῆς «Aida», οἱ κῆποι καὶ τὰ θέατρα καθιστῶσι τὴν ἐν Αἴγυπτῳ διαμονὴν τερπνήν καὶ ὀφέλιμον. Καὶ τούτων, παρακαλῶ, ἐν ταῖς ἀνω χώραις γενομένων, ἡμεῖς δὲ τοὺς μέχρι τοῦδε ἐπράξαμεν, ἵνα προσελκύσωμεν τοὺς περιηγητάς; Ἐρωτῶ τὸ Δημόσιον, τὸν Δῆμον, τὸν ἴδιωτας ἡ ἐρώτησις εἶναι θλιβερὰ καὶ ἡ ἀπάντησις εὐκολος· οὐδέρεν. Πλὴν τῶν εὐπαρουσιάστων Μουσείων μας, οὐδὲν ἄλλο ἔχομεν νὰ δείξωμεν. Καὶ ὅμως ἔχομεν κλῖμα μοναδικόν, φύσιν θαυμασίαν, ἴστορίαν ἐνδοξοτάτην, ἀρχαιότητας μεγί-

στης ὀξίας, καὶ μεθ' ὅλα ταῦτα, μόνον ὀλίγους, ὀλιγίστους κατορθοῦμεν νὰ ἐφελκύσωμεν περιηγητάς — ἰδίως ἀπὸ Ἰανουαρίου μέχρι Μαρτίου — καὶ τούτους ὀλίγας μόνον ἡμέρας παραμένοντας ἐν Ἑλλάδι.

Καὶ διατί; Μήπως ἡ Ἑλληνικὴ χώρα δὲν ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ φυσικὰ καλλονάς, δὲν ἔχει νὰ παρουσιάσῃ τόπια, ἀμιλλώμενα πρὸς τὰ τῆς Ἐλβετίας, Ἰταλίας καὶ Αἰγύπτου; Μήπως τὸ κλῖμα τῆς χώρας ἡμῶν δὲν εἶναι εὐκρατέστερον; Μήπως ἐκ τοῦ γεωλογικοῦ σχηματισμοῦ αὐτῆς καὶ ἐκ τῆς πολυσχιδοῦς διαιρέσεως, δὲν ἔχει τεραστίαν θαλασσίαν συγκοινωνίαν; Δὲν ἔχει θαυμασίας ἀρχαιολογικάς τοποθεσίας, κοιλάδας καὶ δάση καὶ ἀντρας καὶ ποταμοὺς καὶ λίμνας καὶ καταβόθρας καὶ ὁροπέδια καὶ βουνά, εἰς ἔκπαστον βῆμα τῶν ὅποιων ἀναφέρεται καὶ εἰς μῆνος τῆς ὁραιοτέρας καὶ ἀνθρωποποεπεστέρας μυθολογίας καὶ ἴστορίας (ἀρχαίας καὶ νέας);

Οὐδεὶς ἡροεῖτο τοῦτο, ἡ Ἑλλὰς ἔχει πάντα ταῦτα, ἀλλ' ὑστερεῖ κατὰ πολὺ τῆς Ἰταλίας, τῆς Ἐλβετίας, τῆς Αἰγύπτου τῆς σιδηροδρομικῆς, δύναμις εἰτεῖν, συγκοινωνίας, δὲν ἔχει πανδοχεῖα — πλὴν τῶν ἐν τῇ πρωτευούσῃ — οὐδὲ κέντρα συναντήσεως τῶν ξένων, ἡ δὲ κυβερνητική, δημοτικὴ καὶ ἴδιωτη πρωτοβουλία πάντη ἀδρανεῖ, ὑπὲρ καπνὸν κρεμάσασα τὸ πηδάλιον. Ἡ κόνις, ἡ λειψυδρία, ἡ ἔλλειψις ἀστινομικῆς εὐνομίας, καὶ χίλιοι ἄλλοι δύο λόγοι συντελοῦσιν εἰς τὸ νὰ βλέπωμεν ἐν Ἀθήναις μὲν ὀλίγους, ἐν ἄλλαις δὲ πόλεσιν ἔλαχίστους περιηγητάς.

Μήπως αἱ νῆσοι, δὲ Παρνασσός, οἱ Δελφοί, ὡς Ὁλυμπία, δὲ Ἀρκοκόρινθος, αἱ Μυκῆναι, τὰ ὑδάτα τῆς Στυγός, ἡ κοιλάς τοῦ Εὐρώπα, τὰ Τέμπη, τὰ θαυμάσια Τέμπη, τὸ γραφικὸν Πήλιον δὲν θὰ προσελκύσουν τὸν ξένους, ἐὰν διηνόγετο συγκοινωνία τῆς ἐποχῆς, ἐν ἡ ζῶμεν, ἐπαξίᾳ, ἐὰν ἴδρυντο ἐνεδοχεῖα πανταχοῦ, ἐὰν παρέσχομεν εἰς τοὺς ξένους τὸ confort τῶν Ἀγγλῶν καὶ Ἀμερικανῶν καὶ τὸ gemüthlich τῶν Γερμανῶν; Ἄλλα τίς ἡμῶν νὰ ἀναλάβῃ τὴν πρωτοβουλίαν, ἐν φάνταστες περιπατοῦμεν διὰ τῆς κεφαλῆς καὶ σκεπτόμεθα διὰ ποδῶν; Ἐδῶ κεῖται τὸ ξήτημα. Οἱ μέλλων νὰ λύσῃ αὐτὸ θὰ καταστῇ ὅξιος ἐθνικῆς εὐγνωμοσύνης. Τότε ἡ Ἑλλὰς δύναται νὰ ἔχῃ προσόδους ἐκ τῶν ξένων περιηγητῶν, ἐκ τῶν Μουσείων τῆς, τῶν ἐκμαγείων τῆς, ὡς ἔχει ἡ Ἰταλία, ἡτοις κατὰ τὸν πίνακας τοῦ στατιστικοῦ Μπόριο, εἰσπρόστει ἐτησίως 247,000,000 φράγκων, ἡ δὲ Ἐλβετία δέχεται ἐτησίως 25,000,000 περιηγητῶν, παρ' ὧν εἰσπράττει 135,000,000 φράγκων.

Ἐκεῖ δπον λαλοῦσιν οἱ ἀριθμοί, «εἰς τὸν δοπίοντας καὶ αὐτοὶ οἱ θεοὶ ἐναρμενίζονται», ὡς λέγουσιν οἱ Λατῖνοι, ἐκεῖ σιγητήσεις δὲν ἐμφιλοχροῦσι. Λυπούμεθα μόνον δὲ τοὺς οἵ νεώτεροι

“Ελληνες ἡμεῖς δὲν ἀγαπῶμεν τοὺς ἀριθμούς, οὐδὲ ἐντερογίζομεν τὰ ἐξ αὐτῶν διδάγματα ἀληθῶς ἀνεπίδεκτα ἀμφιλογίας.

“Οσοι περιηγηταὶ σχεδὸν ἐπεσκέπτοντο κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρελθόντος αἰώνος τὰς Ἑλληνικὰς χώρας καὶ τὰς Ἑλληνικὰς ἀρχαιότητας, μεθ' ὅλας τὰς τότε συμπαροματούσας περὶ τὸ ταξιδεύειν δυσχερείας, ἐλλείψει τῶν σιδηροδρόμων καὶ ἀτμοπλοίων, τόσοι σχεδὸν ἔρχονται καὶ νῦν καὶ ὅμως ἐπὶ τουρκοκρατίας ἐν Ἑλλάδι Μουσεῖα δὲν ὑπῆρχον, οὐ μόνον ἐν Ἀθήναις, ἀλλ' οὐδὲν ἐν αὐτῇ τῇ πρωτευούσῃ τοῦ ὄθωμανικοῦ Κράτους, ἐν Κωνσταντινουπόλει. Μόνον σύλλογοι τινες ὑπῆρχον μονομερῶς ἐν τοῖς ὑποτιποθήκη, ἡ κατὰ τὴν παλαιὰν εἰσοδον Στοά, ἀπέρι ἥδη ἐκρημνίσθησαν, κατὰ τὰς ἀπὸ τοῦ 1885 - 1889 ἀνασκαφάς, καθαρισθέντος τοῦ Αρχαιολογικοῦ Στοά, ἀπέρι τοῦ Αδριανοῦ. Πρῶτος ἔφρορος ἀρχαιοτήτων ἐγένετο δὲ οἰδίμιος Κυριακὸς Πιπτάκης († 1863) καὶ δὲ οἱ Λουδοβίκος Ρός (τῶν κατὰ τὴν Πελοπόννησον ἀρχαιοτήτων († 1841), οἵτινες καὶ τὰς πρώτας ἐκείνας ἐνήργησαν ἀνασκαφὰς καὶ τὰς πρώτας ἐπωπτευον ἀρχαιότητας, ἀποτελούσας, ὡς ἀντέρῳ, διαφόρους σποραδικὰς συλλογὰς (ῶς ἥτοι ἡ Συλλογὴ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐπαιρείας ἐν τῷ Βαρβακείῳ καὶ εἴτα ἐν τῷ Πολυτεχνείῳ).

Αἱ ἀρχαιότητες, κυρίως ναοί καὶ ἄλλα οἰκοδομήματα — διότι τὰ ἀγάλματα καὶ τὰ ἄλλα γλυπτὰ ἔμενον εὐτυχῶς ἐν τοῖς ἐγκάτοις τῆς γῆς — ἴσταντο ἐπὶ τόπουν, λεία τοῖς ἀρχαιοτήτοις περιηγηταῖς, ἡ ἀλλοὶ εἰδικοῖς ἀπεσταλμένοις Βασιλέων, ὡς δὲ οἱ Choiseul Gouffier, δὲ Nointel κτλ. οἵτινες ἀντὶ ἐλαχίστων κεφαλίων, παρεχομένων ἀναφανδὸν τοῖς ἰσχυροῖς Τούρκοις, ἀπήρχοντο συναποκομίζοντες διὰ τοὺς εὔκολους ἥην πρόσδοκάν, ἐνίστε δὲ καὶ διὰ τοὺς δύσκολους καὶ τολμηρούς.

Κυρίως τὰ ἡμέτερα Μουσεῖα ἥρξαντο συμπηγνύμενα ἀπὸ τοῦ 1885 καὶ ἐντεῦθεν ὑπὸ τοῦ τέως Γενικοῦ Ἐφόρου τῶν ἀρχαιοτήτων κ. Π. Καββαδία. Οὗτω δὲ ἔχομεν ἐν Ἀθήναις τὸ «Ἐθνικὸν Ἀρχαιολογικὸν Μουσεῖον», ἡ ἴδρυσις τοῦ δοπίοντος ἥρξαντο μὲν τῷ 1872 διὰ χοημάτων τοῦ ἐν Πετρούπολει Δ. Βερναρδάκη, ἀλλὰ μόλις ἐπερατώθη τῷ 1888, ἐθνικῆς δαπάνης. Τὸ Μουσεῖο τῆς Ἀρχοπόλεως, τὸ Νομοματικόν, τὸ Ἐθνολογικόν, ἐν Ολυμπίᾳ δὲ τὸ αὐτόθι Σύγγρειον Μουσεῖον τῶν τοπικῶν ἀρχαιοτήτων, ἐν αἷς ἔχει δὲ οἱ Ἐρμῆς τοῦ Πραξιτέλους καὶ ἡ Νίκη τοῦ Παιωνίου, ἐν Δελφοῖς τὸ τοπικὸν Μουσεῖον, ἀναλώμασι τοῦ ἐθνικοῦ εὐεργέτου Ἀνδρέου Συγγροῦ, ἐν οἷς ἔχει τὸ χαλκοῦν ἀγάλμα τοῦ ἥνιορχου· ἐν Σπάρτῃ τοπικόν, ἐπίσης δὲ θαυμάσια Μουσεῖα ἐν Δήλῳ καὶ Μυκόνῳ· ἐν δὲ ταῖς πρᾶξις τοῦ Ἐλγίν, πωλήσαντος τὰ ἀπὸ αὐτοῦ πλαστικῶν ἔργων ἔλαβεν ὑπὸ μισθόν, τὰ μὴ παρακωλύθη τὶς αὐτὸ τὸν νὰ λάβωσι τεμάχια λίθων ἐνεπιγράφων, ἡ μετὰ διαφόρων μορφῶν...» διπερ ἐπιτηδειότατα, ὡς Ἀγγλος καταστρατηγήσας, ἀνελθὼν ἐπὶ τοῦ Παρθενώνος ἐν μέσῳ τῆς γενικῆς ἀδιαφορίας τῶν της Ἀρχοπόλεως Συγγροῦ, ἐν οἷς ἔχει τὸ χαλκοῦν ἀγάλμα τοῦ ἥνιορχου· ἐν Σπάρτῃ τοπικόν, ἐπίσης δὲ θαυμάσια Μουσεῖα ἐν Δήλῳ καὶ Μυκόνῳ· ἐν δὲ ταῖς πρᾶξις τοῦ Ηρακλείου, τοῦ Ηρακλέους τοῦ Πατραίς, ἐν Καλάμαις, Τριπόλει, ἐν Βόλῳ (Ἀθανασάκειον), ἐν Λαρίσῃ, ἐν Τρικκάλοις, ἐν Αργεί, ἐν Παλαιᾷ Κορίνθῳ, ἐν Σύρῳ ἐν τῷ δημοτικῷ καταστήματι κτλ. Ἀλλ' ἡ τοιαύτη κατὰ τόπους ἴδρυσις συλλογῶν τοπικῶν, ἔσχε κατὰ τοῦτο τὸ κακόν, διπερ ἐπιτηδειόνος ποιητῆς Λουδοβίκος Α΄ τῆς Βαναρίας, δὲ πατήρ τοῦ πρώτου ημέραν τῆς Βασιλέως Οθωνος, ἔγραψε

Θεσσαλίαν, διήρπασαν πολλάς τῶν αὐτόθι ἀρχαιοτήτων καὶ πολλὰ χειρόγραφα (ἰδὲ Π. N. Παπαγεωργίου ἐν Νέᾳ Ἡμέρᾳ Τεργέστης 1899, ἀριθ. 1295).

Καὶ οὐ μόνον ξένους πολλούς δὲν προσελκύομεν, ἀλλ’ οὐδὲ ἡμεῖς αὐτοὶ ἐπισκεπτόμεθα τὰ Μουσεῖα ἡμῶν. Ὡς ἔφορος ἐνθυμοῦμαι τὰ πολύτια εὐρήματα τὰ ἀνελκυσθέντα ἐκ τῶν μυχῶν τῶν Ἀντικυθῆρων, ἀπερ κομισθέντα εἰς τὸ Ἐθνικὸν Μουσεῖον, προσελκυσαν μεγάλην συρροήν ἐπισκεπτῶν ἐκ τῶν ἡμετέρων. Ἡ συρροὴ ἔκεινη ἔκπασε καὶ κατὰ τὸ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἔκεινης μέχρι σήμερον διαρρεῦσαν διάστημα, σπάνιοι εἶναι οἱ Ἑλληνες ἐπισκέπται τῶν Μουσείων.

Ως ἔφορος τοῦ Ἐθνικοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Μουσείου ἔγραψα ταῦτα, ἵνα ἀναγνωσθῶσι καὶ μελετηθῶσι καλῶς ὑπὸ σύμπαντος τοῦ Πανελλήνιου καὶ ἵνα γνωσθῇ, διὰ μυριοστὴν ταύτην φοράν, διτοὶ οἱ Ἑλληνες εἰμεθα ἀνθρωποι τῶν εὐκαιριῶν. Τρέχουμεν ἔκει, ὅπου δὲ ἡμερήσιος θόρυβος τῶν ἐφημερίδων καλεῖ ἡμᾶς, δὲν προσερχόμεθα ὡς οἱ ξένοι, ὡς μελετηταὶ τῶν πατρίων ἀρχαιολογικῶν θησαυρῶν, ὡς ψυχροὶ σπουδασταὶ τῆς τέχνης, ἀλλ’ ὡς περιέργοι θεαταὶ τῶν πραγμάτων τῆς ἡμέρας! Καὶ τούτῳ παρετήρησα ἀπὸ μακροῦ καὶ ὡς ἔφορος τοῦ Μουσείου τῆς Ἀκροπόλεως καὶ ὡς ἔφορος τοῦ Ἐθνικοῦ Μουσείου καὶ ὡς λόγιος διτοὶ ήμεις οἱ νεώτεροι Ἑλληνες κινούμεθα ὡς ἀνθρωποι ὑπνωτισμένοι καὶ ὑποβεβλημένοι εἰς ἰδέαν τινὰ ὑπὸ τῶν ἐφημερίδων θιρυβωδῶς καὶ ἀνεύ τῆς δεούσης κρίσεως διατυπωμένην!

Οὐδέποτε μέχρι τοῦδε εἰδόν διμήλους φοιτητῶν ἐπισκεπτομένους τὰ Μουσεῖα ἡμῶν, οὐδέποτε ιερέα, οὐδέποτε στρατιώτας ὑπὸ τὴν δηγίαν εὐπαιδεύτουν ὑπαξιωματικοῦ. Καὶ λυποῦμαι, διότι μόλις ἔξελθω τῆς ἐν τῷ Μουσείῳ ὑπηρεσίας μονι, βλέπω καὶ ἔκαποντάδας τοὺς Ἑλληνας πολίτας, πάσης τάξεως καὶ ἡλικίας συνωστιζομένους ἐν τοῖς καφενείοις ἢ καπηλείοις, ἐν οἷς σχεδόν πολλοὶ αὐτῶν διημερεύουν!

Ἐν οὐδεμιᾷ ἀλλῃ πόλει παρατηρεῖται τὸ θέαμα αὐτὸ τῶν πολλῶν καφενείων οἱ ἐπαρχιῶται Ἑλληνες καὶ οἱ ξένοι, θαυμάζουσι βλέποντες τὸν τόσον πλοῦτον τῶν Ἀθηναίων, οἱ διποῖοι πλέον δὲν ἐργάζονται, ἀλλὰ κάθηνται ἔξηπλωμένοι μακαρίως ἐν τοῖς καφενείοις!

Καὶ δῆμος πόσοι ἄρα γε ἔξ αὐτῶν ἀνέβησαν

εἰς τὴν Ἀκρόπολιν, δι’ ἣν ξένοι ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς ἔχονται, πόσοι ἐπεσκέφθησαν τὰ Μουσεῖα! Ἐλάχιστοι. Καὶ ξκουσα τελειόφοιτον τῆς Νομικῆς ἐπαρχιῶτην, ἀπὸ τετραετίας ἐν Ἀθηναῖς σπουδάζοντα καὶ μέλλοντα νὰ ὑποστῆ τὰς διδακτορικὰς ἔξετάσεις καὶ νὰ ἀπέλθῃ οἰκαδε, διηγούμενον μεθ’ ὑπεροφανείας διτοὶ ἀπέρχεται τῶν Ἀθηνῶν, χωρὶς νὰ ἐπισκεφθῇ καὶ τὴν Ἀκρόπολιν, χωρὶς νὰ ἐπισκεφθῇ οὐδὲ τὸ Ἐθνολογικὸν Μουσεῖον! Ὡς ἡ ἀβελτηρία ἡμῶν εἶναι παραδειγματικὴ καὶ πρέπει οἱ ἐντεταλμένοι τὰ τῆς ἀνωτέρας καὶ μέσης ἐκπαιδεύσεως νὰ καταστήσωσιν ὑποχρεωτικὴν διὰ τῶν καθηγητῶν καὶ διδασκάλων τὴν τῶν Μουσείων καὶ τῶν ἀρχαιοτήτων ἐν γένει ἐπίσκεψιν, πρέπει οἱ ἀρχοντες συντόνως καὶ συντόμως νὰ εὖθωσι τὰ αἴτια, τὰ κωλύοντα τὴν τῶν ξένων ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα περιήγησιν, καὶ τότε, ἀλλὰ τότε μόνον θὰ βλέπωμεν τοὺς ξένους κατὰ χιλιάδας ἐπισκεπτομένους τὴν χώραν, ητοις ἔξασκεν ἐκπαγλον γοντείαν ἀνὰ σύμπαντα τὸν πεπολιτισμένον κόσμον.

Ο Θεόκριτος πρὸ αἰώνων ἔλεγε: «Θαρσεῖν χοή, φιλέ Βίττε, τάχ’ αὐδιον ἔσετ’ ἄμεινον» τοῦτο αὐτὸ καὶ ημεῖς ἐν τῇ ἀπελπισίᾳ ἐκφράζομεν, ἐλπίζοντες διτοὶ διὰ τῆς τοῦ ὑδάτος εἰς Ἀθηναῖς μεταφορᾶς, διὰ τῆς ὁδοστρώσεως καὶ φυτεύσεως κήπων καὶ ἀλσυλλίων καὶ διὰ τοῦ δλονὲν ἀνάπτυσσομένου σιδηροδρομικοῦ δικτύου καὶ τῆς συντελέσεως τῆς γραμμῆς Πειραιῶς-Ἀθηνῶν - Λαρίσσης - Συνόρων (εἴτα Θεσσαλονίκης), δι’ ης οἱ Ἑλληνικοὶ σιδηρόδρομοι θὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὴν χορείαν τῶν διεμνῶν, θὰ προσελκύσωμεν ξένους εἰς τὰς χώρας ἡμῶν καὶ θὰ ἀσχοληθῶμεθα τότε περὶ τὴν στατιστικὴν τῶν ξένων, ὡς πράττουσιν αἱ ἀνω μηνημονευθεῖσαι χώραι, αἴτινες εἰσήγαγον, καὶ δικαίως, τὴν βιομηχανίαν τῶν ξένων εἰς περιωπήν ἐπιστήμης πλουτοπαραγωγοῦ.

Εὐτυχῶς, ἐπ’ ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν, τὸ τοιοῦτον κατενόηθη καὶ παρ’ ημῖν καὶ συνεστήθη: «Ἑλληνικὴ Ἐταιρεία Περιηγήσεων», ἡς σκοπὸς ἡ ἐνθάρρυνσις τῶν περιηγήσεων ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ η προσέλκυσις ξένων διὰ καταλλήλων δημοσιευμάτων. Ἐξεδόθη δὲ καλλιτεχνικῶτατα καὶ τὸ πρῶτον δελτίον αὐτῆς (μηνὸς Ιανουαρίου 1911) Ἑλληνιστή, μετ’ εἰκόνων διαφρόων τοπίων τῆς Ἑλλάδος.

Π. ΚΑΣΤΡΙΩΤΗΣ
ἔφορος τοῦ Ἐθνικοῦ Αρχαιολογικοῦ Μουσείου

ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΚΑΙ ΠΡΑΞΙΣ

Ἐν τῆς ιστορίας τοῦ πολιτισμοῦ συνάγει τις Ε εὐκόλως τὸ δίδαγμα, διτοὶ ίδειαι θεμελιώδεις, οἵαι αἱ πατρίδες, θρησκεία, ἐλευθερία, ἐφ’ ὅσον μὲν τὰ ἔθνη εὑρίσκονται ἐν μικρῷ ἀναπτύξει, ἀντιπροσωπεύονται ὑπὸ γενικῶν τινῶν γραμμῶν, αἴτινες ἀναλόγως τοῦ ἐμφύτου χαρακτήρος τῶν ἔθνων παρορμῶσιν αὐτὰ εἰς ἡρωϊσμὸν καὶ αὐτοθυσίαν, ὅταν δῆμος προσαχθῶσιν εἰς τὸν πολιτισμὸν τὰ ἔθνη ταῦτα, τότε τὸ πρᾶγμα ἀποβαίνει δυσκολώτερον, διότι χρειάζονται πολλαὶ καὶ στερεαὶ βάσεις ίδεων, ἵνα στηρίξωσι κοινωνίαν τινὰ εἰς τὴν διά τοῦ πολιτισμοῦ μεγαλουργίαν καὶ μῆ περιπέση αὐτῇ εἰς τὸν ἐπιπολαίου πολιτισμὸν προερχόμενον ἐκφυλισμόν. Τὰ διδάγματα αὐτὰ ὑπὲρ πᾶσαν ἀλλήλην ιστορίαν μᾶς παρέχει κατ’ ἐπανάληψιν αὐτῇ ἡ Ἑλληνική, διότι τὸ Ἐλληνικὸν ἔθνος ἐπροικίσθη μὲ πολλὰ χαρίσματα φυσικά, διὰ τῶν δοπίων ἀνεδείχθη καὶ τῆς τελευταίας ταύτης περιόδου, ἀλλὰ καὶ πολλάκις διὰ τῆς παραλύσεως τῶν ίδεων περιπέσειν εἰς μεγάλα ἀτυχήματα. Οἱ ὑπὸ τὸ κράτος τῆς ἀπαισιωτέρας τῶν δουλειῶν ζῶντες πατέρες ημῶν ἐμεγαλούργησαν μαχόμενοι μόνον «γιὰ τὸν Χριστοῦ τὴν πίστιν τὴν ἀγίαν» καὶ τῆς πατρίδος τὴν ἐλευθερίαν», ἐνῷ ημεῖς οἱ ἐν πολλοῖς ἐπιπολαίωσις πολιτισμένοι ἀπόγονοι αὐτῶν, πλὴν τῶν ἀλλων δεινῶν, περιεπέσαμεν πολλαῖς εἰς εἰδός σοφιστείας, εἰς τὴν βαθμίδα που αἱ ἱερώτεραι ίδειαι χρησιμεύουσι μόνον διὰ πυριφλεγεῖς λόγους ἢ καὶ ἐνίστε ὡς μέσα ἀλλων σκοπῶν. Λίαν προσεχῶς θὰ διαγραφῇ ἐν βιβλίῳ τινὶ λεπτομερῶς ὁ ἀπαίσιος φαῦλος κύκλος, εἰς δὲν περιπέσειν ἐσχάτως ἡ κοινωνία ημῶν δι’ ἔλλειψιν στερεῶν βάσεων τῶν ίδεων. «Ἐν μέγα κεφάλαιον τοῦ βιβλίου αὐτοῦ θὰ εἶναι ἡ περιγραφὴ τῶν μεγάλων κακῶν τῶν προελθόντων ἐκ τῆς συγχύσεως τῆς πράξεως πρὸς τὴν ἐπιστήμην, εἰς δὲν ἐλάχιστον μόριον τῆς δοπίας ἀφορᾶ τὸ παρόν.

Πολλάκις κατηγορήθησαν ημέτεροι καὶ ξένοι εἰπιστήμονες ὡς δῆθεν ἀντεθητοὶ ἡ μισέλληνες δι’ ἀσχολίας τῶν καθηγητῶν ἐπιστημονικάς, ὑπὸ τῶν γνωστῶν φρουρῶν τῶν ἔθνων δι’ ἔλλειψιν στερεῶν βάσεων τῶν ιδεῶν. Παραλείπομεν τὰς ἀλλας περιπτώσεις καὶ ἀναφέρομεν μόνον μίαν σπουδαιοτάτην.

Γνωστὸν διτοὶ δυνάμει τοῦ Πλάτωνος μόνον σοφὸς ἐπιστήμων διεκήρυξεν ἀλλοτε διτοὶ δητοὶ η Μεσαιωνικὴ καὶ Νεοελληνικὴ φιλολογία διδάσκει «πῶς τοιονται αἱ καταλήξεις τῶν λέξεων». Προέβλεπε μάλιστα διτοὶ «ἄν οἱ φοιτηταὶ διδαχῶσι τοιαῦτα θὰ ἔξεγερθῶσι» (ἐννοεῖται ὑπὸ τίνος). Ἄλλοτε ἔγινε μακρός λόγος εἰς τὴν Βουλὴν

σει τὸ Πανελλήνιον (ἐσχάτως ἵσχυρότατα καὶ ἐπιβλαβέστατα) μὲ τὴν μέθοδον αὐτῆν τῆς σαλατοποίησεως κάποιος σύγχρονος Καγιλιόστρος, διὰ τὸν ὄποιον, ὡς καὶ διὰ τὴν ἀνεχομένην τοιαῦτα σημερινὴν κοινωνίαν, πολὺ γρήγορα θὰ εὑρεθῇ εἰς μεγάλην ἀπορίαν ἢ ἐπερχομένη γενεά. Ἀλλὰ μήπως δὲν μᾶς ἀρκεῖ αὐτὴ ἢ εἰσωτερικὴ κακομοιολαγία μας καὶ θέλουμεν νὰ τὴν εἰσκεπάσωμεν καὶ νὰ τὴν διακηρύξωμεν εἰς δόλον τὸν κόσμον; Τὸ πρᾶγμα μὲ δύλιγας λέξεις ἔχει ὡς ἔξης.

Ἐχομεν τὴν γλώσσαν μας ἢ τὰς διαφόρους φάσεις τῆς γλώσσης μας. Διὰ τὸ ζῆτημα τῆς χρήσεως τούτου ἢ ἐκείνου τοῦ τύπου τῆς γλώσσης ἐγεννήθη τὸ λεγόμενον γλωσσικόν μας ζῆτημα, εἰς τὸ δόποιον καθεὶς δύναται νὰ ἔχῃ τὰς γνώμας του, χωρὶς αἱ τύχον ὡς κακὰ κρινόμεναι ὑπὸ ἄλλων ἰδεῖν τον νὰ τὸν στεροῦν τὸ δικαίωμα νὰ εἶναι καὶ νὰ νομίζεται καλὸς εἰς τὴν ἄλλην δρᾶστιν του. Τὸ διὰ τοῦτο δὲν γίνεται εἰς τὴν κοινωνίαν μας γενικῶς, εἶναι ἀπόδειξις διὰ αὐτὴ ἔχει καὶ ἀκαθάρτους ἰδέας καθ' ὑποβολὴν ἀπὸ μερικοὺς ἀκαθάρτους σοφούς, διὰ δηλαδὴ αὐτὴ συνήθισε κατὰ μέρος νὰ σκέπτεται ἀνηδίκας. Καλὰ καλὰ μάλιστα ὁ πραγματικὸς κάτοχος τῆς ἐπιστήμης ἥμπορει νὰ ἴσχυρισθῇ διὰ της γλώσσης δὲν ἐπιτρέπεται διόλον ἀπὸ παρομοίας συζητήσεις καὶ θορύβους καὶ τυχὸν λαμβανόμενα μέτρα πρὸς ταύτην ἢ ἐκείνην τὴν διεύθυνσιν καὶ διὰ της εἶναι προδιαγεγραμμένον ὑπὸ τῶν φυσικῶν νόμων τῶν διεπόντων τὰς γλώσσας ὅλας καὶ ἐπομένως καὶ τὴν ἰδικήν μας, θὰ γίνη θᾶττον ἢ βράδιον ἀμετακλήτως. Ο φανατισμὸς καὶ τὰ πάθη τῆς σημερινῆς συζητήσεως, ἢ δοπία ἐπρεπε νὰ εἶναι καθαρῶς ἀκαδημαϊκή, ἀποδεικνύονταν μόνον τὰ πάθη καὶ τὴν ἀγένειαν τῶν συζητούντων ἀτόμων, δηλαδὴ μὲ ἄλλους λόγους διὰ δὲν εἴμεθα ἀκόμη ἐντελῶς πολιτισμένοι ἀνθρώποι, μολονότι μερικοὶ ἀφελεῖς ἢ λαοπλάνοι μᾶς κοπανίζουν ἐντελῶς τὸ ἐναντίον. Αὐτὴ εἶναι ἡ μία ὅψις τοῦ ζῆτηματος, ἡ πρακτική, ἢ δοπία καὶ αὐτὴ, ὡς εἶπομεν, ἀπαιτεῖ συζήτησιν μόνον ἐπιστημόνων καὶ οὐχὶ ἀνθρώπων τῶν τριόδων. Ἄν τὸ ζῆτημα ἐπειρονεύθη παρὸ ἥμιν, βεβαίως πταίσοντας διάφοροι σοφοί μας, οἱ δοποὶοι μετέδωκαν τὴν ψυχώσιν αὐτὴν εἰς τὴν κοινωνίαν. Ἄνθρωπος σεβόμενος ἔστιν καὶ μὴ εἰδικός δὲν δυλεῖ διὰ πράγματα, τὰ δοποὶα δὲν ἐμελέτησε.

Ἡ δὲ ἐπιστημονικὴ ὅψις τοῦ ζῆτηματος εἶναι ἢ ἔξης. Τὸν σημερινὸν γραπτὸν μας λόγον τὸν διεμόρφωσαν οἱ λόγοι τοῦ "Ἐθνους κατὰ διαφόρους ἐποχάς, ἰδίως κατὰ τοὺς δύο παρελθόντας αἰῶνας, μὲ διάφορα στοιχεῖα. Οἰαδήποτε καὶ ἀν εἶναι ἡ σημασία του ἡ πρακτικὴ διὸ ἥμας, εἴτε οὗτος εἶναι ἐθνικός, εἴτε μελίρρυτος, μελιστα-

γής, ἥδυτατος, ὀραιότατος κλπ. κλπ., διὰ τὴν ἐπιστήμην ὁ γραπτός μας λόγος εἶναι σχεδὸν περιττός. Ἡ ἐπιστήμη, ἡ γλωσσολογία δηλ. καὶ φιλολογία, διὰ τὴν ἔρευναν ἔχει ἀνάγκην τῆς δημοτικῆς μας γλώσσης, διότι ἡ γλώσσα αὐτὴ εἶναι ἐκείνη, ἡ δοποὶα ἀπὸ πατρὸς εἰς υἱὸν διὰ μέσου τῶν αἰώνων διεσώθη τῷρα εἰς τὸ στόμα τοῦ λαοῦ μὲ πλείστας παραλλαγάς εἰς τὰ κατὰ τόπους ἰδιώματα καὶ πλοῦτον λεξιογυκὸν μέγιστον. Ἀνεξαρτήτως τῆς σημασίας της διὰ τὰς πρακτικὰς μας χρήσεις, ἡ γλώσσα αὐτὴ εἶναι διὰ τὴν ἐπιστήμην πραγματικὸς θῆσανθρός. "Ολαι αἱ φιλολογίαι τοῦ κόσμου ἐνεψυχώθησαν ἀφότου κατενοήθη ἡ ἀλήθεια διὰ δέον νὰ ἔξετάσεται τὸ παρόν διὰ νὰ ἐννοηθῇ καλῶς τὸ παρελθόν. "Εσώθησαν εἰς τὸ στόμα τοῦ λαοῦ κατὰ τόπους πλείστα στοιχεῖα γλωσσικά, τὰ δοποὶα δὲν ἀπαντῶνται εἰς τὰ φιλολογικὰ μνημεῖα τῶν ἀρχαιοτέρων ἐποχῶν ἢ χρησιμεύοντιν εἰς δορθῆν ἔρμην πολλῶν δυσερμηνεύων ἀρχαιοτέρων. Μόνον διὰ τῆς μελέτης τῆς παρούσης φάσεως τῆς Νεοελληνικῆς δημώδους θὰ εἰσοδύσωμεν τελείως εἰς τὸ πνεῦμα τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης τῶν παρελθούσων περιόδων. Μόνον διὰ τῆς μελέτης ταύτης εἶναι δύνατον νὰ ἀνεγείρωμεν τὸ λαμπτὸν μνημεῖον τῆς ιστορίας τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης. Ἡ ἔρευνα αὐτῆς θα προσπορίσῃ διδάγματα μεγάλα, τὰ δοποὶα θὰ ἔχουν κῦρος γενικάτερον διὰ τὴν ἐπιστήμην, διότι οὐδεμία ἄλλη γλώσσα τοῦ κόσμου ἔχει ιστορίαν ἀδιάκοπον τριῶν χιλιάδων περίπου ἐτῶν. Καὶ ἡμεῖς μὲν ἐδῶ ἐν ἀληθεῖ "Ἄβδηριτισμῷ κοιμώμεθα κατὰ μέρος ἀκόμη καὶ ἐγκληματοῦμεν εἰς ζῆτημα ἀληθῶς ἐθνικὸν καὶ δὴ ψευδεμνικόν, διὰ μερικὰ σερβιδόμενα ἀπὸ μερικοὺς δῆθεν σοφούς. "Ἄλλος οἱ Ἐνδρωπαῖοι πρὸ πολλοῦ κατενόησαν τελείως τὴν σημασίαν τῆς Νεοελληνικῆς δημώδους, πολλοὶ δὲς ἀπεσταλμένοι διαφόρων Ἀκαδημειῶν ἢ ἄλλων σωματείων εἰργάσθησαν εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν Νεοελληνικῶν ἰδιωμάτων, πολλοὶ ἔγραψαν δγκάδη βιβλία διὸ ἀντά, τῶν δοποὶων οὗτε ἰδέαν ἔχουν οἱ διάφοροι ταρταρίνοι παρὸ ἥμιν. Διὸ αὐτοὺς τοὺς λόγους εἰς πολλὰ Πανεπιστήμια εἰσήχθη ἡ διδασκαλία τῆς δημοτικῆς μας γλώσσης καὶ τῶν ἰδιωμάτων της. Αὐτὴ εἶναι «ἡ μαλλιαρή», ἢ δοπία διδάσκεται εἰς τὰ ξένα Πανεπιστήμια καὶ τὴν δοποὶαν δέν διὰ εἴμεθα τόσον κουρεμένοι ἢ μᾶλλον κουτσουρεμένοι, διὰ μεριδανήσαμεν καὶ ἡμεῖς δέν διὰ εἴμεθα τόσον κουρεμένοι. Καλὸν λουτὸν εἶναι νὰ παύσῃ τούλαχιστον ἢ κοροΐδία τῶν ἰδεῶν, διατὰ δὲν εἴμεθα ἀξιοὶ διὰ τὴν πραγματοποίησιν αὐτῶν. Οἱ διάφοροι ἔρασιτέχναι καλὸν διὰ εἶναι νὰ κρατοῦν διὰ τὸν ἔσατόν τους τὰς σοφάς των γνώμας καὶ νὰ μὴ συμβουλεύοντας μωρὰ πράγματα ὡς σοφά μέτρα. Ἡ Γαλλικὴ Κυβέρνησις βεβαίως θὰ μᾶς

οἰκτείρῃ ἐὰν ἀκούσῃ τοιαύτας συστάσεις τῆς Κυβερνήσεως μας, ἀν μάλιστα προστεθῇ τὸ ἐπιχειρήμα διὰ δῆθεν τοιαῦται εἶναι αἱ ἀποφάσεις τῆς Ἐθνικῆς ἀντιπροσωπείας. "Εν πρᾶγμα πρέπει νὰ γνωρίζουν καλῶς οἱ ταῦτα γράφοντες, διὰ αὐτοὶ διὰ τῶν γραφομένων των γίνονται μεγαλύτερας ἐθνικῆς βλάβης αἴτιοι ἀπὸ δοσον ἔγινε τυχὸν δ Ψυχάρης διὰ τῶν ἰδεῶν του περὶ τοῦ γλωσσικοῦ μας καὶ τὴν καθησυχάσωμεν μάλιστα τὰ πατριωτικά των νευρα παρατηροῦμεν (προλαμβάνοντες τὸν ιστορικὸν τῆς ἐποχῆς μας) διὰ κατὰ τὸν δόποιον τὴν κρατοῦσι δεσμίαν πολυχρόνιοι μοιραῖται ἐπιδρασεις μερικῶν κατὰ συνηθήκην σοφῶν. Καὶ τότε σίγουρα τὸ "Ἐθνος θὰ προοδεύσῃ.

A. X. ΜΠΟΥΤΟΥΡΑΣ

ΑΠΟ ΤΑ ΔΟΚΙΜΙΑ ΤΟΥ ΕΜΕΡΣΟΝ — ΟΙ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΤΗΤΟΣ

ΠΛΑΤΩΝ "Η Ο ΦΙΛΟΣΟΦΟΣ

Μεταξὺ δῶλων τῶν κοσμικῶν βιβλίων μόνον εἰς τὸν Πλάτωνα ἡμπορεῖ δικαίως ν' ἀπονεμηθῇ ὁ φανατικὸς ἔπαινος, τὸν δοποὶον δ' Ὁμαδὸς ἀπένεμεν εἰς τὸ Κοράνιον λέγων: «Καύσατε τὰς βιβλιοθήκας, διότι πᾶν διὰ πολύτιμον περιέχουν, ὑπάρχει δῆδη εἰς αὐτὸν τὸ βιβλίον». Τὸ ἀποφθέματά του περιέχουν τὴν παιδείαν τῶν ἐθνῶν· εἶνε δὲ ἀκρογωνιαῖος λίθος δῶλων τοῦ σχολῆν, εἶνε δὲ πηγὴ δῶλων τῶν φιλολογῶν. Εἶνε ἐγχειρίδιον καὶ ἐπίτομὴ τῆς λογικῆς, τῆς ἀριθμητικῆς, τῆς αἰσθητικῆς, τῆς συμμετρίας, τῆς ποιήσεως καὶ τῆς γλωσσολογίας, τῆς ὁροφυλακῆς, τῆς ὀντολογίας, τῆς ἡθικῆς ἢ τῆς πρακτικῆς σοφίας. Οὐδέποτε δὲ νοῦς καὶ δὴ ἔρευνα ἐνὸς ἀνθρώπου εἰς τὸν δόξαντα τῶν ποιησθέσῃ εἰς τὰς ἐννοίας τῶν πατητομεριών· εἶνε πολλοὶ δὲς ἀπέραντα ἐδάφη. Ἀπὸ τὸν Πλάτωνα ἀπορρέουν δῆλα τὰ πράγματα, τὰ δοποὶα γράφονται καὶ ἐως τὴν σημερινήν τοῦς δορθῆνος εἰσέτι διὰ τὸν διαφόρον μερικοῦς λόγους δῆθεν σοφούς. Οὐδέποτε δὲς οὐδὲ μίαν καὶ καταράσσουν τοῦς δορθῆνος δορθῆνος εἰσέτησαν τὸν δόξαντα τῶν φιλοσοφούντων ἀνθρώπων. Εἶνε δὲς ἀποδύσις τοῦς δορθῆνος δορθῆνος μεταξὺ τῶν πολιτισμένων τῶν δορθῆνος δορθῆνος μεταξὺ τῶν φιλοσοφούντων ἀνθρώπων. Ἡ δραῦσις, τὴν δοποὶαν κάμνει εἰς τὰς σημερινὰς πολιτοτητὰς, εἶνε μεριδόσιφιον δῆλων τῶν πολιτισμένων τῶν δορθῆνος δορθῆνος δορθῆνος μεταξὺ τῶν φιλοσοφούντων ἀνθρώπων. Ἡ δραῦσις, τὴν δοποὶαν κάμνει εἰς τὰς σημερινὰς πολιτοτητὰς, εἶνε μεριδόσιφιον δῆλων τῶν πολιτισμένων τῶν δορθῆνος δορθῆνος δορθῆνος μεταξὺ τῶν φιλοσοφούντων ἀνθρώπων. Ἡ δραῦσις, τὴν δοποὶαν κάμνει εἰς τὰς σημερινὰς πολιτοτητὰς, εἶνε μεριδόσιφιον δῆλων τῶν πολιτισμένων τῶν δορθῆνος δορθῆνος δορθῆνος μεταξὺ τῶν φιλοσοφούντων ἀνθρώπων. Ἡ δραῦσις, τὴν δοποὶαν κάμνει εἰς τὰς σημερινὰς πολιτοτητὰς, εἶνε μεριδόσιφιον δῆλων τῶν πολιτισμένων τῶν δορθῆνος δορθῆνος δορθῆνος μεταξὺ τῶν φιλοσοφούντων ἀνθρώπων. Ἡ δραῦσις, τὴν δοποὶαν κάμνει εἰς τὰς σημερινὰς πολιτοτητὰς, εἶνε μεριδόσιφιον δῆλων τῶν πολιτισμένων τῶν δορθῆνος δορθῆνος δορθῆνος μεταξὺ τῶν φιλοσοφούντων ἀνθρώπων. Ἡ δραῦσις, τὴν δοποὶαν κάμνει εἰς τὰς σημερινὰς πολιτοτητὰς, εἶνε μεριδόσιφιον δῆλων τῶν πολιτισμένων τῶν δορθῆνος δορθῆνος δορθῆνος μεταξὺ τῶν φιλοσοφούντων ἀνθρώπων. Ἡ δραῦσις, τὴν δοποὶαν κάμνει εἰς τὰς σημερινὰς πολιτοτητὰς, εἶνε μεριδόσιφιον δῆλων τῶν πολιτισμένων τῶν δορθῆνος δορθῆνος δορθῆνος μεταξὺ τῶν φιλοσοφούντων ἀνθρώπων. Ἡ δραῦσις, τὴν δοποὶαν κάμνει εἰς τὰς σημερινὰς πολιτοτητὰς, εἶνε μεριδόσιφιον δῆλων τῶν πολιτισμένων τῶν δορθῆνος δορθῆνος δορθῆνος μεταξὺ τῶν φιλοσοφούντων ἀνθρώπων. Ἡ δραῦσις, τὴν δοποὶαν κάμνει εἰς τὰς σημερινὰς πολιτοτητὰς, εἶνε μεριδόσιφιον δῆλων τῶν πολιτισμένων τῶν δορθῆνος δορθῆνος δορθῆνος μεταξὺ τῶν φιλοσοφούντων ἀνθρώπων. Ἡ δραῦσις, τὴν δοποὶαν κάμνει εἰς τὰς σημερινὰς πολιτοτητὰς, εἶνε μεριδόσιφιον δῆλων τῶν πολιτισμένων τῶν δορθῆνος δορθῆνος δορθῆνος μεταξὺ τῶν φιλοσοφούντων ἀνθρώπων. Ἡ δραῦσις, τὴν δοποὶαν κάμνει εἰς τὰς σημερινὰς πολιτοτητὰς, εἶνε μεριδόσιφιον δῆλων τῶν πολιτισμένων τῶν δορθῆνος δορθῆνος δορθῆνος μεταξὺ τῶν φιλοσοφούντων ἀνθρώπων. Ἡ δραῦσις, τὴν δοποὶαν κάμνει εἰς τὰς σημερινὰς πολιτοτητὰς, εἶνε μεριδόσιφιον δῆλων τῶν πολιτισμένων τῶν δορθῆνος δορθῆνος δορθῆνος μεταξὺ τῶν φιλοσοφούντων ἀνθρώπων. Ἡ δραῦσις, τὴν δοποὶαν κάμνει εἰς τὰς σημερινὰς πολιτοτητὰς, εἶνε μεριδόσιφιον δῆλων τῶν πολιτισμένων τῶν δορθῆνος δορθῆνος δορθῆνος μεταξὺ τῶν φιλοσοφούντων ἀνθρώπων. Ἡ δραῦσις, τὴν δοποὶαν κάμνει εἰς τὰς σημερινὰς πολιτοτητὰς, εἶνε μεριδόσιφιον δῆλων τῶν πολιτισμένων τῶν δορθῆνος δορθῆνος δορθῆνος μεταξὺ τῶν φιλοσοφούντων ἀνθρώπων. Ἡ δραῦσις, τὴν δοποὶαν κάμνει εἰς τὰς σημερινὰς πολιτοτητὰς, εἶνε μεριδόσιφιον δῆλων τῶν πολιτισμένων τῶν δορθῆνος δορθῆνος δορθῆνος μεταξὺ τῶν φιλοσοφούντων ἀνθρώπων. Ἡ δραῦσις, τὴν δοποὶαν κάμνει εἰς τὰς σημερινὰς πολιτοτητὰς, εἶνε μεριδόσιφιον δῆλων τῶν πολιτισμένων τῶν δορθῆνος δορθῆνος δορθῆνος μεταξὺ τῶν φιλοσοφούντων ἀνθρώπων. Ἡ δραῦσις, τὴν δοποὶαν κάμνει εἰς τὰς σημερινὰς πολιτοτητὰς, εἶνε μεριδόσιφιον δῆλων τῶν πολιτισμένων τῶν δορθῆνος δορθῆνος δορθῆνος μεταξὺ τῶν φιλοσοφούντων ἀνθρώπων. Ἡ δραῦσις, τὴν δοποὶαν κάμνει εἰς τὰς σημερινὰς πολιτοτητὰς, εἶνε μεριδόσιφιον δῆλων τῶν πολιτισμένων τῶν δορθῆνος δορθῆνος δορθῆνος μεταξὺ τῶν φιλοσοφούντων ἀνθρώπων. Ἡ δραῦσις, τὴν δοποὶαν κάμνει εἰς τὰς σημερινὰς πολιτοτητὰς, εἶνε μεριδόσιφιον δῆλων τῶν πολιτισμένων τῶν δορθῆνος δορθῆνος δορθῆνος μεταξὺ τῶν φιλοσοφούντων ἀνθρώπων. Ἡ δραῦσις, τὴν δοποὶαν κάμνει εἰς τὰς σημερινὰς πολιτοτητὰς, εἶνε μεριδόσιφιον δῆλων τῶν πολιτισμένων τῶν δορθῆνος δορθῆνος δορθῆνος μεταξὺ τῶν φιλοσοφούντων ἀνθρώπων. Ἡ δραῦσις, τὴν δοποὶαν κάμνει εἰς τὰς σημερινὰς πολιτοτητὰς, εἶνε μεριδόσιφιον δῆλων τῶν πολιτισμένων τῶν δορθῆνος δορθῆνος δορθῆνος μεταξὺ τῶν φιλοσοφούնτων ἀνθρώπων. Ἡ δραῦσις, τὴν δοποὶαν κάμνει εἰς τὰς σημερινὰς πολιτοτητὰς, εἶνε μεριδόσιφιον δῆλων τῶν πολιτισμένων τῶν δορθῆνος δορθῆνος δορθῆνο

Ο Ισλαμισμὸς δῆλην τὸν φιλοσοφίαν του — εἰς τὸ ἔγχειρόδιον τῆς ἡθικῆς, εἰς τὸ Ἀχλὰκ-υ-Γιάλαλυ — δανειζεται παρ' αὐτοῦ. Ο Μυστικισμὸς δόλοκληρὸν του τὸ εὐαγγέλιον εἰς τὸν Πλάτωνα τὸ ενδίσκει. Ο ἀστὸς αὐτὸς μιᾶς ἐλληνικῆς πόλεως δὲν ἔχει γενέθλιον πόλιν καὶ δὲν ἔχει πατρίδα, διότι δὲν ἔχει γένος, ποὺ τὸν ἀναγινώσκει ἀναφωνεῖ: «Τί ἀγγλικά!» καὶ δὲν Γερμανός: «Τί τευτονικά!» καὶ δὲν Ιταλός: «Τί ὁμαίνα καὶ τί ἐλληνικά!» Οπως περὶ τῆς ἀργείας Ἐλένης ἐλέγετο ότι εἶχε τὸ καθολικὸν ἔκεινο κάλλος, ὑπὸ τοῦ δόποιου δὲ καθεῖς ἥσθισάνετο τὸν ἔαυτόν του δεσμευόμενον καὶ ἀνήκοντα εἰς αὐτήν, ἔτσι καὶ δὲν Πλάτων εἰς τὸν ἀναγνώστην τῶν μερῶν μας φαίνεται σὰν νὰ ἔχει ἀμερικανικὸν πνεῦμα. Ο ἀπέραντος καὶ τὰ πάντα περιλαμβάνων ἀνθρωπισμός του ὑπεροπτῆς δῆλα τὰ τοπικὰ καὶ ιδιαιτερα σύνορα.

Ἡ ἀχανῆς αὐτὴ ἔκτασις τοῦ πνεύματός του μᾶς διδάσκει προσέτι ποίαν γνώμην πρέπει νὰ σχηματίσωμεν περὶ τοῦ πολλαχῶς διαφυλονικούμενου ζητήματος περὶ τῶν εἰς αὐτὸν ἀποδομένων συγγράμματων, — περὶ τοῦ ποια ἐξ αὐτῶν είνε γνήσια καὶ ποῖα ὑποβολιμαῖα. Εἶνε περίεργον δτὶ δύουδήποτε καὶ ἀνὴρ ἐμφανισθῆ ἀνήρ ὑπερέχων κατὰ μίαν ὀλόκληρον κεφαλὴν τοὺς συγχρόνους του, θὰ γεννηθοῦν θάττον ἢ βράδιον ἀμφιβολίαι περὶ τῆς γνησιότητος τῶν ἔργων του. Τοῦτο παρατηρεῖται εἰς τὸν Ὀμηρον, εἰς τὸν Πλάτωνα, εἰς τὸν Ραφαὴλ καὶ εἰς τὸν Σαλέζηρ. Διότι αὐτοὶ οἱ ἀνδρες ἔξασκοῦν εἰς τοὺς συγχρόνους των μίαν τοιαύτην μαγνητικὴν δύναμιν, ὥστε οἱ τριγυνοὶ των ἡμποροῦν νὰ ἐκτελέσουν δτὶ αὐτοὶ οἱ ἴδιοι δὲν θὰ κατώθισαν μόνοι των καὶ τοιουτορόπως ὁ μέγας ἀνήρ ζῇ ταυτοχρόνως μέσα εἰς πολλὰ σώματα καὶ γράφει ἢ ζωγραφίζει ἢ ἔργαζεται μὲ πολλὰς χειρας καὶ μετὰ παρέλευσιν καιροῦ δὲν εἶνε πλέον εύκολον νὰ ἔξαριθωθῇ ποιὸν εἶνε τὸ αὐθεντικὸν ἔργον τοῦ διδασκάλου καὶ ποιὸν εἶνε ἄπλως προϊὸν τῆς σχολῆς του.

Καὶ δὲ Πλάτων, ὅπως καὶ πᾶς μέγας ἀνήρ, ἀπερρόφησε τὴν ἐποχήν του. Τί ἄλλο εἶνε δὲ μέγας ἀνήρ παρὰ ἀνθρώπος μὲν δυνατὰς ἀπορροφητικάς ἴδιοτητας, μὲ τὰς ὅποιας παραλαμβάνει μέσα του ὡς πνευματικὴν τροφὴν ὅλας τὰς τέχνας καὶ τὰς ἐπιστήμας καὶ ἐν γένει πᾶσαν γνῶσιν τῆς ἐποχῆς του; Τίποτε δὲν ἀφήνει ἀδικτον καὶ τὰ πάντα εἶνε ἱκανὸς νὰ χειρισθῇ. "Ο, τι δὲν χρησιμεύει εἰς τὴν ἡθικὴν διάπλασιν, θὰ χρησιμοποιηθῇ εἰς τὴν γνῶσιν. Συνεπείᾳ τούτου κατηγορεῖται πάντοτε ἀπὸ τοὺς συγχρόνους του ὡς λογοκλόπος. Ἀλλὰ μόνον δὲ δημιουργικὸς νοῦς ἡξεύρει νὰ δανεισθῇ καὶ ἡ κοινωνία δὲν ἀργεῖ νὰ λησμονήσῃ τοὺς ἀπειραριθμούς ἔργατας, οἱ δοποῖοι ἔδουνέλευσαν ὑπὸ τὰς

διαταγάς τοῦ ἀρχιτέκτονος τούτου καὶ ἐπιφυλάσσει ὅλην τῆς τὴν εὐγνωμοσύνην μόνον εἰς αὐτὸν. Ἔγκωμιάζοντες τὸν Πλάτωνα πιθανὸν νὰ ἔγκωμιάζωμεν ἀποσπάσματα ἀπὸ τὸν Σόλωνα, τὸν Σώφρονα, ἢ τὸν Φιλόλαον. Ἐστω. Κάθε βιβλίον εἶνε ἀπόσπασμα ἄλλου, καθὼς καὶ κάθε σπίτι εἶνε ἐπίσης ἀπόσπασμα ἀπὸ ὅλα τὰ δάση, τὰ δρυγεῖα, καὶ τὰ λατομεῖα καὶ κάθε ἀνθρώπος εἶνε ἀπόσπασμα ἀπὸ ὅλους τοὺς προγόνους τοῦ. Καὶ ὁ ἀδροιστικὸς αὐτὸς δημιουργικὸς νοῦς εἰσέπραττε φόρους ἀπὸ ὅλα τὰ ἔδνη.

Ο Πλάτων ἀπεροδόφα δῆλην τὴν γνῶσιν τῆς ἐποχῆς του· τὸν Φιλόλαον, τὸν Τίμαιον, τὸν Ἡράκλειτον, τὸν Παρόμενόντα καὶ λοιπούς, ἔπειτα τὸν διδάσκαλόν του Σωκράτη — καὶ ἐπειδὴ εἴχε συνείδησιν τῆς συνθετικῆς του δυνάμεως, ἡ δοτία καὶ τότε καὶ μέχρι σήμερον ἀκόμη ἔμεινεν ἀνέφικτος — μετέβη εἰς τὴν Ἰταλίαν διὰ νὰ κάμῃ ἴδιαν του ὅτι ἡδύνατο νὰ τοῦ προσφέρῃ δ. Πυθαγόρας, κατόπιν εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ ἵσως ἔτι βαθύτερον εἰς τὴν Ἀνατολὴν διὰ νὰ μεταγγίσῃ εἰς τὸ εὐρωπαϊκὸν πνεῦμα τὸ ἄλλο ἔκεινον στοιχεῖον, τοῦ ὄποιον εἶχεν ἀνάγκην ἡ Εὐθώπη. Αὐτὸ τὸ τεράστιον ὑλικόν, τὸ ὄποιον ἐναπεταμένευσεν ἡ διάνοια του, παρέχει εἰς αὐτὸν τὸ δικαιώμα νὰ θεωρηθῇ δ ἀντιτρόσωπος τῆς φιλοσοφίας. Εἰς τὴν πολιτείαν του αὐτὸς ὁ Ἰδιος λέγει: «Τόδε μὲν οὖν, οἶμαι, πᾶς ἡμῖν δομολογήσει, τουαντην φύσιν καὶ πάντα ἔχουσαν, δῆσα προσετάξαμεν νῦν δή, εἰ τελέως μέλλοι φιλόσοφος γενέσθαι, διλγάκις ἐν ἀνθρώποις φύεσθαι καὶ δλίγας». Πᾶς ἀνθρωπος, θέλων νὰ ἔκτελεσθη τι ἀξιόλογον, διφεύλει ν ἀναλάβῃ τὸ ἔργον ἀπὸ ὑψηλοτέρας περιωπῆς: «Ο φιλόσοφος διφεύλει νὰ ἔννε τι πλέον τοῦ ἀπλοῦ φιλοσόφου. Ο Πλάτων εἶνε προικισμένος μὲ δῆλα τὰ προ-

σόντα τοῦ ποιητοῦ καὶ ὡς τοιοῦτος μάλιστα
εὑρίσκεται ἐπὶ τῆς ὑψίστης βαθμίδος (μολονότι
ὑποθέτω ὅτι ἐστερεῖτο τοῦ χαρίσματος τῆς λυ-
ρικῆς ἐκφράσεως) καὶ κυρίως δὲν εἶνε ποιητής
διὰ τὸν λόγον, ὅτι ἐπροτίμησε νὰ χρησιμοποιήσῃ
τὴν ποιητικὴν του ἰδιοφυίαν πρὸς ἄλλον σκο-
τόν. Οἱ μεγάλοι νόες ἔχουν τὰς συντομωτέρας
βιογραφίας. Καὶ οἱ ἔξαδελφοί των ἀκόμη δὲν
νωρίζουν τὰ κατ' αὐτούς. Ἐξησαν εἰς τὰ συγ-
γράμματά των καὶ ὁ οἰκιακὸς καὶ ὁ δημόσιος
βίος των ἥτο συνήθης καὶ χυδαῖος. Ἐὰν θέλω-
μεν νὰ μάθωμεν ποῖαν ἦσαν αἱ κλίσεις των καὶ
τοία ἡ μορφή των, θὰ εὑρωμεν ὅτι ἐκεῖνος
ἀπὸ τὸν ἀνάγνωστας των, ποὺ τὸν ἐδιάμασε
ερισσότερον, αὐτὸς ἔχει καὶ τὰ πλέον δμοια
ἐκεῖνος ἀντοῦς χαρακτηριστικά. Ἰδιαιτέρως ὁ Πλά-
ων δὲν ἔχει ἔξωτερικὴν βιογραφίαν. Δὲν ἤξευ-
μεν καθόλου, ἐὰν εἴχεν ἐφωμένην, γυναῖκα ἢ
έκνα. Ὁλα ταῦτα τὸν ἀνέμιξε καὶ ἀπετέλεσε
οὐδώματα. Ὅπως ἡ καλὴ θεομάστρα καίει καὶ

καταναλίσκει καὶ τὸν Ἰδιόν της καπνόν, ἔτσι
καὶ ὁ φιλόσοφος ὃς, τι ἀξιόλογον περιέχει ἡ
ὕπαρξις του τὸ μισταβάλλει εἰς τὰ ἔργα τῆς
διανοίας του.

Ἐγενήθη εἰς τὰ 430 π. Χ. καθ^δ ὃν περίπου
καιρὸν ἀπέθνησκεν ὁ Περικλῆς εἴλικε τὸ γένος
ἀπὸ ἐπιφανῆ τῶν Ἀθηνῶν οἰκογένειαν καὶ
εἶχε, φαίνεται, κατ^τ ἀρχάς κλίσιν πρὸς τὰ πολε-
μικὰ ἔργα, ἀλλὰ κατὰ τὸ εἰκοστὸν ἔτος τῆς ἡλι-
κίας του συναντηθεὶς μὲ τὸν Σωκράτη, ἔστρεψε
τὰ νῦντα εἰς τὸ στάδιον τῶν δπλων καὶ παρέμει-
νεν ἐπὶ δέκα ἔτη μαθητὴς τοῦ Σωκράτους μέχο-
της θανῆς του. Κατόπιν ἀπῆλθεν εἰς τὰ Μέγαρα
μετέβη κληθεὶς ὑπὸ τοῦ Δίωνος καὶ τοῦ Διο-
νυσίου εἰς τὴν Συκελίαν. Ἀργότερα ἐπεξέτειν
τὰς περιηγήσεις του εἰς τὴν Ἰταλίαν καὶ εἰς τὴν
Αἴγυπτον, ὅπου παρέμεινεν ἐπὶ μακρόν, κατα-
τινας μὲν τρία, κατ^τ ἄλλους δὲ δεκατρία ἔτη
Μερικοὶ μάλιστα λέγουν, ὅτι ἐταξίδευσε καὶ
μέχοι Βαβυλῶνος, ἀλλὰ τοῦτο δὲν εἶνε βέβαιον.
Ἐπανέλθων εἰς τὰς Ἀθήνας, ἥρχισε νὰ διδά-
σκῃ δσους εἰλκυεν ἦ φύμη του καὶ ἀπέθανε
εἰς τὸ 81^ο ἔτος τῆς ζωῆς του, τὴν ἐπέτειον ἡμέ-
ραν τῆς γεννήσεώς του, καθ^δ ἦν ὡραν ἡσοχολεῖτ
γράφων.

Αλλὰ ἡ βιογραφία τοῦ Πλάτωνος είνε ἐσωτερική. Πρόκειται νὰ ἔξετασθῇ πῶς αὐτὸς ἀνθρώπος καταλαμβάνει τὴν ὑπάτην θέσιν εἰς τὴν πνευματικήν. Ιστορίαν τῆς φυλῆς μας κοδιατί οἱ ἀνθρώποι, ἀναλόγως μὲ τὸν βαθμὸν τῆς μαθήσεώς των, γίνονται δόλοι μαθηταί του —ἀφ' οὗ δύτικας ἡ Παλαιὰ Διαθήκη ἐμβήκει μέσος εἰς τὴν οἰκιακὴν ζωὴν καὶ εἰς τὰς καθημερινὸδημιλίας κάθε ἀνδρὸς καὶ κάθε γυναικὸς τῶν εὐρωπαϊκῶν καὶ ἀμερικανικῶν ἔθνων, ἔτοι κατὰ τὰ συγγράμματα τοῦ Πλάτωνος ἀπηχόλησα κάθε φιλοσοφικὴν σχολὴν, κάθε λόγιον, κάθιν· Ἐκκλησίαν, κάθε ποιητὴν καὶ μάλιστα κατέστησαν ἀδύνατον εἰς τὸν καθένα, μόλις φύσιος εἴην καπως ἀνθρεπον ἐπίπεδον μορφώσεως, νοσκέπτεται ἄλλως παρὰ δι' αὐτοῦ. Τὸν βλέποντα νὰ στέκεται εἰς τὸ μέσον μεταξὺ τῆς ἀληθείας καὶ τῆς σκέψεως κάθε ἀνθρώπου, ἀφ' οὗ ἐπιθηκε τὸ δνομά του καὶ τὴν σφραγίδα του εἰς τὴν γλωσσαν καὶ εἰς τὰ στοιχεῖα τῆς σκέψεως· Όσακις τὸν ἀναγινώσκω, πάντοτε κινεῖ τὴν ἔκπληξίν μου δι νεωτερισμὸς τοῦ ὑφους του καὶ τοῦ πνεύματός του. Μέσα εἰς αὐτὸν ἔχομεν τα σπόρου τῆς Εὑρωπῆς ἐκείνης, ἡ οποία μᾶς εἶτοσσον γνωστὴ μὲ τὴν μακρὰν ιστορίαν τῶν τριχῶν της καὶ τῶν πολέμων, μέσα εἰς αὐτὸν ὑποφύσκουν ἥδη κατάδηλα ὑπὸ τὸ διαυγὲς πνεῦμα του, δηλὶ δύμως καὶ ὑπὸ τὸ πνεῦμα οὐδενὸς ἄλλου τῶν πρὸ αὐτοῦ. Εἰς τὰς ιστορίας ἐπανελήφθη ἔκτοτε πλειστάκις, ἀλλὰ κάννεν νέον στοιχεῖον δι

προσετέθη εἰς τὴν ὑπὸ αὐτοῦ ἀρχικῶς πλασθεῖ-
σαν εἰκόνα. Ἡ αἰωνία του νεωτεριστικότης εἶνε
τὸ κριτήριον διὰ κάθε ἀριστοτεχνημα, εἶνε δὲ
ἀπόδειξις ὅτι δὲ συγγραφεὺς δὲν παρεσύρθη ἀπὸ
τίποτε τὸ τοπικὸν καὶ πρόσωπον, ἀλλὰ ἐπέμεινεν
εἰς τοὺς πραγματικοὺς καὶ διαρκεῖς χαρακτῆρας.
Πῶς λοιπὸν συνέβη δὲ Πλάτων νὰ γίνη Εὐ-
ρώπη καὶ ἡ Φιλοσοφία τῆς Εὐρώπης καὶ σχεδὸν
ν' ἀποτελῇ καὶ αὐτὴν ἀκόμη τὴν Φιλολογίαν
της εἶνε τὸ πρόβλημα, τοῦ ὅποίου τὴν λύσιν ἔχει
ὅς ἀντικείμενον τὸ παρὸν θέμα.

Τὸ τοιοῦτον δὲν θὰ ἥτο ποτε δυνατὸν ἀνευ
ἐνὸς ὑγιοῦς, ἀληθινοῦ καὶ τελείου ἀνθρώπου,
ἴκανον νὰ κατανοήσῃ καὶ νὰ ἔκτιμησῃ συγχρό-
νως τὸ ἰδεῖδες, ἥτοι τοὺς νόμους τοῦ πνεύματος
καὶ τὸ πραγματικόν, ἥτοι τὴν τάξιν τῆς φύσεως.
Ἡ πρώτη περίοδος ἐνὸς ἔθνους, ὡς καὶ ἡ καθε
ἀτόμου, εἶνε ἡ περίοδος τῆς ἀνεπιγνώστου ὁρμη-
τικῆς δυνάμεως. Τὰ παιδία κλαίουν, φωνάζουν
καὶ ποδοκροτοῦν ἐξ ὅργης, ἐφ' ὅσον δὲν ἥμπο-
ροῦν νὰ ἐκφράσουν τὰς ἐπιθυμίας των. Μόλις
ἀρχίσουν νὰ ὄμιλοῦν καὶ νὰ λέγουν ὅτι θέλουν
καὶ διατί τὸ θέλουν, γίνονται ἡπιώτερα. Εἰς τὴν
ζωὴν τῶν ἐνηλίκων, ἐφ' ὅσον ἀκόμη ἡ δύναμις
τῆς διανοίας εἶνε ἀξεστος καὶ ἀκατέργαστος, οἱ
ἄνδρες καὶ αἱ γυναικες διμιοῦν ἀπότομα καὶ
φωνακτά, θορυβοῦν, χειρονομοῦν καὶ παραφέ-
ρονται ἡ συνομιλία των εἶνε γειμάτη ἀπὸ βλα-
σφημίας καὶ ἐνόρκους φωνασκίας. Ἀλλ' ὅταν μὲ
τὴν προϊοῦσαν παίδευσιν ἐπιτελεσθῇ καὶ ποια
κάθαρσις καὶ ἀρχίσουν νὰ φαίνωνται εἰς αὐτοὺς
τὰ πράγματα ὃχι πλέον ὡς ἀμορφοὶ ὅγκοι καὶ
μᾶζαι, ἀλλὰ κάπως καθαρώτερον τακτοποιη-
μένα, ὀρχίζουν καὶ αὐτοὶ ν' ἀπολλάτωνται ἀπὸ
τὴν νευρικήν των ἐκείνην διέγερσιν καὶ ἐκνέ-
τουν τὰς ἴδεας των ἡσυχα καὶ καθαρά. Ἐάν ἡ
γλῶσσα δὲν ἥτο πλασμένη διὰ τὸν ἔναρθρον
λόγον, ὁ ἀνθρώπος θὰ ἥτον ἀκόμη ὡς τὰ θηρία
ἐντὸς τοῦ δάσους. Ἀλλὰ ἡ ίδια ἀδυναμία, ἡ ίδια
ἀνικανότης — ἐπὶ ἀνωτέρου μόνον ἐπιπέδου —
ἀνορθοῦται ἀπέναντι μιας καθημερινῶς κάτα τὴν
ἐκπαίδευσιν παραφόρων νέων, ἀνδρῶν καὶ γυ-
ναικῶν. «Ἄχ, δὲν μ' ἔννοετε! δὲν εὑρέθη ἀκόμη
κανείς, δι ποῖος νὰ μ' ἔννοι!» — καὶ ἀναστενά-
ζουν καὶ κλαίουν, γράφουν στίχους καὶ περιφέ-
ρονται μονήρεις εἰς ἔρημα μέρη, — διότι δὲν
ἔχουν τὴν δύναμιν νὰ ἐκφράσουν ἐντελῶς ἔκεινο,
τὸ δόπιον σκέπτονται. Μετὰ ἓνα ἡ δύο μῆνας
συγκατανεύει ὁ ἀγαθὸς ἀγγελός των καὶ συναν-
τῶνται μὲ κάποιον, ποὺ νὰ ἔχῃ μίαν τοιαύτην
συγγένειαν μὲ αὐτὸύς, ὥστε νὰ ἥμπορῃ νὰ τοὺς
βιοθήσῃ εἰς τὴν ἡφαιστειώδη των κατάστασιν
καὶ μόλις ἀποκατασταθῇ μία δμαλή μεταξύ των
συνενήνοησις, ἀποβαίνουν ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἔκει-
νης χορήσιμα μέλη τῆς κοινωνίας. Αὐτὸς συμβαίνει
πάντοτε. Πάσα πρόσοδος ἄγει ἀπὸ τὴν τυφλήν

ΣΠΟΥΔΗ

Ε. ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ

δομήν εἰς τὴν ἀκρίβειαν, εἰς τὴν εὐδαιμονίαν καὶ εἰς τὴν ἀλήθειαν.

Εἰς τὴν ἔξελιξιν τῆς ἴστορίας κάθε ἔθνους ἀπὸ τὴν ἀκατέργαστον αὐτὴν νεότητα πρὸς τὸν ὄριμον πολιτισμὸν ἐπέρχεται μία στιγμή, καθ' ἥν ὁριμάζει ἡ δύναμις τῆς νοήσεως, καὶ ἐν τούτοις δὲν ἔγινεν ἀκόμη μικροσκοπική, εἰς τρόπον ὥστε τὴν στιγμὴν ἔκεινην ὃ ἀνθρώπος κατέχει ὀλόκληρον τὴν κλίμακα καὶ ἐν φοῖ πόδες του βυθίζονται ἀκόμη εἰς τὸ ἀχανή σκότη τῆς νυκτός, αὐτὸς μὲ τοὺς ὄφωντας του καὶ μὲ τὴν κεφαλὴν του ἀτενίζει ἡλιακὰ συστήματα καὶ οὐράνια σώματα. Αὐτὴν εἶνε ἡ στιγμὴ τῆς τελείας εὑρωσίας, ἡ ἀκμὴ τῆς δυνάμεως.

Τοιοῦτο τι μᾶς δεικνύει ἐπίσης καὶ ἡ ἴστορία τῆς Εὐρώπης εἰς δλα τὰ ἐδάφη, καθὼς καὶ ἡ ἴστορία τῆς Φιλοσοφίας της. Αἱ πρῶται τῆς καὶ σχεδὸν ἀπολεσθεῖσαι πληροφορίαι μᾶς ἀφήγουνται τὰς ἐπιδρομὰς ἐξ Ἀσίας, κατὰ τὰς ὅποιας μετερέθησαν εἰς τὴν Εὐρώπην μόνον τὰ δύνειρα τῶν βαρβάρων, — ἔνα συγκεχυμένον μῆγμα ἀκατεργάστων ἥθυτικῶν ἐννοιῶν καὶ φιλοσοφίας τῆς φύσεως, τὸ ὅποιον ἡ διάνοια μερικῶν διδασκάλων ἤρχισε βαθμηδὸν νὰ ταξινομῇ καὶ νὰ κατατάσσῃ.

Πρὸς τοῦ Περικλέους ἥλθον οἱ ἑπτὰ σοφοὶ καὶ μᾶς μὲ αὐτοὺς αἱ ἀρχαὶ τῆς Γεωμετρίας, τῆς Μεταφυσικῆς καὶ τῆς Ἡθικῆς μετ' αὐτοὺς ἔχομεν τοὺς φιλοσόφους τῆς Ιωνίας, οἱ ὅποιοι τὴν ἀρχὴν τῶν πραγμάτων παρήγον, ἀπὸ τὰς δύνας ἡ τοῦ νεροῦ, ἡ τοῦ ἀέρος, ἡ τοῦ πυρός, ἡ τοῦ πνεύματος. Οἱοι ἀναμιγνύουν τὰ ἀρχικά

ταῦτα αἴτια μὲ μυθολογικὰς παραστάσεις. Καὶ τέλος ἔμφανται ὁ Πλάτων, ὁ ὅποιος κατατέμει καὶ ταξινομεῖ, ὁ ὅποιος δὲν χρείαζεται ὅλον αὐτὸν τὸν βάρβαρον χρωματισμόν, αὐτὰ τὰ σημάδια καὶ τὰς φωνάς, διότι αὐτὸς ἡξεύρει νὰ προσδιορίζῃ. Αὐτὸς ἀφήνει κατὰ μέρος τὴν Ἀσίαν καὶ μᾶς μὲ αὐτὴν τὸν στόμφον καὶ τὴν ἀγροικίαν καὶ ἐνσαρκώνει τὴν ἀνατολὴν τῆς διανοίας καὶ τῆς νηφαλίου ἀκριβολογίας. «Ἐκεῖνος εἶνε δὲ ὅμιος μὲ θεόν, ὁ ὅποιος ἡμί-

πορεϊ νὰ διαιρῇ καὶ νὰ διάζῃ». Αὐτὴ ἡ δριστικὴ εἶνε ἡ φιλοσοφία. Φιλοσοφία εἶνε ὁ λόγος, τὸν ὅποιον ὁ ἀνθρώπινος νοῦς ἡμιπορεῖ νὰ δώσῃ εἰς τὸν ἔαυτόν του περὶ τῆς κατασκευῆς τοῦ κόσμου. Βασίζεται δὲ ὁ λόγος οὗτος πάντοτε εἰς δύο θεμελιώδη πράγματα, εἰς τὸ ἐν καὶ τὸ δύο, πρῶτον εἰς τὴν ἔνότητα ἡ ταυτότητα καὶ δεύτερον εἰς τὴν διαφορότητα. «Ολα τὰ πράγματα ἀνάγονται εἰς τὴν διαφορότητα, ἐν τῷ ἔπει τὸν νόμον, ὁ ὅποιος τὰ διέπει, ἐὰν ἀντιλαμβανόμεθα τὸς ἐπιπολαίους διαφορὰς καὶ τὴν βαθεῖαν ὅμοιότητα δὲν. Ἄλλα καθε πνευματικὴ πρᾶξις — καὶ αὐτὴ ἀκόμη ἡ ἀντίληψις τῆς ταυτότητος ἡ ἔνότητος πρέπει νὸ ἀναγνωρίζῃ τὴν διαφορὰν τῶν πραγμάτων. Ἐνότης καὶ ἐτερότης εἶνε ἀδύνατον νὰ διμιύσωμεν ἡ νὰ σκεφθῶμεν χωρὶς νὰ συμπεριλάβωμεν ἀμφοτέρα.

Ο νοῦς αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκην νὰ ζητήσῃ τὴν αἰτίαν πολλῶν ἀποτελεσμάτων καὶ δταν τὴν ἀνακαλύψῃ, νὸ ἀναζητήσῃ τὴν αἰτίαν τῆς αἰτίας καὶ μετὰ ταῦτα πάλιν τὴν αἰτίαν ταύτης, ἀδιακόπως προχωρῶν εἰς τὸ βάθος ἔμφροδον μενος ἀπὸ τὴν βεβαιότητα δτι ἀπαιτεῖται καὶ μέλλει νὰ φθάσῃ εἰς μίαν ἀπόλυτον καὶ ἱκανοποιητικὴν ἔνότητα — εἰς κάτι ἐν, ποὺ εἶνε τὸ πᾶν. — «Μέσα εἰς τὸν ἥλιον εἶνε τὸ φῶς, μέσα εἰς τὸ φῶς εἶνε ἡ ἀλήθεια καὶ μέσα εἰς τὴν ἀλήθειαν εἶνε τὸ ἀφθαρτὸν εἶναι», λέγον αἱ Βέδαι. «Ολη ἡ φιλοσοφία τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Δύσεως ἔχει τὴν αὐτὴν κεντρομόλον τάσιν. Ἀπὸ μίαν ἀντίθετον ἀνάγκην ὀθόνεμον ἐπιστρέφει ὁ νοῦς ἀπὸ τὸ Ἐρ πρὸς ἔκεινο, τὸ ὅποιον δὲν εἶνε Ἐρ, ἀλλ ἀλλοῖον ἡ πολλαπλοῦν, ἀπὸ τὴν αἰτίαν πρὸς τὸ ἀποτέλεσμα καὶ τονίζει τὴν ἀναγκαίαν ὑπαρξίαν τῆς πολλαπλότητος, τὴν αὐτόματον ὑπαρξίαν ἀμφοτέρων, ἐπειδὴ ἐκάτερον περιλαμβάνεται καὶ συνυφαίνεται μᾶς μὲ τὸ ἔτερον. Τὸ πρόβλημα λοιπὸν τῆς νοήσεως εἶνε νὰ χωρίσῃ αὐτὰ τὰ τελείως συναναμεμγένα στοιχεῖα καὶ κατόπιν νὰ τὰ συνενώσῃ μεταξὺ των. Η ὑπαρξία των ἀντιφάσκει καὶ ἀποκλείεται ἀμοιβαίως — καὶ ὅμως τὸ ἐν διοισθαίνει τόσον γρήγορα μέσα εἰς τὸ ἄλλο, ὡστε ποτὲ δὲν ἡμιποροῦμεν νὰ εἴστωμεν τί εἶνε τὸ ἱναῖον ἡ ὅχι. — Μὲ τόσην ταχύτητα φθάνει δ πρωτεύει εἰς τὸν βαθυτέρους βυθούς,

ἔνθωμεν νὸ ἀτενίσωμεν τὸ ἐν, τὸ ἀληθές, τὸ ἀγαθόν, μὲ δσην ἀνέρχεται εἰς τὰς ἐπιφανείας καὶ εἰς τὸ ἀκρότατα τέρματα τῆς ὑλῆς.

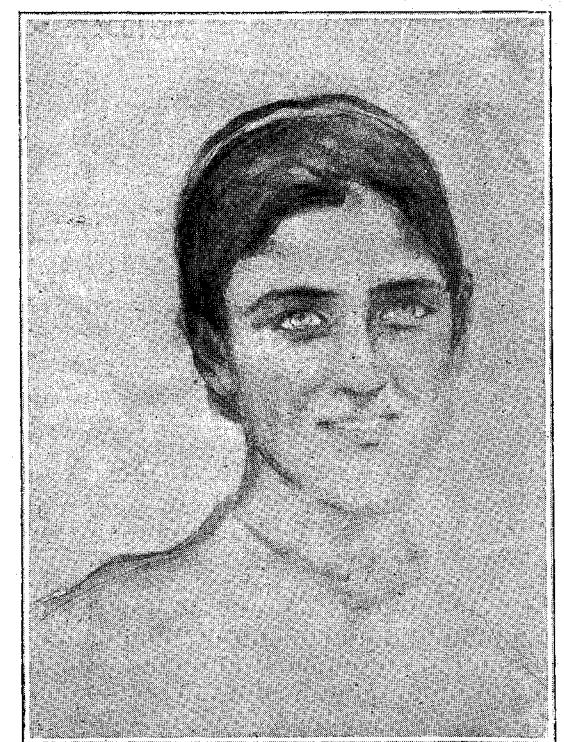
Εἰς δλα τὰ ἔθνη ἐνδισκονται διάνοιαι ὀθούμεναι ἀπὸ ἔμφυτον κλίσιν νὰ ἐπιμένουν εἰς τὴν σύλληψιν τῆς θεμελιώδους ἔνότητος. Εἰς τὰς ἔνθουσιώδεις ἐκστάσεις τῆς προσευχῆς καὶ τῆς θρησκείας πᾶσα ὑπαρξία συγχωνεύεται μέσα εἰς τὸ ἐν εἶναι. Αὐτὴ ἡ τάσις ἔξεδηλωθή πρὸ πάντων εἰς τὰς θοησευτικὰ συγγράμματα τῆς Ἀνατολῆς, ἰδίως δὲ εἰς τὰς ιερὰς βιβλία τῶν Ἰνδῶν, εἰς τὰς Βεδας, εἰς τὴν Μπαγαβατ-Γίτα καὶ εἰς τὴν Βισονού-Πουράνα. Τὰ συγγράμματα ταῦτα περιέχουν αὐτὴν σχεδὸν μόνον τὴν ἰδέαν καὶ εἰς τὴν ἔξυμνησί της ἀναδεικνύονται καθαραὶ καὶ ἔξοχοι μελῳδίαι.

Τὸ πᾶν εἶνε ἐν καὶ τὸ αὐτό. Ὁ φίλος καὶ ὁ ἔχθρος εἶνε ἀπὸ τὴν αὐτὴν ὑλὴν: ὁ γεωργός, τὸ ἀρτοφόρον καὶ τὸ κχμα εἶνε ἀπὸ μίαν ὑλὴν καὶ ἡ ὑλὴ εἶνε τοιαύτη καὶ τόση, ὡστε δὲν ἔχουν καμίαν σημασίαν αἱ ἀλλαγαὶ τῆς μορφῆς. «Ἡμπορεῖς, λέγει ἡ μέγας Κρίσαν εἰς ἔνα σοφόν, νὰ ἔννοιησῃς δτι δὲν διαφέρεις ἀπὸ ἔμε. Ἐκεῖνο, ποὺ εἶμαι ἔγω εἶσαι καὶ σὺ καὶ τὸ ἰδίον εἶνε καὶ δ κόσμος μὲ τοὺς θεοὺς του καὶ τοὺς ἥρωας καὶ τοὺς ἀνθρώπους. Οἱ ἀνθρώποι βλέπουν τὰς διαφορὰς, ἐπειδὴ εἶνε ζαλισμένοι ἀπὸ τὴν ἀμάθειαν». «Αἱ λέξεις ἔγω καὶ ἰδικόν μου σημαίνουν ἄγγρην». Ἀπὸ ἔμε θὰ μάθετε τὶ εἶνε τὸ μέγα Τελευταῖον εἰς τὸ σύμπαν. Εἶνε ὁ νοῦς, — ὁ νοῦς, ποὺ ἔμφωλεν μέσα εἰς δλα τὰ σώματα, ἐνιαῖος, τέλειος, κύριος τῆς φύσεως, ἀνεξάρτητος ἀπὸ τὴν γέννησιν, τὴν αὔξησιν καὶ τὴν φύοράν, πανταχοῦ παρόν, ἀποτελούμενος ἀπὸ ἀληθινὴν γνῶσιν, μὴ ἔχων τίποτε τὸ κοινὸν μὲ τὰ μὴ πραγματικά, μὲ τὰ ὄντα καὶ τὰ εἰδή καὶ τὰ παρόμοια εἰς τὸν παρελθόντα, τὸν παρόντα καὶ τὸν μέλλοντα χρόνον. Ἡ γνῶσις δτι αὐτὸς ὁ νοῦς, ποὺ κατ ὄυσίαν εἶνε εἰς, εἶνε ὁ ἵδιος καὶ εἰς τὸ ἰδικόν μου σῶμα καὶ εἰς δλα τὰλλα σώματα, ἀποτελεῖ τὴν σοφίαν ἔκείνου, ποὺ κατενόησε τὸ ἱναῖον τῶν πραγμάτων. Ὁπως εἶς τὴν αὐλητικὴν ὁ ἀήρ, δταν φυσάται εἰς τὸν αὐλὸν καὶ διέρχεται ἀπὸ τὰς ὄπας του, λαμβάνει ἄλλοτε ἄλλο ὄνομα κατὰ τὰ σημεῖα τῆς μουσικῆς κλίμακος, ἔτσι καὶ ἡ φύσις τοῦ μεγάλου νοῦ δσονδήποτε πολλαπλαῖ καὶ ἀν ἦνε αἱ μορφαὶ του, αἱ ἀπορρέουσαι ὡς ἡ ἐπακολούθημα πράξεων. Καταστρεφομένης τῆς ποικιλίας τῆς ἔξωτερης μορφῆς, εἴτε ἐπρόκειτο περὶ Θεοῦ εἴτε περὶ δποιουδήποτε ἄλλου, δὲν θὰ ὑπάρξῃ πλέον καμία διαφορά».

«Ολος δ κόσμος εἶνε μόνον μία ἀποκάλυψις τοῦ Βισονού, δ ὅποιος εἶνε ταυτούσιος μὲ δλα τὰ πράγματα καὶ τὸν ὅποιον οἱ σοφοὶ πρέπει νὰ θεωροῦν δχι ὡς κάτι διάφορον ἀπὸ ἔαυτούς,

ἄλλα ὡς κάτι ἐν καὶ τὸ αὐτὸν μὲ τὸν ἔαυτόν των». «Δὲν πηγαίνω καὶ δὲν ἔχομαι, οὔτε μένω καπτού καὶ οὔτε σὺ εἶσαι σύ, οὔτε οἱ ἄλλοι ἄλλοι, οὔτε ἔγω ἔγω!» «Λέγει δηλαδὴ δτι; «τὸ πᾶν εἶνε μόνον νοῦς καὶ δ νοῦς εἶνε δ Βισονοῦ, καὶ τὰ ζῶα καὶ οἱ ἀστέρες εἶνε μόνον μία φιλοτῆς ζωγραφία καὶ τὸ φῶς εἶνε βιαφή καὶ πᾶσα διάρκεια εἶνε ἀπατηλὴ καὶ δλοι οἱ τύποι εἶνε δεσμοὶ φυλακῆς καὶ αὐτὸς δ οὐρανὸς εἶνε δόλωμα». Τὸ ἐπιδιωκόμενον ὑπὸ τοῦ νοῦ εἶνε ἡ ἀποσύνθεσις, η διάλυσις εἰς τὸ εἶνε πέραν παντὸς τύπου — ἡ ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τὸν Τάρταρον, καθὼς καὶ ἀπὸ τὸν οὐρανόν — ἡ ἀπελευθέρωσις ἀπὸ τὴν φύσιν.

«Ἀλλ ἐν φ ἀφ ἐνδεις δηλα τὸν περαντοτε πρὸς μίαν φοβερὰν ἔνότητα, μέσα εἰς τὴν δοπίοιαν συγχωνεύονται δλα τὰ πράγματα, πᾶσα πρᾶξις ἀφ ἐτέρου δέπει πρὸς δλώς ἀντίθετον διεύθυνσιν, πρὸς τὴν ποικιλίαν. Η πρώτη εἶνε δ δρόμος, η τροχιὰ τοῦ νοῦ, η ἄλλη εἶνε φυσικὴ δύναμις. Η Φύσις εἶνε τὸ πολλαπλοῦν. Η ἔνότητης ἀπορροφᾷ καὶ συγχωνεύει, δηλαδὴ ἐπανάγει εἰς ἔαυτην. Η Φύσις τούναντίον διανοίγει καὶ δημιουργεῖ. Αἱ δύο αὐταὶ ἀρχαὶ ἀναφένονται ἀκαταπαύστως καὶ διέπουν δλα τὰ πράγματα, καὶ δλοι τὰς σκέψεις η ἔνότης καὶ η πολλότης. Εἰς τὸ ἐν ἔχομεν τὸ εἶναι, εἰς τὸ δλα τὴν σκέψιν: τὸ ἐν εἶνε ἀνάγκη, τὸ δλα ἐλευθερίας»

ΣΠΟΥΔΗ

Ε. ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ

ἐν ἡρεμίᾳ, τὸ ἄλλο κίνησις· τὸ ἐν εἶνε δύναμις, τὸ ἄλλο διαίρεσις· τὸ ἐν εἶνε ἰσχύς, τὸ ἄλλο ἀπόλαυσις· τὸ ἐν συνεδήσις, τὸ ἄλλο δρισμός· τὸ ἐν μεγαλοφυΐᾳ, τὸ ἄλλο ἴδιοφυΐᾳ· τὸ ἐν σοβαρότησι, τὸ ἄλλο γνῶσις· τὸ ἐν κτῆσις, τὸ ἄλλο συγκοινωνίᾳ· τὸ ἐν φυλῇ, τὸ ἄλλο μάθησις· τὸ ἐν μοναρχίᾳ, τὸ ἄλλο δημοκρατίᾳ καὶ ἐὰν τολμήσωμεν νὰ ἐπεκτείνωμεν ἔτι περαιτέρῳ τὰς γενικεύσεις ταύτας καὶ νὰ ὀνομάσωμεν τὸν τελικὸν σκοπὸν ἀμφοτέρων, θὰ ἡδυνάμεθα νὰ εἴπωμεν διτὶ ὁ σκοπὸς τοῦ ἐνὸς εἶνε ἡ φυλὴ ἀπὸ τὴν ὀργάνωσιν — ἡ καθαρὰ γνῶσις, ἐν ὅ ὁ σκοπὸς τοῦ ἄλλου εἶνε ἡ ὑψίστη ἐνοργάνωσις, ἡ ἐκτελεστικὴ χρῆσις ὅλων τῶν μέσων τῆς Θεότητος.

Κάθε ἐρευνητής κινούμενος ἀπὸ συνήθειαν ἡ ἴδιοσυγκαρίαν φέρεται πρὸς τὴν μίαν ἥ τὴν ἄλλην τῶν θεοτήτων τούτων τοῦ νοός. Ἡ θρησκεία τὸν ὀδηγεῖ πρὸς τὴν ἐνότητα, ἡ νόησις ἥ αἱ αἰσθήσεις πρὸς τὴν πολλότητα. Πᾶσα ἐσπευσμένη ὅρμη πρὸς τὴν μίαν ἥ τὴν ἄλλην κατεύθυνσιν ἀποτελεῖ ἐπικίνδυνον σκόπελον διὰ τὴν φιλοσοφικὴν θεωρίαν καὶ ἐρευναν. Εἰς αὐτὴν τὴν μονομερή φιλοσοφίαν ἀντικατοπτρίζεται καὶ ἡ ιστορία τῶν ἔθνων. Ἡ χώρα τῆς ἐνότητος, τῶν ἀκινήτων καὶ ἀποκρυσταλλωμένων θεσμῶν, ἡ ἕδρα τῆς φιλοσοφίας, ποὺ τέρπεται εἰς τὴν ἀφαιρεσιν, ἡ πατρὶς τῶν ἀνθρώπων, ποὺ καὶ ἐν τῇ θεωρίᾳ καὶ τῇ πρᾶξει εἶνε ὅπαδοι τῆς ἐννοίας ἐνὸς βωβοῦ, ἀμειλίκιτου καὶ ἀπείρου πεπρωμένου, εἶνε ἥ Ἀσία. Διὰ τοῦ θεομοῦ τῶν κοινωνιῶν ταξεων παρέχει ὑλικὴν ἔκφρασιν εἰς τὴν πίστιν ταύτην. Ὁ νοῦς πάλιν τῆς Ἐνδράπης εἶνε εὐκίνητος καὶ δημιουργικός ἀντεργεῖ πρὸς τὰς κοινωνικὰς τάξεις διὰ τῆς παιδείας. Ἡ φιλοσοφία τῆς Ἐνδράπης ἥτο πάντοτε ἐπιστήμη· εἶνε πάντοτε ἡ χώρα τῶν τεχνῶν, τῶν ἐφευρέσεων,

[Ἀκολουθεῖ]

Μεταφραστὴς Θ. Χ. ΦΛΩΡΑΣ

ΜΑΡΗ-ΚΛΑΙΡ*

— ΜΥΘΙΣΤΩΡΗΜΑ —

Ἡ ἐρχόμενη Κυριακὴ ἥταν Κυριακὴ τῆς Λαμπτῆς. Ἡ Ἀντέλα εἶχε πάει στὴν ἐκκλησία μέσος στὸ ἄμαξι τῆς κυρίας Ἀλφόνσου. Ἐγώ εἶχα μείνει μόνη μὲν ἐργάτη νὰ φυλάγω τὸ σπίτι. Τὸ ἀπόγευμα κοιμήθηκε ἐκεῖνος πάνω σὲ κάτι ἄχερα χυμένα στὴν εἰσόδο, καὶ ἐγὼ κατέφυγα στὸ ἀγαπημένο μου πρινάρι.

Πρόσεκα νέον στὸν ἥχο τῆς καμπάνας. Μά, τὸ κτῆμα ἥταν πολὺ μακρὰ ἀπὸ τὸ χωρίο καὶ τίποτε δὲν ἐφθανε ἔως ἐδῶ.

* Η ἀρχὴ ἀπὸ τὰς 15 Δεκεμβρίου 1910.

Συλλογίσθηκα τὴν ἀδελφὴ Μαρία. Συλλογίζόμουν καὶ τὴ Σοφία, ποὺ ἐρχότανε νὰ μὲ ξυπνήσῃ γιὰ νέον στὸν πόνο τῆς καμπάνας, ποὺ χτυπούσαν τὸ Πάσχα δλες μαζί.

Θυμοῦμαι μιὰ χρονιὰ ποὺ τὴν εἶχε πάρει δύπνος· τόσο εἶχε λυπηθῆ, διπού, τὸ ἐρχόμενον ἔτος, ἔβαλε στὸ στόμα τῆς ἐνα χοντρὸ χαλίκι, γὰρ νὰ μὴν ἀποκοιμηθῆ. Τὴ στιγμὴ ποὺ τὴν ἔπαιρνε δύπνος, χτυπούσε τὸ χαλίκι πάνω στὰ δόντια τῆς, καὶ ξυπνούσε.

Θυμήθηκα καὶ τὴ λειτουργία, ποὺ ἔψαλε ἡ Κολλέτη. Ξανεῖδα τὸ τρελὸ τρέξιμο πάνω στὴ

χλόη καὶ τὸ σοβαρὸν ὑφος τῆς ἀδελφῆς Μαρίας, ποὺ φρόντιζε γιὰ τὸ λαμπροίατικο τραπέζι.

Καὶ τὸ βράδυ, ἀντὶ νὰ ἰδῶ τὸ λεπτὸ καὶ ἀγαπητὸ πρόσωπο τῆς ἀδελφῆς Μαρίας, θὰ ἔβλεπα τὴν ἀχάριστη δψη τῆς κυρίας Ἀλφόνσου καὶ τὰ γυαλιστερὰ μάτια τοῦ ἀνδρὸς τῆς, ποὺ πάντα μὲ φρίζαν. Σκεπτόμουνα πῶς εἶχα πολὺ καιρὸ νὰ μείνω ἀκόμα στὸ κτῆμα, καὶ μ' ἐπίανε ἀπελπισία.

Ἐκλαφα πολύ. Ὁ ἥλιος εἶχε πολὺ χαμηλώσει. Ἀνάμεσα ἀπὸ τὰ κλαδιά ἔβλεπα νὰ πέφτουν πάνω στὸ λιβάδι οἱ μακρούες καὶ λεπτὲς σκιὲς ποὺ ἔριχναν οἱ λευκες· καὶ ποντά μου εἶδα νὰ σαλεύῃ μιὰ μεγάλη σκιά. Προχωροῦσε, σταματοῦσε ἔπειτα καὶ πάλι ἔναρχης.

Κατάλαβα πῶς κάποιος ἥταν κοντὰ στὸ καταφύγιο μου· τὴν ἥδια στιγμὴ παρουσιάσθηκε διάνυσμα ἀπὸ τὴν φωτιστική πόλη της Αγρινίου· τὸν πόλεμον τῶν Ιωλανδίων, οὗτε Ἰνδικὰς πατριάς, αἱ ὅπειραι ἀνεγεννήθησαν εὐθὺς ὡς ἡ Ἐνδρώπη ἀπεφάσισε νὰ τὰς καταργήσῃ. Ἡ τέχνη ἀκτινοβιολούσεν εἰς τὴν λάμψιν τῆς νεότητός της. Ἐκοπτον τὸ Πεντελήσιον μάρμαρον ὡς νὰ ἥτον χιόνι καὶ τὰ τέλεια ἔργα τῆς ἀρχιτεκτονικῆς τῶν καὶ τῆς γλυπτικῆς τῶν ἐφαίνοντο εἰς ἐκείνους ὡς φυσικὰ πρόγματα, δχι δυσκολώτερα ἀπὸ τὴν κατασκευὴν σῆμερον ἐνὸς πλοίου εἰς τὰ νεωρεῖα τῆς Ἀγγλίας, ἥ τὴν ἀνέγερσιν νέου μύλου εἰς τὸ Λαδουνέλλ.

Ἄλλα δλα ταῦτα εἶνε πλέον κοινὰ καὶ ἡμιποροῦν νὰ θεωρηθοῦν ὡς δεδομένα. Αἱ ρωμαϊκαὶ λεγενες, ἡ νομοθεσία τῶν Βυζαντινῶν, τὸ ἐμπόριον τῆς Ἀγγλίας, ἥ τὴν ἀνέγερσιν νέου μύλου εἰς τὸν Εὐρωπαϊκό πόλεμον τῶν Ιωλανδίων, καὶ τὰ καφενεῖα τῶν Παρισίων, οἱ ἀτμόμυλοι, τὰ ἀτμόπλοια καὶ τὸ ἀτμοκίνητα ἔκπτοτε παρουσιάζονται δλα ἐν ἀπόπτῳ, ὡς ἐν προπτικῇ· αἱ πολιτικαὶ συνανθροίσεις, αἱ ἐκλογικαὶ κάλπαι, αἱ ἐφημερίδες καὶ τὰ εὐθηγάντια βιβλία.

Εἶχε ἀκουμπήσει σ' ἐνα χοντρὸ κλάδων ἀντίκρυ μου καὶ μὲ ρώτησε ἀν εἶχα συγγενεῖς.

— Αποκρίθηκα πῶς δὲν εἶχα.

— Επιασε ἐνα κλαδὶ καὶ, χωρὶς νὰ μὲ κυτάζῃ, εἶπε:

— Λοιπὸν εἶσαι μονάχη στὸν κόσμο;

— Αποκρίθηκα:

— Οχι. Ἐχω τὴν ἀδελφὴ Μαρία.

Καὶ ποὺν προφίτασῃ νὰ μὲ ρωτήσῃ, τοῦ εἶπα πόσο τὴν ἀγαποῦσα καὶ μὲ πόση ἀνυπομονησία περίμενα. τὴ στιγμὴ ποὺ θὰ μπρέσω νὰ τὴν ξαναΐδω.

— Ήμοιν τόσο εὐχαριστημένη νὰ μιλῶ γι' αὐτήν, ποὺ δὲν σταματοῦσα.

— Ελεγά γιὰ τὴν ἐμοφριά τῆς καὶ γιὰ τὸ πνεῦμα τῆς ποὺ τὸ ἔβαλα πιὸ ψηλὰ ἀπὸ κάθε ἄλλο.

— Ελεγα καὶ γιὰ τὴ λύπη τῆς, τὴν ἥμερα ποὺ ἔφυγα, καὶ φανταζόμουνα τὴ χαρά της τὴν ἥμερα ποὺ θὰ γύριζα πάλι πίσω.

— Οσο μιλοῦσα, ἔκεινος εἶχε καρφωμένα τὰ μάτια του στὸ πρόσωπο μου, μὰ ἡ ματιά του φαντότανε πῶς βλέπει πολὺ πιὸ μακρού.

— Οταν σταμάτησα, μὲ ρώτησε πάλι:

— Δὲν ἀγαπᾶς κανέναν ἐδῶ;

— Οχι, εἶπα ἔκεινοι ποὺ ἀγαποῦσα ἔφυγαν

ὅλοι καὶ τὸ σοβαρὸν ὑφος τῆς ἀδελφῆς Μαρίας. Τὸν φρόντιζε γιὰ τὸ λαμπροίατικο τραπέζι.

— Καὶ διμως, ἡ κυρία Ἀλφόνσου δὲν εἶναι κακή· Αποκρίθηκα πῶς δὲν ἥταν οὔτε κακὴ οὔτε καλή καὶ πῶς δὲν θὰ λυπηθῶ δταν θὰ φύγω.

Τὴν ἥδια στιγμὴ ἀκούσαμε τὸ ἄμαξι τῆς κυρίας Αλφόνσου καὶ σηκώθηκα γιὰ τὰ πάντα μὲ φρίζαν.

Παραμέρισε λίγο γιὰ νὰ περάσω, καὶ τὸν ἀφῆσα μόνον μέσα στὰ χαμόκλιδα.

Τὸ βράδυ ἔπωφελήθηκα μιὰ καλὴ στιγμὴ τῆς Ἀντέλας καὶ τὴν φώτησα ἀν ἐγνώριζε τὸν ἔργατος, ποὺ φρούσε τὴν ἀπόρητη μπλοῦζα. Μοῦ εἴπε πῶς ἐγνώριζε τὸν πιὸ παλιούς· γιατὶ ἀπὸ τότε ποὺ ἔχεψε ἡ κυρία Ντελουά, οἱ ἀνθρώποι της δὲν πολυκαιρούσαν στὸ κτῆμα.

Κάπιοις φρόβος, ποὺ δὲν μπροσθίσα νὰ καταλάβω τὸ γιατί, δὲν μ' ἀφῆσε νὰ μιλήσω γιὰ τὸν νέο μὲ τὴν ἀσπρη μπλοῦζα. Καὶ ἡ Ἀντέλα ξαναεῖπε κοντάντας τὸ σαγόνι:

— Καλὰ καὶ ἥρθε ἀπὸ τὸ Παρίσιο ὁ μεγάλος της γιοίς· οἱ ἐργάτες θὰ εἶναι τώρα λιγότερο δυστυχισμένοι.

Τὴν ἄλλην ἥμερα, τὴν ὥρα ποὺ ἥ κυρία Ἀλφόνσου ἔπλεκε νταντέλα, ἐγὼ ἥμονη σκυμμένη στὸ ράψιμο καὶ συλλογίζομουνα τὸν ἔργατη μὲ τὴν ἀσπρη μπλοῦζα.

Τὸν ἔβλεπα δλοένα μαζὶ μὲ τὸν Εὐγένιο· μιλοῦσε σὰν ἔκεινον· εὐρισκα πῶς ἔμοιαζαν οἱ δύο.

Τὸ βραδυνό μοῦ φάνηκε πῶς τὸν εἶδα νὰ περάσῃ μπρός ἀπὸ τὸ κατώφι, καὶ ἔπειτα ἀπὸ εἴνα λεπτὸ σταμάτησε στὸ παράθυρό μας.

Κύταξε πρῶτα ἐμένα καὶ ἔπειτα τὴν κυρία Αλφόνσουν στεκότανε μὲ τὸ κεφάλι ψηλά· τὰ χείλη του χαμήλωναν λίγο πρὸς τὰ ἀριστερά.

— Η κυρία Ἀλφόνσου δταν τὸν εἶδε, εἴπε ἀργά:

— Μπά, νὰ δὲν ἔρωτος.

Τὴν ἔφηλησε καὶ στὰ δύο μάγουλα· Ἐκείνη τὸν ἔδειξε μιὰ καρέκλα στὸ πλάι της, ἄλλη αὐτὸς ἀκάθησε στὴν ἀκρη τοῦ γνωριμῆ πολύ.

Τὴν ὥρα ποὺ πέρασε ἡ Ἀντέλα, ἡ κυρία Αλφόνσου τῆς εἶπε:

— Αγ, δῆς τὸν κ. Ἀλφόνσο, πές του πῶς εἶναι ἐδῶ ὁ ἀδελφός μου.

Δὲν μπόρεσα νὰ καταλάβω ἀμέσως· ἔπειτα, σκέφθηκα πῶς αὐτὸς θὰ μετατρέψει τὸν πόνον στὸν πόνο μου.

Δὲν μπόρεσα νὰ καταλάβω ἀμέσως· ἔπειτα, σκέφθηκα πῶς αὐτὸς θὰ μετατρέψει τὸν πόνον στὸν πόνο μου.

— Μ' επιασε μιὰ παράξενη ντροπή καὶ κοκκινσά. Λυπόμουνα τώρα πολὺ ποὺ εἶχα μιλήσει γιὰ τὴν ἀδελφὴ Μαρία.

Μοῦ φάνηκε πῶς ἔχασα τὸ πιὸ ἐμορφοπόδια ποὺ εἶχα στὴ ζωή μου, καὶ δὲν μπόρεσα νὰ κρατήσω δύο δάκρυα ποὺ σταμάτησαν στὰ χείλη μου πρὸς πέσουν πάνω στὸ λινὸ ποὺ δύλευα.

Ο Έρεικος Ντελουά έμεινε πολλήν ώρα καθισμένος στην άκρη του τραπεζιού.

Κάθε στιγμή ένοιωθα τη ματιά του άπάνω μου, και ήταν σαν κατίτι βάρον που δεν μ' αφινε νά σηκώσω τό μέτωπο.

Έπειτα άπό δύο ήμέρες τὸν ξαναειδα μέσα στὰ χαμόκλαδα.⁷ Ενοιωσα πώς δεν μὲ κρατοῦσαν γερά τὰ πόδια μου και σταμάτησα.

Σηκώθηκε άμεσως για νά μοῦ δώσῃ τὴ θέσι του, μὰ έγω δὲν κινήθηκα και δλοένα τὸν κύταξα.

Έλχε μέσα στὰ μάτια του τὴν ίδια γλύκα πάντα και σὰν νά περίμενε νά τοῦ διηγηθῶ πάλι κάτι, μὲ ρώτησε:

— Δὲν έχεις τίποτε νά μοῦ πῆς άπόψε;

“Ο,τι μοῦ ήρθε στὰ χείλη, μοῦ φάνηκε περιττὸ νά τὸ είπω, και εἴτα «δχι» μὲ τὸ κεφάλι. Έκεῖνος ξαναείπε:

— Προχθὲς άκόμα ήμαστε φρίλοι.

Άντὸ ποὺ μοῦ θύμησε, μ' έκανε νά λυπηθῶ περισσότερο και άποκρίθηκα:

— Είσθε δ' άδελφος τῆς κυρίας Αλφόνσου.

“Εφυγα και δὲν τόλμησα πιὰ νά ξαναγυρίσω στὰ χαμόκλαδά μου.

“Έκείνος ήρθε πολλὲς φορὲς στὴν Παληόπολη.

“Εφευγα τὴ ματιά του, μὰ ή φωνή του πάντα μ' έκανε ἀνω-κάτω.

Άπὸ τὴν ήμέρα ποὺ έφυγε δ Γιάννης δ Κόκκινος, δὲν ήξερα πῶς νά περάσω τὴν ώρα μου μετὰ τὴ λειτουργία. Κάθε Κυριακὴ περνοῦσα μπροστά στὸ σπίτι τοῦ λόφου⁸ κάποτε κύταξα άπὸ τὶς χαραμάδες⁹ κτύπουσα ἔτοι καμιὰ φορὰ τὸ μέτωπό μου πάνω στὸ γείσο, και δ' ο κτύπος μ' έκανε νά φεύγω κατατρομαγμένη.

Μιὰ Κυριακὴ παρατήρησα πῶς ή πόρτα δὲν εἶχε κλειδωνιά. Απλωσα τὸ χέρι και άμεσως ή πόρτα ἀνοίξε μὲ κρότο.

Δὲν περίμενα ν' ἀνοίξῃ τόσο γλήγορα, και στάθηκα γιὰ νά τὴν ξανακλείσω και νά φύγω. Έπειτα, άμα ἔπαυσε δ' κρότος και μπήκε δ' ήλιος, άποφάσισα νά μπῶ κ' έγω, άφινοντας τὴν πόρτα ἀνοιχτή.

Τὸ τέλος κυνηγώμενο άπὸ καθετί. Μόνο τὰ χοντρὰ κούτσουρα έμεναν, δέπον καθόντανε τὰ παιδιά τοῦ Γιάννη τοῦ Κόκκινου. Τὸ φλούδι εἶχε φύγει, και άπομεναν σὰν γυαλισμένα άπὸ τὴν πολλὴ χρῆσι. Η ἀλλη κάμαρα ήταν ἀδεια διλότελα¹⁰ τὸ πάτωμα δὲν ήταν στρωμένο μὲ πλάκες¹¹ πάνω στὸ χῶμα φαινόντανε οἱ τρύπες, που εἶχαν σκάψει τὰ πόδια τῶν πρεβατιῶν.

Η πόρτα τοῦ βαθούσι¹² ήταν και αὐτὴ χωρὶς κλειδωνιά, και βρέθηκα στὸν κῆπο.

Απόμεναν άκόμα μερικὲς ω̄ες μὲ λαχανικὰ και τὰ δένδρα ήταν ἀνθισμένα.

Τὰ περισσότερα ήταν γέρικα: πολλά, καμπονιασμένα¹³ τὰ κλαδιά τοὺς έσκυβαν σὰν γὰ ένοιωθαν βαρειὰ και τὰ λουλούδια τους άκόμα.

Μετὰ τὸν κῆπο δρόχισε μαλακὸς κατήφορος ώς τὸν άτελειωτὸ κάμπο, δέπον έβοσκαν τὰ ζῶα, και πέρα στὸ βάθος σειρὰ άπὸ λεῦκες σὰν φραγμὸς σταματοῦσα τὸν οὐρανὸ έξω άπὸ τὸν κάμπο.

Σιγὰ-σιγὰ ξαναθυμήθηκα καθετί. Νά, τὸ ποταμάκι στὰ πόδια τοῦ λοφίσκου. Δὲν βλέπω τὸ νερό, οἱ ίτιες θυμωντανε γὰ παραμερίζουν γιὰ νά τ' ἀφίσουν νά τρέξῃ.

Χάνεται πίσω άπὸ τὰ σπίτια τῆς Παληόπολης, δέπον οἱ στέγες έχουν τὸ ίδιο χρῶμα μὲ τὶς καστανιές και ξαναφαίνεται άπὸ τὸ άλλο μέρος. Λάμπει έδω κ' έκει, άνάμεσα στὶς λεῦκες¹⁴ ἔπειτα χώνεται μέσα στὰ ζλατα, τὰ δλόμισια, ποὺ κρύβουν τὸ γειτονικὸ κτῆμα: εἰναι δ' δρόμος ποὺ πήραμε μὲ τὴν κυρία Αλφόνσου, πηγαίνοντας στὴ μητέρα της... Ο άδελφός της ήρθε άπὸ τὸ ίδιο δρομάκι, τὴν ήμέρα ποὺ τὸν εἶδα κάτω στὰ χαμόκλαδα.

Σήμερα, κανεὶς δὲν φαινότανε στὸ δρόμο. “Ολα ήταν πράσινα, και μάταια κύταξα άνάμεσα στὰ δέντρα δὲν έβλεπα καμιὰ άσπρη μπλούζα.

Κύταξα και πρὸς τὸ μέρος ποὺ ήταν τὰ χαμόκλαδα¹⁵ μὰ ήταν κρυμμένα πίσω άπὸ τὴ στέγη τοῦ σπιτιοῦ.

Ο Έρεικος Ντελουά ξαναήρθη πολλὲς φορὲς άπὸ τὴν ήμέρα τῆς Λαμπτόης. Δὲν ήξερω τὸ πῶς τὸ γνώριζα¹⁶ μά, τὶς ήμέρες έκείνες άθελα πήγαινα πρὸ τὰ έκει.

Χθές, δ' Έρεικος Ντελουά μπήκε στὴν καμαρὰ τῆς ραπτικῆς, τὴν ώραν ποὺ ήμουν μόνη: φαινότανε πῶς κάτι ήθελε νά μοῦ πῆ.

Γύρισα και τὸν εἶδα, δύπος τὴν πρώτη φορά, και έφυγε χωρὶς νά μιλήσῃ.

Και τώρα ποὺ βρισκόμουν στὸν κῆπο ουτὸ τὸν έλευθερο, ήθελα νά ζήσω πάντα έδω.

Μιὰ χοντρὴ μηλιά έσκυβε κοντά μου και βύθιζε στὸ νερὸ τὶς δικρές τῶν κλάνων της.

Τὸ νερὸ έβγαινε άπὸ τὴν κουφάλα ένδος κορμοῦ και πήγαινε έπειτα στὰ αὐλάκια ποὺ πότιζαν τὰ διάφορα χορταρικά.

Ο κῆπος αὐτὸς, γεμάτος άπὸ λουλούδια και καθάριο νερό, μοῦ φαινότανε δ' πιὸ έμοօρφος κηπος τοῦ κόσμου και δταν κύταξα τὸ σπίτι, που τὸ φωτίζε δλάνοιχτο δ' ήλιος, περίμενα πὼς θὰ έβγαιναν άπὸ μέσα, δχι άνθρωποι συνηθισμένοι.

Τὸ χαμηλὸ αὐτὸς και διβαφο σπίτι ήταν στὰ μάτια μου γεμάτο άπὸ μυστήριο: άκουα ξαφνικὰ έναν ζλαφρότατο, άκανόνιστον ήχο, και τώρα δὰ ήμουν βέβαιη πῶς άκουσα κάτι ποὺ έμοιαζε μὲ τὸ βῆμα τοῦ Έρεικού Ντελουά, δταν έμπαινε στὸ κτῆμα τῆς Παληόπολης.

Ακροάσθηκα, σὰν νά ήλπιζα νά τὸν ίδω μπροστά μου. Μὰ δὲν άκουσα πιὰ τίποτε, και εἶδα πῶς τὰ δένδρα γύρω σκιρπούσαν τέτοιοις άλλοιώτικους ήχους.

Φαντάσθηκα πῶς ήμουν κ' έγω ένα νέο δέντρο ποὺ δ' άνεμος μπροστὲ νά μὲ πάρη δπου ήθελε. Θέλησα νά μοιάσω τῆς μηλιᾶς, και έσκυψα βυθίζοντας τὰ δάχτυλά μου στὸ καθάριο νερὸ τῆς πηγῆς.

Ακούσα πάλι θόρυβο μέσα στὸ σπίτι, και δὲν ξαφνιάσθηκα δταν εἶδα τὸν Έρεικο Ντελουά στὸ πλαίσιο τῆς θύρας.

Δὲν φρόουσε καπέλο, και τὰ χέρια του ήταν οιχμένα κάτω.

Έκανε δυὸ βήματα στὸν κῆπο και ή ματιά του έπεισε στὸν κάμπο μαρφάλι.

Τὰ μαλλιά του τὰ είχε χωρισμένα στὸ πλάι και τὸ μέτωπο του προχωροῦσε βαθειά.

Στάθηκε άκινητος άρκετά έπειτα γύρισε ολότελα σ' έμένα.

Δύο δέντρα μονάχα μιᾶς χώριζαν προχωρησε άκόμα ένα βῆμα και έπιασε μὲ τὸ ένα χέρι τὸ δενδρόκαπο ποὺ ήταν μπροστά του τὰ άνθισμένα κλαδιά σχημάτισαν σὰν μιὰν άνθιδεσμη πάνω άπὸ τὸ κεφάλι του. Τόσο ήταν τὸ φῶς γύρω, δέπον ζλαμύταν, νόμιζα, οἱ κορμοὶ τῶν δέντρων, και φεγγοβιούσαν τὰ λουλούδια, και τὰ μάτια τοῦ Έρεικού Ντελουά είχαν τόση γλύκα δπὸ πηγαίνα ποντά του χωρίς νά διστάσω.

Δὲν κινήθηκε καθόλου μὰ δταν σταμάτησα μπροστά του, τὸ πρόσωπό του έγεινε πιὸ άσπρο άπὸ τὴ μπλούζα του και τρεμούλιασαν τὰ χείλη του.

Έπιασε τὰ χέρια μου, τ' άκοντηπτοσ δυνατὰ πάνω στὸν κροτάφους του και μοῦ είπε σιγά- σιγά:

— Μοιάζω μὲ τὸ φιλάργυρο ποὺ ξαναβρήκε τὸ θησαυρό του.

Τὴν ίδια στιγμὴ άρχισε έτοιμη νά χτυπᾷ ή καμπάνα τῆς έκκλησιας τοῦ Αγίου Όρους. Ο ήχος άνεβαινε βιαστικὰ τὸ λοφίσκο, σταματοῦσε λίγο διποτάνω μας και έφευγε πάλι πιὸ ψηλά.

Περνοῦσαν οἱ ώρες, τελείωσε η ήμέρα και τὰ ζῶα άφιναν σιγά- σιγὰ τὸν κάμπο: ένας λευκὸς δτμὸς άνέβαινε άπὸ τὸ ποταμάκι έπειτα δ' ήλιος πέρασε τὸ φραγμὸ ποὺ οι σχημάτιζαν οἱ λεῦκες, και τὰ λουλούδια άρχισαν νά σκοτεινιάζουν.

Ο Έρεικος Ντελουά μὲ συνώδευσε ώς τὸ δρόμο που πήγαινε στὸ κτήμα έβαδιζε μπροστά, στὸ στενὸ μονοπάτι, και δταν χωρισμήκαμε, λίγο πρὸ τὶς καστανιές, ένοιωσα πῶς τὸν διαποτάνω δένδρο πού οι σχημάτιζαν οἱ λεῦκες, και τὰ δάχτυλά μου έβαδιζε μὲ τὸν ήχο της πηγῆς.

Τὸ σπίτι τοῦ λόφου έγεινε σπίτι μας.

Κάθε Κυριακὴ άντάμωνα έκει τὸν Έρεικο Ντελουά και έφεραν μαζί μου, δπως στὸν κατιόδο τοῦ Γιάννη τοῦ Κόκκινου, τὸ άντιδερο, και τὸ μοιραζόμαστε γελῶντας.

Μᾶς έπιανε ή τρέλα τῆς λευθεριᾶς τρέχαμε γύρω στὸν κῆπο και μέσα στὰ αὐλάκια ποὺ έγινεν ή πηγή.

Ο Έρεικος Ντελουά έλεγε:

— Τὶς Κυριακές, γίνομαι κ' έγω δεκαεφτά χρόνων.

Καμιὰ φορὰ πηγαίναμε μαζὶ μέσα στὰ δάση ποὺ ήταν γύρω στὸ λόφο.

Ο Έρεικος Ντελουά, πάντα άκουε μὲ εὐχαρίστησι τὰ παιδικά μου χρόνια ποὺ έζησα μὲ τὴν άδελφη Μαρία. Μιλούσαμε και γιὰ τὸ Εύγενιο, ποὺ τὸν γνώριζε. Έλεγε πῶς ήταν άπὸ κείνους ποὺ θέλει κανεὶς νά έχῃ φίλους του.

Τοῦ διηγήθηκα έπίσης τὸν καρδὸ ποὺ έβοσκα στὰ πρόβατα τοῦ είπα τὴν ιστορία τοῦ προβάτου ποὺ πέθανε πρισμένο. Νόμιζα πῶς θὰ μὲ γελούσε. Δὲν μὲ γέλασε έβαλε μόνο τὸ χέρι πάνω στὸ μέτωπό μου και είπε:

— Χρειάζεται πολλὴ άγάπη και νά γιατρευτῇ αὐτό!

Μιὰ μέρα σταματήσαμε μπροστὸς σ' έναν κάμπο σπαρμένο μὲ σιτάρι: ήταν άτελειωτὸς και δὲν έβλεπαμε τὴν άκρη. Χιλιάδες άσπρες πεταλούδες πετοῦσαν πάνω άπὸ τὰ στάχνα. Ο Έρεικος Ντελουά δὲν μιλούσε, κ' έγω κύταζα άνταξα στὰ δέντρα πού έγεινε πιὸ άσπρο πότισμα πούλων¹⁷ και τρεμούλιασαν τὰ χείλη του.

— Ετοίτα τοῦ Έρεικού Ντελουά και κύταξε πολλὴν ώρα τὰ στάχνα έπειτα, σὰν νά μιλούσε μὲ τὸν έαυτόν του, είπε άργα-άργα:

— Ετοίτα τοῦ Έρεικού Ντελουά και δ' άνθρωπος. Μᾶς έχεται κάποτε ένα άγαθὸ πλάσμα: μοιάζει μὲ τὶς άσπρες πεταλούδες τοῦ κάρπου: δὲν ήξερομε δὲν έχεται άπὸ τὴ γῆ ή δὲν κατεβαίνη άπὸ ψηλά νοιάθομε πῶς ποδούμε νά ζήσωμε μαζὶ του μὲ τὸ τιπότε, μὲ τὸ μέλι τῶν λουλουδιών. Μά, δπως ή οἶζα κρατεῖ σκλαβωμένα τὰ στάχνα στὴ γῆ, έτοιται και τὸν άνθρωπο τὸν κρατεῖ ένα χρέος μυστικό, δυνατὸ σὰν τὴ γῆ.

Μοῦ φάνηκε πῶς ή φωνή του είχε τὴν ήχω κάποιου πόρου και πῶς τὰ χείλη του χαμήλωσαν άκομα περισσότερο. Μὰ τὴν ίδια στιγμὴ τὰ μάτια του σταμάτησαν πάνω μου και είπε μὲ πιὸ σταθερὴ φωνή:

— Ας έχωμε θάρρος.

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ ΟΝΤΟΥ
ΓΑΚΟΛΟΥΘΕΤΟΥ

σαν ἀρμόζουσαν εἰς ἐκαστον τῶν προσώπων καὶ εἰς τὸ σύνολον τοῦ ἔργου.

2) Οι στίχοι σύμφωνοι πρὸς τὸν τονισμὸν καὶ τὸ μέτρον τῆς μουσικῆς, θὰ εἰναι γεγραμμένοι κάτωθεν τοῦ μουσικοῦ κειμένου, καθὼς καὶ ἐν ἴδιαιτέρῳ φυλλαδίῳ.

3) Αἱ λέξεις βραχεῖαι, μὲ δον οἰόν τε ὀλγάτερα συμπικτικά σύμφωνα καὶ μὲ φωνήνεται ἀνάλογα πρὸς τοὺς μούσικους φθόγγους, ἡ δὲ διαιρεσις τῶν λέξεων τοιαῦτη, ὥστε νό εὐνόληντά την ἀναπνοή.

4) Τελευταία ἡμέρᾳ ὑποβολῆς δῷζεται ἡ 15 Μαΐου ἐξ Ἀμοιβῆ διὰ τὴν βραβεύθησομένην ὥπο εἰδικῆς Ἐπιτροπῆς μετάφρασιν, ηὗτις περιέχεται εἰς τὴν ἀποκλειστικὴν κυριοτητὰ τῆς Ἐταιρείας, δῷζεται ἐφ' ἄπαξ μὲν δραχ. 300, κατὰ παράστασιν δὲ διδομένην ἐνταῦθα ἡ ἀλλαχού ποσσότον. 5%^o ἐπὶ πενταετίᾳ ἐκ τῶν καθαρῶν εἰσπράξεων, βεβαιουμένων ἐκ τῶν ἐπισήμων βιβλίων τῆς Ἐταιρείας καὶ καταβαλλομένων ἐνταῦθα ἐκ τοῦ ταμείου τῆς Ἐταιρείας. Δύναται ὅμως καὶ δι' ἴδιατέρας συμφωνίας ν' ἀποζημιώθῃ ἐφ' ἂπαξ ὃ ἐπιτυχών κατὰ τὸν διαγνωνισμὸν μεταφοράστη.

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΑ ΝΕΑ

12 Μαρτίου. — Χθὲς συνεζητήθη ἐις τὴν Βουλὴν τὸ περὶ ἑκαπαίδευσεώς 16ον ἀρρόφον τοῦ Συντάγματος ψηφισθέν ὃς εἰλεῖ διατυπωθῆ ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως, ἀποκρουσθείσην ὅλων τῶν προταθείσων πρόσωπων, αἵτινες θὰ ἀπέβινον· ὅλεθρον διὰ τὴν ἐν Ἑλλάδι ἑκαπαίδευσιν τὸ ζῆτημα ἔτελειώσω κατόπιν θαυμασίας ἀγορεύσεως τοῦ κ. Βενιζέλου καὶ τὸ κατόρθωμα ἐθεωρηθῆ ὡς ἀληθῆς θριαμβος τῶν ἰδεῶν τῆς Κυβερνήσεως. — Ο κ. Μιστόρωτης καὶ εἰς πάλιν δι' αὐδιον τὸν λαόν καὶ τοὺς φοιτητὰς εἰς συνλαλητήριον. — Αἱ συνεννοήσεις πρὸς ἑπανάληψιν τῶν Ἑλλήνονορμανικῶν σχέσεων βαινούσιν αἰσιώς, τῆς Ρουμανικῆς Κυβερνήσεως παραδεχθείσης διτι τὰ ζητήματα τὰ ἀφορῶντα

τας βλαχικας κοινότητας τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας δέν δύνανται νὰ λυθοῦν ἐν Ἀθήναις ἀλλ' ἐν Κωνσταντινουπόλει ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου.

13 Μαρτίου. — Τὸ προάγγελθὲν συλλαλητήριον ἐματαιώθῃ κατόπιν τῶν ἀνστηρῶν προδηλητικῶν μέτρων, τὸ διοίκησις ἔλαβεν ἡ Κυβέρνησις διὰ τὴν διατήρησιν τῆς τάξεως. — Αἱ συντεχνίαι πρὸς σῆσης διὰ δηλώσεως τῶν ἐκρούνθησαν κατὰ τὴν συγκροτήσεως τοῦ συλλαλητηρίου τὰ λοιπὰ μέλη τῆς ἐπιτροπῆς πρὸς προστασίαν τῆς γλώσσης ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριαρχης, ὁ Μητροπολίτης Αθηνῶν, ὁ Εἰσαγγελεὺς τοῦ Ἀρείου Πάγου καὶ ὁ Νομάρχης ἐπίσης ἀπεδοκίμασαν τὸν παρατεινόμενον θύρων χρόνον ἐπὶ τοῦ ώραστικοῦ ξητήματος. — Η Ρωσικὴ Κυβέρνησις ἀπέστειλε νέον ἐπιτακτικὸν τελεσίγραφον εἰς τὴν Κίναν, ἵξ αἰτίας τοῦ διοίκησις ἐκφράζονται φόροι μὴ ἐπέλθῃ ὅπῃξ εἰς τὰς οὐχέσεις τῶν δύο Αὐτοκρατοριῶν. — Διαδίδεται διτὶ τὸ Νεοτουρκικὸν κομιτέτον θὰ ἀποτελιθῇ δι᾽ ἐξεγέσεως τῶν Τουρκοκοπητῶν νὰ προκαλέσῃ ταραχὰς καὶ ἐπέμβασιν τῶν Δυνάμεων τοῦ Κοπῆ.

14 Μαρτίου — Κατά τοῦ Μισθωτῶν ἀπηγγέλθη κατηγορία ἐπὶ ύποκινῆσει εἰς στάσιν καὶ τὸν καθεστώτος καὶ παροπάρατος ψευδόνυμον γεγονότων ὡς ἀλλήλων· τοὶ παρεχωρήθη 48φορες προθεσμία, δύπλας ἀπολογηθῆ. — Αἱ διαπραγματεύσεις μεταξὺ ἐπιτροπῆς ἐκ Τούνικων βουλευτῶν καὶ ἐξ Ἑλλήνων διὰ τὸ ζήτημα τῆς ἐκπαιδεύσεως ἔμεταυθῆσθαι. — “Η Ρωσίᾳ ἀπέστειλε νέον τελείωναρχὸν σὺν τῷ Κίανῳ.

τελευταριών εἰς τὴν Κίναν.

15 **Μαρτίου.** — Ἐπεὶ τῇ πεντηκονταετηρίδι τῆς ιταλικῆς ἐνδύσεως ἐνθουσιώδη συγχαρητήρια τηλεγραφήματα ἀπέταλησαν ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς Βουλῆς, τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, τοῦ Βασιλέως, τοῦ Δημάρχου Ἀθηνῶν κατέληπτοι. — Τὸ διήτημα τῶν δικαιοτικῶν νομοσχεδίων, τῶν Θεσσαλῶν καὶ τῶν φορολογικῶν

νομοσχεδίων γίνεται ἀφορμή ἀνησυχῶν καὶ ἀπασχολήσεων εἰς τοὺς κρατοῦντας πολιτικούς κύκλους.³ Ἀφιχθησαν χθές τὰ νέα μέλη τῆς γαλλικῆς διογανωτικῆς τοῦ στρατοῦ ἐπιτροπῆς. — Μεγάλη δωρεά ὁμογενοῦς γίνεται γνωστή ἐξ 300 χιλ. δραχμῶν. ὑπέρ τῆς Ἐδινηκῆς μας Πινακοθήκης. — ‘Ο. κ. Μιστρώτης ἀπελογήθη ἐνώπιον τῆς δικαστικῆς ἀρχῆς διά τὴν ἀπαγγελθεῖσαν κατ’ αὐτὸν κατηγορίαν καὶ πιστεύεται ὅτι ἔληξε πλέον πᾶσα περαιτέρω δικαστικὴ ἔνεργεια ἐπὶ τοῦ ἡγιτήματος. — Τὸ μπούκοτάξ ἐντείνεται ἐν Τουρκίᾳ κατά τοῦ Ἑλληνικοῦ ἐμπορίου. — ‘Αγγέλεται ὅτι προσεχῶς θά συναφθῇ νέον δάνειον ἔξ 25 ἑκατομ. λιρῶν ὑπό τῆς τουρκικῆς Κυβερνήσεως εἰς τὰ χρηματιστήρια Παρισίων καὶ Λονδίνου, δόπου καὶ ὅτα καλυφθῇ ὡς ἐπίτιζεται ἐξ διολόγου.

16 Μαρτίου. — Κατά την νυκτερινήν συνεδρίασιν τῆς Βουλῆς ἐψήφισθησαν μερικὰ ἐκ τῶν δικαιοτικῶν νομοσχεδίων τοῦ κ. Δημητρακοπούλου. — Προκειμένου νὰ ἐφαρμοσθῇ τὸ νέον σύστημα¹ ἐπιστρατεύσεως τοῦ στρατοῦ μαζὶ, καὶ κληθῆ² προσεχῶς ὑπὸ τὰ ὄπλα ἡ φρεδεῖα τοῦ ἐνεργοῦ στρατοῦ τῆς³ Μεραρχίας, διριζομένου ὡς τόπον συγκεντρώσεως πιθανῶς τῆς Λαμίας, ὃπου θὰ τελεσθῶσιν ἀσκήσεις μέλλουσαι νὰ διαρκέσωσιν ἐπὶ δωδεκαήμερον. — Τὸ αὐτοκρατορικὸν ζεῦγος τῆς Γερμανίας ἀπεβίβασθη σήμερον εἰς Κέρκυραν χωρὶς νὰ γίνῃ εἰς αὐτὸν οὐδέμια ἐπίσημος ὑπόδοξη. — Αἱ δύο Ρωσικαὶ βοιλαὶ ἔπανελαβον τὰς σημαντικὰς των, τῆς Δούμας κηρυχμέσιος κατά τοῦ Στολιτίν, ἐνθοι χωρικοὶ τοῦνταντίον ὑποστηρίζουν ἐκδύνωμας αὐτόν. — “Η ἀναιμενομένη ἔπανάστασις ἔξερράγη ἐν Ἀλβανίᾳ: ὁ ἀριθμὸς τῶν ἔπαναστατῶν ὑπολογίζεται εἰς τρισκυρίους: κατά τὰς ἔπαναστατῶν ἀπεστάλησαν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως δύκτω τάγματα πεξικοῦ ὑπὸ τὴν ἥγεσίαν τοῦ Τουργούτ πασᾶ.

17 Μαρτίου. — Ὡραῖαντο οἱ συζητήσεις ἐν τῇ Διπλῇ Βουλῇ διὰ τὸ περὶ Ἰδιοκτήσιας ἀρθρον τοῦ Συντάγματος, διὸ ὁ ἐνδιάμεσος αὐτοῖς Θεοσαλοὶ οἱ ἔγγειοι μεμένοι, διποταὶ διμιλήσουν ἐπ' αὐτοῦ, ἀνέχονται εἰς πεντήκοντα πέντε, μετά τοὺς διποιόντας ὁ Πρωθυπουργός θάτο προθῖνοι εἰς δηλώσεις τῆς γνώμης τῆς Κυβερνήσεως. — Θορυβώδης συνεδρίασις ἔγενετο χθές, τοῦ δικηγορικοῦ συλλόγου ἀποφασίσαστος νὰ ἐπιδῶσῃ ψήφισμα διαμαρτυρίας εἰς τὴν Βουλὴν διὰ τὴν ψήφισιν τῶν νομοσχεδίων τοῦ κ. Δημητρακοπούλου· κατὰ τὸ διάστημα τῆς συνεδριάσεως, γιγνομένης ἐν τῇ αἰθουσῇ τοῦ Πρωτοδικείου, συνέβησαν θορυβώδη ἐπεισόδια μεταξὺ δικηγόρων καὶ Πρωτοδικῶν ἐπιτυμούντων, καθ' ὃ εἰχον δικαίωμα ἐπ τοῦ προκεχωρηκότος τῆς ὁδού, νὰ προβῶσιν εἰς τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδρίασεως τοῦ δικαστηρίου. — Ἡ ἐπανάστασις ἐν Ἀλβανίᾳ γενικεύεται.

18 Μαρτίου. —Διά τοῦ γερουσιαστοῦ Μπασαριά διεβιβάσθησαν εἰς τὸν Πατριάρχην ἐκ μέρους κουντοβιλαχικῆς ἐπιτροπείας αἰτήματα, τὰ διποῖα ὑπεβλήθησαν εἰς τὴν Τερανὸν Σύνοδον πρὸς μελέτην συγχρόνως ὅμως ἀπεστάλησαν καὶ διάφοροι τηλεγραφήματα τῶν Κουντοβιλαχικῶν πληθυσμῶν τῆς Μακεδονίας διαμαρτυρομένων κατὰ τῶν αἰτημάτων τῆς Κουντοβιλαχικῆς ἐπιτροπῆς, τὰ διποῖα ὡς ἐπὶ τούτου πιστεύεται ὅτι θὰ ἀπορριφθῶσιν ὑπὸ τῆς Συνόδου. — Κατηρτισθῇ το νέον Ἰταλικὸν ὑπουργεῖον μὲν πρόσεδρον καὶ ὑπουργὸν τῶν Ἐσωτερικῶν τὸν Τζιολίττην καὶ ὑπουργὸν τῶν Ἐξωτερικῶν τὸν Σάντο Τζιολίμπρονο.

19 Μαρτίου. — «Εξακολουθοῦν εἰς τὴν Βουλὴν αἱ συζητήσεις διὰ τὸ πρότιο ίδιοκτησίας ἄρχοντον τοῦ Συντάγματος. — Διεξάγονται ἀνακρίσεις διὰ τὰς σκηνὰς τοῦ Πρωτοδικείου, ὡς ἐκ τῶν ὅποιων οἱ δικηγόροι διατελοῦνται ἐφεδρὶσμῷ. — Ἡρχισεν ἡ προκαταρκτικὴ ἐργασία διὰ τὴν πρόσκλησην τῶν ἐφέδρων τῆς Β'. Μεραρχίας ἡ δῆλη δύναμις, ἢτις θὰ προσκληθῇ, ἀνέρχεται εἰς τριάκοντα πέντε χιλιάδας.

20 Μαρτίου.— Ἐλλησεν ἡ συζήτησις εἰς τὸ περὶ ιδιοκτησίας ἀρρεφόν κατά τὴν νυκτερινὴν συνεδρίασιν τῆς Βουλῆς ψηφισθὲν ὡς ἐτροπολογήθη ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως κατόπιν θυμασίας ἀγορεύεσσας τοῦ κ. Βενιζέλου, κηρυξάντος ἀπὸ τοῦ βῆματος τῆς βουλῆς τὸν ἰσχὺν τῶν νέων ἱδεων καὶ τῆς ἐκ τῶν κάτω ἐπερχομένης ἔξελεκτικῆς κινήσεως τῶν νεωτέρων κοινωνιῶν ἐν τῇ συνεχείᾳ τοῦ λόγου του ἀπέδειξεν ἀρετὰς ὑψηλῆς προβλέψεως καὶ πολιτικῆς περινοίας ὁμολογήσας τὴν ἀνάκην φιλοκοινωνιστικού κράτους, ὁφειλόντος νὰ προσαρμόσηται πρὸς τὴν διὰ κρόνον ἔξελιξιν τῶν κοινωνῶν διὰ νὰ διατηρήσῃ τὴν δύναμιν του.

21 Μαρτίου.— Ἡ Ἰταλικὴ Κυβερνήσις ἔχει στερούν ἀπόφασιν, ὅπως παρεμποδίσῃ τὴν ἀναχώρησιν τῶν Γαριφιαλδινῶν ἔθελοντῶν διὰ τὴν Ἀλβανίαν. — Τα αἰτήματα τῶν Ρουμανιζόντων τὰ ὑποβλήθεντα ἐπισήμως εἰς τὰ Πατριαρχεῖα συνίστανται εἰς ἀναγνώρισιν ὑπὸ τῶν Πατριαρχείων τῶν Ρουμανικῶν κοινοτήτων καὶ εἰς ὑπόσχεσιν, ὅπως ἐν τῷ μέλλοντι διορισθῶσιν ἐπίσκοποι ἡ Μητροπολίτη οὖμαναόγλωσσοι εἰς τα μέρη, ὅπου ὑπάρχει συμπαγής πληθυσμὸς ὁυμανιζόντων.

22 Μαρτίου. — Αἱ μεταξὺ Ρουμανίας καὶ Ἑλλάδος διαποραγματεύσεις θὰ ἀπολήξουν εἰς εὐάρσεστον ἀπότελεσμα λίγων προσεχέων — Οἱ Βουλγάροι αἱ ἀνετίναξαν με γάλην σιδηροδρομικήν γέφυραν τῆς φαραϊκῆς Κωνσταντινουπόλεως — Αἱ ἐντυπώσεις ἐν Θεσσαλίᾳ ἐκ τῶν δηλώσεων τοῦ κ. Βενιζέλου εἶναι ἐνθυσιωδεῖς — Εποιησαν τὸ ἔργα ταῦτα κέντρα τῆς πρωτεύοντος συνέταξαν ψηφίσματά εὐγνωμοσύνης πρὸς τὴν Βουλήν καὶ τὸ Κυβερνητικόν — Εξακολουθοῦν διὰ ἀνακρίσεις διὰ τὸ σκοπιάς τοῦ διηγορικοῦ συλλόγου.

23 Μαρτίου. — Εἰς ζήτημα ἐγερθὲν ἐν τῇ Βουλῇ δι-
τὸν ὑπουργὸν τῆς Δικαιοσύνης ὡς ἐκ τῆς στάσεως
αὐτοῦ ἀπένεντι τῶν δικηγόρων ἡ Βουλὴ ἔξεφρα
πόδις τὸν ὑπουργὸν τὴν ἐμπιστοσύνην της διὰ ψῆφων
190 ἀπένειν 210 ψηφισθορησάντων. — Νέα συμπλοκὴ
ἐγένετο χθὲς εἰς τὸ Ἑλληνιστουργικὰ σύνορα, καὶ^ν ἐφορεύθησαν δύο Τοῦρκοι στρατιῶται. — Νέαι διαμα-
τυρίαι τῆς Πύλης ἐγένοντο ἐσχάτους παρὰ ταῖς Δυνα-
μεσι διὰ τὴν μῆταν γαραφήν ἐν τῷ Προϋπολογισμῷ τῆς
Κρήτης πιστώσεως διὰ τὴν Ἀριστοτείαν. — Αἱ μεταβο-
λές Ἐλλάδος καὶ Ρουμανίας διαπραγματεύσεις διὰ τὴν
ἐπανάληψιν τῶν μεταξὺ τῶν δύο Ἐπικρατεῖων διπλω-
ματικῶν σχέσεων ἔληξαν αἰσιώς.

ΝΕΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

*Δεξικόν τῆς Καινῆς Διαθήκης, ὑπὸ Σωφρονίας
Εὐντροπιάδου, Μητροπολίτου Λεογοπόλεως. Ἀλεξά-
δρεια, τυπ. Πατριαρχικὸν σελίδες 943 φρ. 20.*

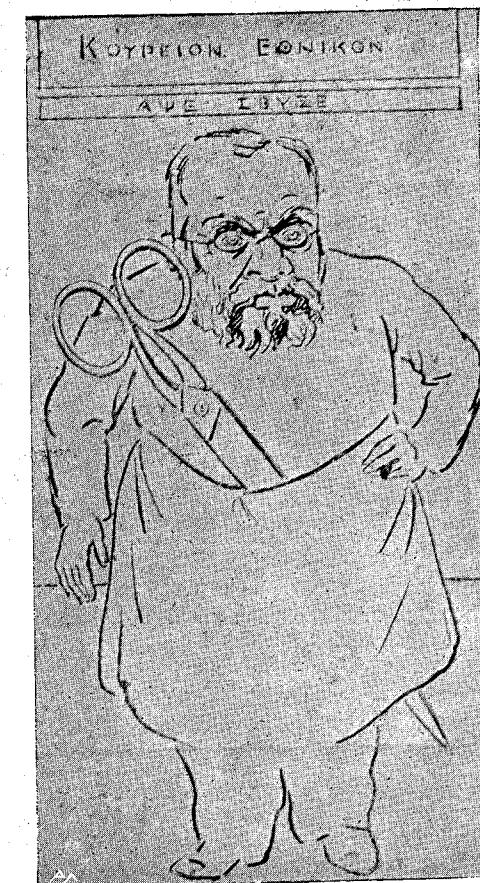
Nύκτες Φθινοπώρου, Σπυρίδ. Παγανέλη, ἔκδοσ
γέα. Ἀθῆναι, τυπογρ. τῶν «Ἀθηνῶν» 1911.

Αγριλαοι, Α. Ι. Παρχαρίδου. Τυπογρ. Σεράσ
Τοπλεζούς 1911 Γραμ. 6,25.

Κορητική Στοά, 'Ηράκλειον Κορήτης. I. B. Μουρέλλον, Τόμ. Γ', τυπογρ. «Κορητικῆς Στοᾶς» 1911 δρ.

‘Η θεωρία τῆς συγκινήσεως, William James. Μ.
τάφο. N. Καζαντζάκη Ἀθηναι. Ἐκδοτ. Γ. Φέξ
δραχ. 250.

Ἡ Φιλοσοφία τῆς Θρησκείας, John Caird. Μεταφ.
Πανλ. Γρατσιάτου, Ἀθῆναι, 1911. Ἐκδοτ. Γ. Φέξ
δραχ. 3.

· Ο δέ της Κυβερνήσεως καταδιωκόμενος Μυστηριώ-
της κακούργος, ὑπὸ Θ. Ἀννίνου — «Ἀθῆναι».

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΟΥ 21ΟΥ ΤΟΜΟΥ

A. Β. Γ.

Οι Συνηδοί εἰς τὴν Ἀνατολὴν σ. 197.
Καθημερινά νέα σ. 206, 240, 270, 303, 335, 366.
Τὰ δένδρα τῆς ἀπτῆς σ. 260.
Πρόχειρα κριτικά σημειώσματα σ. 265.

ΑΓΡΙΠΠΑΣ

Πολιτική σελίς σ. 126, 172, 332.

Α. Μ. ΑΝΔΡΕΑΔΗΣ

Τὸ πρῶτον περὶ ταχυδρομείων Ἑλληνικό διάταγμα σ. 37.
ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΗΣ μεταφρ. Π. ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ
Νεφέλαι σ. 72.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΟΣ

Ἀρασκαφαὶ ἐν Τεγέᾳ, Θήβαις καὶ Δελφοῖς σ. 171.

ΜΑΡΚ. ΑΥΓΕΡΗΣ

Τὸ χωριό τῶν Σκλάβων σ. 182.

Θ. Β.

Τὰ Βιβλία : Χιακὰ χρονικά σ. 299.

Mistra ὑπὸ AD. STRUK. σ. 299.

N. ΒΕΝΗΣ

Νεοελληνικά δημώδη ψημάτα ἐκ χειρογρ. κωδικῶν σ. 294.

ΔΗΜΟΣΘ. ΒΟΥΤΥΡΑΣ

Τὸ Ἑορμόσπιτο σ. 109.

Οἱ Σύμβουλευτής σ. 133.

Β. ΓΑΒΡΙΗΛΙΔΗΣ

Οἱοι μας μικροὶ Βενιζέλοι σ. 307.

N. ΓΥΖΗΣ

Γράμματα τοῦ Γύζη πρὸς τὸν Λύτρα σ. 5.

ΑΛΕΞ. Ι. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ

Νέα Βιβλία :
Ι. Φινό. Ἡ Ἐπιστήμη τῆς Εὐτυχίας σ. 56.

ΝΙΚ. Σ. ΓΚΙΝΟΠΟΥΛΟΣ

Δημοτικὰ Τραγούδια : Ἡ κακὴ νύφη, Ἡ ἄνομη Μάννα σ. 243.

ΣΤΕΦ. ΔΑΦΝΗΣ

Τὸ Φεγγαρόχορο τ. 45.

Παναγία ἡ Μαρτύριονα σ. 45.

Μάννα σ. 117.

ΔΗΜΟΣΘ. ΔΗΜΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

Ρύθμοι σ. 83, 149, 325.

ΕΜΕΡΣΟΝ μεταφ. Θ. Χ. ΦΛΩΡΑΣ

Κύκλοι σ. 76, 118.

Πνευματικοὶ Νόμοι σ. 253, 283.

Οἱ ἀντιρρόσωποι τῆς ἀνθρωπότητος σ. 353.

ΘΕΟΦΡΑΣΤΟΣ μεταφ. ΜΑΡ. ΣΙΓΟΥΡΟΣ

Χαροκῆρος σ. 228.

Θ. ΘΩΜΟΠΟΥΛΟΣ

Λάζαρος Σᾶχος σ. 275.

Π. ΚΛΑΣΤΡΙΩΤΗΣ

Ἡ ἐν Ἀθήναις ἀγορὰ Ῥωμαϊκῶν χρόνων καὶ ἡ πηγὴ
Κλεψύδρα σ. 107.
Ἡ βιομηχανία τῶν ξένων σ. 347.

ΝΙΚ. ΚΑΤΡΑΜΑΔΑΚΗΣ

Πουλάκι στὰ ξένα σ. 288.

Θ. ΚΑΗΡΟΝΟΜΟΣ

Ἡ Βλαχούλα σ. 10.
Τὸ Παληρόχωρο σ. 72.
Οἱ Καλλικάντζαροι σ. 165.
Οἱ Μαγεμένοι σ. 289.

Γ. Δ. ΚΟΣΜΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Rosen Kavalier τοῦ R. Strauss σ. 269.

ΑΙΜ. ΚΟΥΡΤΕΛΗ

Ἀνεμοστρόβιλος σ. 148.

Σ. Π. ΛΑΜΠΡΟΥ

Τὰ νέα βιβλία :
Οὐδὲν μέλλει Ιστορ. τῆς Φραγκοκρατίας ἐν Ἑλλάδι σ. 24.

Ν. ΛΑΠΑΘΙΩΤΗΣ

Χαῖρε Μαρία Κεχαριτωμένη. σ. 317.

Ν. Ι. ΛΑΣΚΑΡΗΣ

Κωνσταντ. Σαγιώτ σ. 122.

ΜΑΡΙΟΣ ΑΡΥ ΛΕΜΠΙΔΟΝ μετάφρ. Κ. Μ.

Σεγκαντίνη, σ. 67.

Μ. ΜΑΛΑΚΑΣΗΣ

Φύλλα στὸν ἄνεμο σ. 131.

Ἐρωτικό σ. 228.

Ἐλεγετο στὸν Παπαδιαμάντη σ. 339.

ΑΛΦΡΕΔΟΣ ΜΠΙΝΕ

Ἄι σημεριναὶ ἰδεῖ αἱ τὰ παιδία σ. 46.

Κ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

Καλλιτεχνικὴ Ζωὴ :

Τὸ μηνικέτον τοῦ Παύλου Μελά σ. 27.

Θωμᾶς Οἰκονόμου σ. 59.

Μαρώλης Καλομοίζης σ. 125.

Ἀλεξ. Παπαδιαμάντης σ. 200.

Ἡ συμφωνικὴ συναντία τοῦ π. Καλομοίζη σ. 202.

Ἐκθεσις Β. Μποκατσάμητη σ. 239.

Ἐκθεσις Παύλου Σούνη σ. 269.

Ἀλύπτικα σκήτα σ. 313, 340.

Α. ΜΠΟΥΤΟΥΡΑΣ

Τὸ ιστορικὸν λεξικὸν τῆς Ἑλλην. γλώσσης σ. 13.

Περὶ τῶν παπύρων καὶ τῆς ἐπιστήμης αὐτῶν σ. 35.

Ἡ θέσις τοῦ γλωσσικοῦ καὶ τῶν ἀλλων ἥμδων ζητημάτων σ. 122.

Ἡ θέσις τῶν ξένων λέξεων στὴν Ἑλλην. γλώσσαν σ. 250.

Ἡ οδοία, ἡ Ἰστορία καὶ ἡ θέσις τοῦ γλωσσικοῦ ζητήματος σ. 310.

Ἐπιστήμη καὶ πράξις σ. 351.

ΚΑΜΙΑ ΜΩΚΛΑΙΡ

Τὸ πάντο καὶ τὸ βιολί σ. 47.

N.

Μονοική :
Μάρθα Καστούλη σ. 268.

ΚΑΡ. ΝΤΗΛ μετάφρ. Κ.

Αἱ μυθιστορίαι περιπέτεια τοῦ Ἀνδρονίκου Κομνητοῦ σ. 17, 48, 86.

Π. ΝΙΡΒΑΝΑΣ

Ομιλίες μὲ τὸν ἔαντο μονον : Ζωὴ καὶ Τέχνη σ. 16, 40
81, 167, 196.

Δέων Τολστού 1828 - 1910 σ. 99.

Δόγιοι καὶ Ἀρτίλογοι :

Τὸ ὄφες σ. 26.

Ἀλλαγὴ Φαγητοῦ σ. 58.

Ο θάρατος τοῦ Τολστοῦ σ. 90.

Δέντροι ποὺ σοτάρων σ. 124.

Δέτοι ποὺ κλέβουν σ. 169.

Τὰ παράσημα σ. 200.

Ο Παπαδιαμάντης σ. 235.

Ἐπιδημίαι σ. 265.

Ἡ Γλόσσα σ. 297.

Τὸ Παράδυνορ σ. 330.

Ἐθνικὴ Εορτὴ σ. 362.

ΣΤ. Α. ΞΑΝΘΟΥΔΙΔΗΣ

Ἀρασκαφαὶ Κρήτης κατὰ τὰ ἔτη 1909 - 1910 σ. 203, 238.

ΓΡ. ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

Τὸ ἔργον τοῦ Παπαδιαμάντη σ. 211.

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ ΟΝΤΟΥ μεταφ. Κ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

Μαρῆ Κλαιρ σ. 150, 185, 230, 262, 291, 326, 358.

ΟΡΑΤΙΟΣ μεταφρ. ATTICUS

Στὴ Νέαρα σ. 329.

ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΑ

Τὰ ἔντερα καὶ τὰ κατὰ σ. 27, 59, 91, 125, 170, 201, 236,
298, 330, 362.

Κ. ΠΑΛΑΜΑΣ

Ἡ Φλογέρα τοῦ Βασιλία σ. 194.

ΑΛΕΞ. ΠΑΛΛΗΣ

Ἡ προτομὴ τοῦ Σολωμοῦ σ. 336.

ΑΛ. ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗΣ

Οἰλύγυρα στὴ λίμνη σ. 217, 244.

Ζ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

Εμφάνιση σ. 132.

Μακρινὸς Εσπερινὸς σ. 132.

ΚΩΣΤ. ΠΑΣΛΓΙΑΝΗΣ

Περιπλανώμενος σ. 149.

Ωδὴ στὴν Ἑλληνίδα σ. 182.

Σχίνος γιὰ τραγούδια καὶ γιὰ παραμύθια σ. 249.

Φοβέρα σ. 261.

Ὑστεραὶ ἀπὸ ἔξητα χρόνια σ. 364.

ΠΕΡ. ΠΡΩΤΟΚΑΡΑΒΟΣ

Οἱ θεοὶ ἀνὰ τὰ θαλάσσας σ. 43.

P.

Ἀρχαιολογικὸν μουσεῖον Βόλου σ. 42.

B. Σ.

Ἄντοι ποὺ φεύγουν σ. 126.

Δ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗΣ

Ἐπιστημονικά :

Αἱ αἰσθήσεις σ. 331

Θ. Ι. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗΣ

Μουσικά : Συναυλία Κλ. Τριανταφύλλου σ. 28.

Μ. ΣΙΓΟΥΡΟΣ

Ἡ Ζωὴ τῶν πεθαμένων σ. 107.

Χριστούγεννα σ. 165.

Πρόλογος εἰς τὸν Θεόφραστον σ. 224.

ΒΥΛΛΕΜ ΒΑΝ ΣΚΕΡΝΕΣ μεταφρ. ΡΑΧΗΛ

Οἰλανδικὴ Φιλολογία σ. 324.

Γ. ΣΩΤΗΡΙΑΔΗΣ

Μία ἀρχαὶ Ἑλληνικὴ πόλις σ. 278.

Δ. ΤΟΛΣΤΟΪ

Πρόλογος τῶν ἀπομημονευμάτων μον. σ. 84.

Ἐπιτάπειρες τοῦ Κρηταίκου πολέμου, μεταφρ. Μ. σ. 103.

ΑΝΤ. ΤΣΕΧΩΦ μεταφρ. Α. Γ. ΡΑΦΑΗΛ

Ἐκδίκησις σ. 314.

ΑΥΡΑΣ ΦΛΟΓΕΡΟΣ

Πρώτη μουσικὴ συναυλία τοῦ Ὁδείου Ἀθηνῶν σ. 170.

Μουσικαὶ Συναυλίαι : Ὁδείον Ἀθηνῶν, Ν. Φωκᾶ, Αθηνῶν

Μαρδολιάτας σ. 201.

ΦΙΛΕΤΑΙΡΟΣ ΦΡΑΣΙΔΗΜΟΣ

Γερμανικὴ Σχολὴ σ. 125.

Γ. Ν. ΧΑΤΖΙΑΔΑΚΙΣ</

ΕΙΚΟΝΕΣ

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑΙ

N. Γύζη : Άποθέωσις τῆς Βαναρδίας σ. 130, 142, 143.

Ζουμπούνς : Μπετόβεν, σ. 178.

Θ. Θωμοτούλου : Σπουδή, σ. 187.

I. E. Ιωαννίδη : Μὲ τὴν ἴδια σκέψι, σ. 338.
» Σπουδαῖ, σ. 356, 357.

I. Φ. Μίλλε : Χῆρες, σ. 257.
» Ζαλίες, σ. 259.

Ρούνθ Μίλλε : Χωρική, σ. 262.

» Ψαροπούλαι, σ. 263.

Κλωντ Μονέ : Ἡ γέφυρα Βατερλώ, σ. 34.

» Καμίλη, σ. 55.

Θ. Ράλλη : Σπουδαῖ, σ. 135, 137, 139.

Ρευμπράντ : Σκίτσα, σ. 318, 319, 322, 323.

N. Γ. Ροϊλοῦ : Τοπίον, σ. 153, 184.

» Σπουδαῖ, σ. 154, 155.

Π. Ρούμπτον : Σπουδαῖ, σ. 151, 164, 189.

A. Ροντέρ : Λαγανᾶς, σ. 4.

Σεγκαντίνη : Οἱ δύο Μάρνες, σ. 68.

» Σκίτσα, σ. 69, 77.

» Ἡ Ζωή, σ. 71.

» Ἡ Φύσις, σ. 81.

» Μεσημέρι στὰς Ἀλπεις, σ. 98.

» Στὴ Βοσκή, σ. 110.

» Ἐπιστροφὴ στὸ χωριό, σ. 111.

» Σπουδή, σ. 113.

» Αγάπη στὸ βουνό, σ. 114.

» Στὴ Βρύση, σ. 115.

» Ἡ γυναῖκα καὶ τὸ μοσχάρι, σ. 120.

» Αγάπη στὴν πηγὴ τῆς Ζωῆς, σ. 121.

Παύλου Σουάν : Σπουδαῖ, σ. 223, 231.

» Πορτραῖτο, σ. 229.

Φράντες Στούν : Πορτραῖτο, σ. 306.

ΓΕΛΟΙΟΓΡΑΦΙΑΙ

Απὸ τὰς ἀγακονώσεις πρὸς τὰς Ἐφημερίδας, σ. 32. Ἡλ. Κουμετάκη.

Τί ἔξήτησεν δὲ Ἑλλην. Λαὸς ἀπὸ τὸν Βενιζέλον, σ. 32.

Πός τὸ ἄρμα τῆς πολιτείας ἐφέρετο κατὰ κρημνῶν κτλ. σ. 32.

Κύδνυνος θάνατος, σ. 64.

Εἰς τὴν αὐλὴν μᾶς μονῆς, σ. 64.

Πάρος τὴν διάλινοι . . . σ. 64.

Ἄλ πρόδοι τῆς ἀεροπλοΐας ἐν Ἑλλάδι, σ. 64.

Τὸ Χρίσμα, σ. 96.

Δρόμος μετ' ἐμποδίων ἀπὸ Λαοίσσης εἰς Ἀθήνας, σ. 128.

Όδις συστήματος 28ης Νοεμβρίου, 128.

Ο ὥπλος τῆς κυβερνήσεως καταδικόμενος μυστηριώτης κακοποὺγος, σ. 367.

A. Ζάχος ὥπλο Θωμοπούλου, σ. 146.

Π. Μαθιόπουλος ὥπλο K. Παρθένη, σ. 146.

Γ. Ιακωβίδης ὥπλο Θωμοπούλου, σ. 147.

Γ. Ροΐλος » » σ. 147.

Παῦλος Γρεντός » » σ. 205.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑΙ

Ἀρχαιολογικὸν Μουσεῖον Βόλον, σ. 42.

Α' καὶ B' αἰθουσαὶ Παγασεῖν Μουσεῖον Βόλον, σ. 42.

Ἀπογις τοῦ πρώτου μεγάλου πύργῳ Παγασεῖν, σ. 43.

Ἀνασκαφὴ τῆς Ἀγορᾶς Ἀθηνῶν, σ. 108.

Ἡ ἀρχόπολις τῆς Περγάμου, σ. 242.

Ποιῆτη, σ. 279.

Κόρην, Ἀρχαία Ἑλλην. οἰκία, σ. 281.

Τὸ ἐμπροσθετὸν μέρος καλλῆς, σ. 282.

ΠΡΟΣΩΠΟΓΡΑΦΙΑΙ

Μαρίκα Κοτοπούλη ὥς Μόννα Βάννα σ. 15.

Χρυσούλα Μυρότα σ. 18.

Μῆτρος Μυρότα σ. 19.

Ἐδμ. Φύσοτ σ. 20.

Θ. Οἰκονόμον σ. 21.

Α. Χονομάλης σ. 22.

Τ. Λεπενιώτης σ. 23.

Τζοβάνη Σεγκαντίνη σ. 66.

Α. Τολστᾶ σ. 85.

Κωνοτ. Σαγιώρ σ. 123, 157.

Κωνοτ. Σαγιώρ ὥς Μπροσαντό σ. 157.

Κωνοτ. Σαγιώρ εἰς τὰ Παναθήναια σ. 159.

Μανόλης Καλομούρης σ. 125.

Δημοσθ. Ἀλεξάδης εἰς τοὺς Αητοτὰς τὸν Σύλλερ σ. 174.

Α. Παπαδιαμάντης σ. 210.

Μάρθα Καστριώτη σ. 269.

Ἄρης Σακελλαρίδης σ. 270.

Αάζαρος Σδάχος σ. 274.

ΠΟΙΚΙΛΑΙ

Κέρκυρα—Παληοκαστρίτησ σ. 49.

Θεσσαλία—Πάς στῆς Ἀμπελας σ. 49.

» Γέφυρα Ασωποῦ Παταδιᾶς σ. 52.

» Μαρόλον σ. 52.

Θεσσαλία—Σκηνὴ Ἀγροτικὴ φωτογρ. Μποασονὰ σ. 293.

Μαδαγασκάρη—Τέσσαρες διάφοροι εἰκόνες σ. 53.

Μάρνα φωτογρ. Μπόρρη σ. 161.

Νέα Ελληνὶς μὲ δραχαῖον ἔνδυμα, φωτογρ. Μπόρρη σ. 163.

Ἡ ἐν Βενετίᾳ Ἑλλην. Ἐκκλησία Ἀγ. Γεώργιος σ. 191.

Ἡ Βασιλικὴ πύλη τῆς Κερκύρας σ. 191.

Ἐρδώτας καὶ Ταΐγετος φωτογρ. Μποασονὰ σ. 292.